

De celebrioribus vniuersi terrarum orbis academijs libri duo, : quibus earum institutio, incrementa, & interitus, atq[ue] progressiones sic explicantur, ut ipsarum etiam artium originem, & uberri mos in Republica Christiana fructus, atq[ue] aliarum quarundam hoc tempore utilium rerum, quae in Vniuersitatibus obseruantur rationem reddant.

<https://hdl.handle.net/1874/454788>

DE CELE-
BRIORIBVS VNIVER-

SI TERRARVM ORBIS ACADE-
mijs libri duo, quibus earum institutio, incremen-
ta, & interitus, atq; progressionis sic explican-
tur: ut ipsarum etiam artium originem, & uberri-
mos in Republica Christiana fructus, atq; alia-
rum quarundam hoc tempore utilium res-
rum, quæ in Vniuersitatibus obser-
uantur rationem reddant.

Nunc recens conscripti
& editi

Per Iacobum Middendorpium Otmersensem.

Gerard. Matthiſius Lectori.

Huc ades, historiam uariarum noscere rerum
Qui cupis, hanc præſens te docet iste liber.

Te docet in primis Academica quæ sit origo,

Quæ uis, quæ ratio quælibet, ecce tibi.

Multaq; præterea quoniam gratissima lectu

Continet, assidua uolue reuolue manu.

COLONIAE

Excudebat Petrus Horst. Anno

1 5 6 7.

DE CELL

UNIVERS

OF THE

UNIVERSITY

OF

OXFORD

IN

THE

LIBRARY

OF

THE

UNIVERSITY

OF

OXFORD

IN

THE

LIBRARY

OF

THE

UNIVERSITY

OF

OXFORD

IN

THE

LIBRARY

OF

THE

UNIVERSITY

REVERENDO

ET ILLUSTRIS, DOMINO GEB:

hardo Truchses de Vualdburg Coloniae

Agrippinae, & Augustae Vindelico-

rum Canonico &c. Iacobus

Middendorpius

S. P. D.

Voniam multi in omni memoria semper extiterunt, qui historiarum aliarumq; rerum scriptoribus, si fidem suam parum pro-

bare in scribendo, aut alicubi fortè propter maximam omnium rerum difficultatem à vero aberrare viderentur, esse tamen aliquid cur dādā illis veniam putarent. Omnes bonos mihi in primis veniam daturos esse confido. Propterea quòd illi qui doctissimi viri & habebantur, & erant, cum ingenij, atq; eruditionis gloriam sibi proposuissent, in tanta abundantia rerum, & optimorum authorū copia, ea omnia vt causæ dignitas postulabat, explicaturi credebantur: Ego

* 2 autem

EPISTOLA

autem nec aliquarum rerum mihi scientiam vendico, nec vetustioribus de rebus & maxima in obscuritate latentibus, pro dignitate scripturum profiteor. Sed nec laude aliqua vel præmijs, nec gratia alicuius vel odio: At meorum solummodo discipulorum, amicorumq; studijs & volûtati gratificaturus, animum ad scribendum appuli. Hi enim cum me non nihil studij & laboris in Academijs in Academijs quotidie vsurpantur, per investigatione posuisse scirent: vti ipsis ea communicare quæ conceperam, atq; in lucem proferre vellem rogauerunt. Quod ubi nullis precib. obtinere possent, sese ea, quæ priuatim aliquando & obiter à me recitata erant, nisi tam honestæ ipsorum petitioni acquiescerem, imperfecta edituros minabantur. Ingerentes subinde, si innato pudori & modestiæ semper indulgere, & iniqua hominum plerorumq; huius temporis iudicia reformidare deliberassem: nihil in hac materia vel calumniæ, vel odij, vel (quæ res optimas ferè comitatur) inuidiæ prorsus esse metuendum. Quippe cum nemo doctorum

DEDICATORIA.

eorum hominum molestè ferre, nedum
 calumniari posset, quicquid pro Musis
 & bonis artibus, quæ ipsos in tantum
 splendorem felicitatemq; euexerunt,
 vel ab imperitoribus proferretur: Indo-
 eti verò calumniari quidem & maledi-
 cere, reprehendere autem & oppugnare
 certà ratione non possent. Iplas præte-
 reà literas, quibus ego meipsum fortu-
 nasq; meas debere faterer, qualecumq;
 patrocinium defensionemq; reposcere
 frequenter occinebant. Cùm ergò his ra-
 tionibus assiduè pro suo candore vteren-
 tur, & rogandi vrgendiq; nullum face-
 rent finem: ea quæ per otium aliquandò
 de liberalium artium origine, & Acade-
 miarum natura annotâram colligere, &
 communicato cum doctissimis viris cõ-
 filio, in hunc ordinem redigere cœpi.
 Qua in re si nec eorum qui hunc labo-
 rem ita vrgere voluerunt expectationi,
 nec aliorum iudicio, & eruditioni satis-
 factum est: dissimulari ab illis meritò de-
 bet, ab his ferri poterit. Quòd Veterum
 scriptorum monumenta, vndè certiora
 depromerem defuerunt. Huiusmodi ta-
 men semper rationes allaturus, quæ pro

EPISTOLA

babiles saltem videri possint, si veras propter Historicorum veterum diuersitatem, & scriptorum in hoc argumento penuriam inuenire non poterò. Nam qui potentissimorum Regum, & amplissimarum rerumpub. res gestas describerent, atq; abditas diuersarum rerum naturas perscrutarentur, semper plurimi fuere: qui de totius orbis Academijs, & scholis ex professo accuratius disputaret, nemo adhuc, quod mihi quidem constare potuit, repertus est. Quæ enim superioribus annis de hoc propemodum argumento in lucem prodierunt, eruditioribus hominibus perfectius aliquid cognoscendi desiderium accendere quidem: satisfacere verò nequaquam poterunt. Eò quòd tabula solum & docta quidam, nuda tamen adumbratio quædam esset orbis tantum Christiani Academiae initia, nullas progressiones, & incrementa complectens. Veruntamen illi accuratius aliquid his de rebus in posterum scribendi occasionem præceptam esse meritò conqueri possint, ego qui audire semper quàm dicere malui, ab illis hoc tempore, contra amicorum quorun-

DEDICATORIA.

quorundam sententiam abstinere decreui. Sed orbis infidelis, vnde propter vetustatem hominū, commoditatēq; loci oēs ferè liberales artes in Europam nostram peruenerunt, ex veterum Philosophorum, & Theologorum scriptis summo labore (de fructu enim aliorum iudicium esto) Academias diligenter persecutus sum. Nam à Iudæorum, qui omnium artium primi inuentores extiterunt, synagogis exorsus, aliarum gentium & Prouinciarum scholas sic descripsi vt à quibus ipsi singulas artes acceperint, quomodo à se illustratas ad alios transmiserint, quibus professoribus, & qua profitendi ratione sint vsi, si quid iam ab initio memoratu dignum acciderit, quod ad rei literariæ, & præsentis temporis mores pertineret, Præuilegia etiam, & bibliothecas seorsim diligenter annotarem. Certa tamen *ἡρολεγομενα*, quorum cognitio non iucunda solū: verum etiam utilis hoc tempore amicis videbatur, priori libro præmittenda putavi. Non quòd hæc pro sua dignitate tractare me posse confidam, sed id saltem effecturum spero, vt ingenui adole-

EPISTOLA.

Iescentes bonas literas ardentius amare,
 & propter vberimos fructus, maximam
 que utilitatem diligentius colere incipi-
 ant: & viri doctissimi hoc de argumen-
 to pro sua in bonas artes gratitudine, &
 Rempublicam Christianam amore, per-
 fectius aliquid cogitandum incitentur.
 Præsertim cum superioribus temporibus
 exorti sint, qui vt olim in optimè cō-
 stituta Republica Romana T. Gracchus
 & L. Catilina, sediciosi, improbi ciues
 pacem & otium perturbarent: sic hi do-
 ctorum hominum ingrati discipuli, ple-
 riq; etiam literarum prorsus ignari, Ve-
 rustissimas Academias & tam necessa-
 ria bonarum artium studia, non contem-
 nere tantum: sed etiam euertere, & Erue-
 ditos viros, quos Academiae produxe-
 runt, omni autoritate spoliare conan-
 tur. Vt sublatis illis artibus, quibus ve-
 ra religio à Maioribus nostris constituta,
 & ab erroribus hæctenus defensa est,
 vnà nunc interiat: Ipsos verò solos, mun-
 dus admiretur & prædicet. Quòd si ergò
 doctissimi viri Musarum, quæ tantà in-
 uidia laborant patrocinium suscipere vo-
 luerint, Ipsi quidè solidam veram que
 laudem

DEDICATORIA.

laudem studiosorum omnium consen-
 su sunt consecuturi, quod in re tantà, &
 & quæ magno est hominibus ad vitam
 rectè instituendam, tranquilleq; rempu-
 blicam administrandam adiumento, stu-
 dium ponere non sint grauati. Et me in-
 stituti mei atq; laboris eò minus poeni-
 tebit, si sensero multorum discendi scri-
 bendiq; studia commouisse. Has verò
 studiorum meorum primitias tibi Re-
 uerende & illustris Baro multis de causis
 inscribendas putavi. Primò quidem
 quia inter cæteros huius laboris exacto-
 res tua autoritas plus apud me ponderis
 habuit: Deindè verò vt egregiam illam e-
 ruditionem, quam in diuersis Academi-
 is summo labore, sub optimis præcepto-
 ribus comparasti, gratularer. Præterea
 vt in eruditiores terras profecturo, pristi-
 næ virtutis atq; industriæ tuæ imago, &
 mei ergà te, ex ijsdem rebus contracti a-
 moris, qualecunq; testimonium semper
 ob oculos versetur. Earundemq; rerum
 memorià tecum nunc, quoniam mul-
 tos longè superasti, certare, & ad maio-
 ra semper contendere, atq; cæteros tui or-
 dinis homines, vt in tam utili & honesto

E P I S T O L A

certamine diligenter sequantur, excita
 re pergas. Ad quod præter incredibiles
 fructus, & honestam voluptatem, quæ
 nulla aliâ ex re, quàm literarum studio
 solidior & permanentior prouenire so-
 let, domestica etiam clarissima exempla
 meritò incitare debent. Nam Reueren-
 dissimus in Christo pater, & Illustrissi-
 mus Princeps ac Dominus. D. Otho
 S. R. E. Cardinalis, Episcopus Au-
 gustanus, & Albanensis, Præpositus &
 Dominus Eluuanensis Germaniæ pro-
 tector. & tuus charissimus Patruus, &
 sapientia, & virtute, & gloria clarissi-
 mus Princeps etsi plurima in se habet,
 ametur, mirificeq; etiam apud barbaros
 homines prædicetur: hoc tamen omnem
 laudis excellentiam superat, quòd cum
 gloria Maiorum, egregiam doctrinam,
 qua in grauissimis rebus tractandis ad-
 mirabiliter confirmatur, ipse coniunxe-
 rit: & ad prouehenda bonarum artium
 studia, omnes vires studiumq; conuer-
 tat. Ac vt semel dicam verè Cardinalis.
 hoc est Catholicæ & orthodoxæ religio-
 nis, atq; bonarum literarum acerrimus pro-

DEDICATORIA.

propugnator & custos. Refert enim Cælius Rhodoginus lib. decimi lectionum antiquarum, capite primo quòd Cardinales eum in Ecclesia Christiana locum obtineant, quem in Iudæorum synagoga septuaginta illi seniores tenebant, quibus Moses sacrarum legum curam, & secretiora quædam mysteria, quò scriptam legem sincere interpretari possent, commiserat: proptereaq; consiliarij Dei mirabiles vt author est Origenes vocabantur. Huc accedit iudicium & auctoritas Reuerendi & Clarissimi viri, Domini Ioannis Kempis, Metropolitanæ Coloniensis Ecclesiæ Canonici presbyteri, Curiaq; Officialis &c. studiorum meorum singularis patroni. Cuius virtutes tantæ sunt, vt optimus vir, & incorruptissimus iudex ab omnibus & habeatur, & sit. Quòd nisi non solùm huius temporis homines sed etiam res ipsa loquerentur: Propterea enim quinque Illustrissimis principibus perquam gratus: reliquis ordinibus, quòd eorum gravissimas, & varias causas integerrimè dexterrimèq; semper tractarit, charissimus merito fuit. Nisi inquam his testimonijs
 ipse

EPISTOLA

ipsius virtutes abundarent ego ex multo-
 rum annorum familiaritate & iucundis-
 simo vsu, verè affirmare possem. Idcirco
 cum & amicitia, & beneficijs, & au-
 ctoritate apud me plurimum valeret,
 pro sua maxima in te, ob amabiles virtu-
 tes & egregiam eruditionem volunta-
 te, vti hoc labore tibi potissimum grati-
 ficarer hortatus est. Idem prorsus suade-
 bat Reuerendus, & Clarissimus Domi-
 nus Ioannes Suolgen. Metropolitanæ eti-
 am Ecclesiæ Canonicus Presbyter, Di-
 ui verò Andreæ Decanus. vir ob pruden-
 tiam, & in rebus agendis incredibilem
 dexteritatem, acerrimumq; ingenium,
 atq; eloquentiam etiam apud exteros no-
 tissimus, vtriusq; quidè amicis, tuus
 præterea suauissimus hospes. Quoniam
 pro suo maximo erga te amore, bona-
 rum artium, quibus reipublicæ Christi-
 næ rectius aliquando consulere possis,
 studiū, & egregias illas animi tui corpo-
 risq; dotes, augeri, foueri, atq; adolesce-
 re, vnà nobiscum, vehementer deside-
 rat. Hic ergò primus labor, tantò tibi
 gravior esse debet: quanto tu diligen-
 tius vt maturarem iastetisti, & primoge-
 nito

DEDICATORIA.

nitorum ortus difficilior, atq; charior esse solet. Tanto iucundior lectio quanto is qui ea tibi potissimum inscribere voluit, plus amat quam pleriq; alij. Tantò deniq; aduersus maledicorum calumnias diligentius propugnare: quanto præstantior & utilior materia est, quam discipulis & amicis meis perpurgare: reliquis verò, vtinam tanto fructu quanto cum labore, commendare conatus sum. Vale Coloniae Aripinæ 12. Calend. Augusti. Anno

1567.

✽

LIBER PRIMVS QVI

ΠΡΟΔΕΓΟΜΕΝΑ QV A E D A M

complectitur, quorum cognitio
semper quidem iucunda: hoc
autem tempore utilis-
sima etiam esse
videtur.

1 De nomine Academiae atq; Vniuersitatis: & quæ demum vera sit Vniuersitas.

2 Quibus potissimum locis Vniuersitates instituendæ sint.

3 De Vniuersitatis Rectore.

4 Quàm præclarè utiliterq; faciat Magistratus qui Vniuersitates instituit, collapsas instaurat, tuetur, atq; defendit.

5 Quantum reipublicæ utroq; & pacis & bellorum tempore semper utilitatis attulerint bonæ literæ.

- 6 Doctos viros meritò honorari, & studiosam Iuuentutem educari, atq; defendi debere.
- 7 Quantum reipublicæ intersit Iuuentutem à bonis præceptoribus rectè institui.
- 8 De honorum gradibus qui vulgo promotiones vocantur.
- 9 Quare præ cæteris vnus honoretur quem nunc ferè primum Vniuersitatis appellant.
- 10 De Vacantijs, & quare certis diebus in honorem præstantissimorum virorum singularum facultatum alumni ferientur.
- 11 Receptio tyronum quæ nunc Beano rum depositio vexatioq; dicitur.
- 12 De Signo siue campana, quibus oportuno tempore studiosi conuocantur.
- 13 De Virgis & Ferula.
- 14 De Nota.

De... ..
...

...

...

...

...

...

...

...

...

DE ACADEMIIS.
DE NOMINE ACADE-
MIAR ATQVE VNIVERSITATIS, ET
quæ demum vera sit vniuersitas

CAPVT I.

Vanquã primò apud
Græcos tam illi qui ad
summam animi virtu-
tem excreuerant, quã
qui in diuinarum hu-
manarumq; rerum cõ-

templatione studium ponebant, vno no-
mine σοφοί dicebantur, eodemq; & do-
cendi loco, & tradendi ratione vt videtur
contenti fuere: tamen cū posteriores eo-
rum philosophi plus sapere quã illi prio-
res vellent, acerrimeq; inuicem propte-
rea dissidentes, contraria sæpè eisdem de
rebus affirmarent, singuli etiam peculia-
rem sectam, & proprium nomen vsurpa-
re cœperunt: vt alij à ciuitatibus Eliètes
Megarensesq; Alij ab euentu Peripateti-
ci: Alij à præceptoribus Socratici aut E-
picurei: reliqui ferè à locis in quibus phi-
losofhabantur Stoici aut Academici di-
cerentur, authore Laertio lib. I. De placit-
is philosophorũ. Ecademia verò locus
A fuit

fuit extra urbem nemorosus in quo scho-
lam Ecademus instituerat: Horatius ad L.
Florum lib.2. Epist.

Scilicet vt possem curuo dinoscere rectu
Atq; inter sylvas Ecademi querere uerū
Tandem per vnus literę mutationē A-
cademia appellari cæpit. ter mille drach-
mis emptus Agellus. Ex qua vt omnes
ferè præstantissimi Oratores, optimi,
philosophi, & celeberrimi poetæ. prodie-
runt: sic eius nomen apud gratam poste-
ritatem præ cæteris in vsu permanfit. Et
si Peripateticorum, qui Lyceo quod alte-
rum gymnasium erat philosophaban-
tur, doctrina nūc sola ad eò in scholis no-
stris propter multas commoditates reti-
netur. Fortè q̄ Maiores nostri prudentif-
simi viri horum quidem rem: illorum ve-
rò nomen retinentes, vtrifq; gratificari
& satisfacere voluerunt. Recentiorum
quidam scholas publicas quod autori-
tate publica, siue quod idem ferè est pu-
blicè instituuntur: quidam Vniuersita-
tes appellare malunt. Non quod omnes
liberales artes in eis doceantur (multæ
enim ad certarum tātum disciplinarum
professionem eriguntur) sed quia pro-
fesso-

fessoribus & studiosis literarum. colle-
 gium & vniuersitatē habere licet, quod
 alioqui iure prohibitum est. Syrii verò &
 Babilonij à concertatione, quæ veritatis
 indagandæ gratia instituitur Cunicia
 olim appellare solebant. Verùm sicut So-
 phocles Athenis legem tulit authore La-
 ertio, vt neq; scholæ erigerentur: neque
 philosophorum quisquam præffet nisi
 id Magistratus decreuisset: Ita nos eam
 demum veram Vniuersitatem fatemur,
 quam Summi Pontifices, Imperatores,
 Principesq; Romani, certis priuilegijs
 confirmarunt. Ne ad seminanda potius
 vicia, quàm propagandas virtutes: ad e-
 uertendam Ecclesiam: quàm conseruan-
 dam veram religionem à quibusdā pri-
 uata autoritate instituatur. Quare D.D.
 in L. Deo Authore. C. de veteri Iure enu-
 cle. Doctorem creare (quod in veris so-
 lum vniuersitatibus permittitur) Ponti-
 ficis aut Principis esse affirmant. Sicut
 Aegiptiorum sacerdotes non nisi auto-
 ritate Regia olim publicis gymnasijs
 præficiantur. Et Azo lucerna iuris C.
 de professorib. Eligendos & scholis præ-
 ficiendos esse docet, autoritate publica

Quæ nam
 fit vera V
 niuersitas.

cum decreti interpositione. D. enim Augustus ut maior Iuris autoritas haberetur. decreuit ut nemo de Iure responderet, nisi Principis autoritas accederet, sicut in L. 2. §. Primus diuus Augustus. ff. de origine Iuris videre est.

Et ibid. Za
cus.

QVIBVS POTISSIMUM LOCIS VNIVERSITATIS INSTITUENDÆ SINT. Cap. 2.

Quoniam diuinarum & humanarum legum scientiam in Maioribus tantum ciuitatibus docere permisso est, ut. §. hæc aut tria Proæmio. ff. gloss. 2. c. Epî. distinct. 80. gloss. in verbo, ciuitatibus. cap. statutum. de rescrip. in 6. docetur: Vniuersitates etiam in celebrioribus ciuitatibus instituendæ sunt. Nam Romæ solùm & Constantinopoli olim diuini humaniq; Iuris prudentia tradebatur, sicut Azo Iuriscôfult. in L. vnica. C. de studijs lib. vrb. Ro. & Consti. lib. ii. perscripsit. Metuebant enim gloriosissimi Imperatores authore Bartolo. ne sacrosanctæ leges, quæ cælum ipsum terramq; tuentur in obscurioribus locis, propter doctorum virorum penuriam, turpis lucragratia,

§. Hæc autem tria
p. ocm. ff.

gratia, ab imperitis corrūperētur. Quod cum Maiores nostri diligenter obseruarent: nostro tam periculoso tempore, tāto accuratius obseruandum erit: quanto hominum improbitas maior est, & plurima in vniuersam philosophiam vicia irrepsērunt ne in totum aliquando corrumpatur. Neque ciuitatis tantum, sed loci quoque salubris & oportuni in instituentis Vniuersitatibus diligens ratio habenda est, quemadmodū egregiē mihi perspexisse vidētur Poetæ, qui Musas in Helicōe & Parnasso amānissimis tutissimisque montib. habitare finxerunt. Et M. Cicero Acutiores scribit esse Atticos quia Athenis tenue coelum erat: pingues verò & stupidiore Thebanos quod Thebis crassum. & Appollonius testatur Volat. li. 13 Indos acutiores esse Aethiopib. quia in aere puriore versentur. Sicut Asiatici australes non modò rerum naturalium arcana atq; arduas res hominibus reuelant, sed pernicipibus alis purgata mente vel in coelum feruntur: Septentrionales verò propter loci frigiditatem & crassitudinem, viribus quā ingenio & sapientia præstant. Tantum inter locorum

naturas interest. multaq; sunt quæ inter locum & locum plurimum differunt, atq; ab eruditis viris, & studiosa iuuentute diligenter obseruantur. Strabo enim geograph. lib. 5. pbat. Neapoli olim celeberrimã vniuersitatem fuisse, propter salubritatem oportunitatemq; loci quippe ubi iuuentus bonas artes perdiscere: & valetudinem, quæ ex studio ferè læditur curare posset. Rursus libro 14. Tharsensem Academiam propter Cydmi saluberrimam aquam lociq; commoditates Alexandrinam & Atheniensem literarum gloria superasse. Quanquam ex veteribus quidam scriptum reliquerunt Academiam locum insalubrem fuisse, cumq; Platonem propterea elegisse, vt tanquam vitis quædam corporis suam fertilitatem excinderet: discipuli verò nullam aliam sentiret voluptatem, nisi earum rerum quas discerent vt author est D. Hieronimus lib. 2. contra Iovinianum. Habebunt autem Vniuersitates in huiusmodi ciuitatibus locũ, qui ab omni strepitu & iniuria vulgi quò ad eius fieri potest separatus sit: Nam Carmina secessũ scribētis & c. *Referit.*

Basiliius fer
mo. ad a-
dolescent.
Aelianus.
li. 9. ca. 10.

Locus vni
uersitatis
in vrbe.

Refert disertissimus ille Iudæorum Phi-
 lo libro secundo de vita Mosis quod se-
 ptuaginta sacrarum literarum interpre-
 tes diuinum & maximum opus aggressu-
 ri, secessum aliquem & purissimum lo-
 cum elegerint: vbi nec morbos, nec pra-
 uos malorum hominum mores metue-
 rent. Et Esseni Iudæi vt pietatem atq; ho-
 nestiores disciplinas liberius sectarentur,
 scholas suas ad lacum asphaltitè, & hor-
 tos balsami atq; palmarum instituisse le-
 guntur. Magistratus verò ne amæniora
 & secretiora loca ab alijs occupentur tan-
 to diligentius curare debebat: quanto Rei
 pub. plus interest, vt Iuuentus bonis li-
 teris iustituatur: si qui autem ea antequam
 vniuersitates erigerentur occupauêre,
 potest compellere, vti studiosis ea relin-
 quant. Debentq; in varia gymnasia Aca-
 demiarum scholæ partiri secundû diuer-
 sa artium atq; linguarum studia, ne disci-
 puli inuicem possint obstrepere vel Ma-
 gistri: neue linguarum confusio permix-
 ta vel vocum, aures quorundam aut mē-
 tes à studio literarum auertat. vt Theo-
 do. Imperat. in L. vnica C. de studijs re-
 scripsit. Si tamen propter pestis conta-
 gium

Barth. I. v.
 nica. C. de
 studijs.

Lib. II.

gium aut alias necessarias causas è ciuitate in pagum transferatur vniuersitas, retinet nihilominus sua priuilegia. Petrus Anchoranus c. cù de diuersis, De priuile. in 6.

DE VNIVERSITATIS

RECTORE CAPVT 3.

CVM vniuersitas velut globus quidam sit animatum corpus representans. Vnus aliquis eligatur oportet, qui Iuri dicundo præsit, & autoritate cæteris præcellat. Corpus enim sine capite imperfectum quid & monstruosum est inquit Baldus authentica habita. C. ne filius pro patre. Et bona studia dissipari oportet si litibus ad exterorum Iudicam tribunalia Iuuentus implicetur, & ea priuilegia quæ optimi principes Vniuersitatibus tribuerunt nõ conferuentur. Quæquam Felinus in capi. ex literis ext. de Constitutionibus, arbitratur Rectorem in Vniuersitate non necessariò requiri. Hunc veteres gymnasiolorum præfectum appellabant (nam de Iudæorum Archisynagogo, de Aegiptiorum Archidote, Archimago Persarum & Indorum Buddo in singulis Academijs suo loco agemus)

Anchoranus proc.
mio lib. 6.

LIBER I.

gemus) Nunc ferè à supremo regimine
 Vniuersitatis Rector vocatur. Cuius ma-
 gnificentia & authoritas tanta est, vt ex li-
 terarũ gloria vix maior euenire possit.
 quippe cùm sapientia ipsa, per quam re-
 ges regnant & prudentes iusta decernũt.
 huius sese fascibus & imperio submittat,
 vt Musarum sacerdos & patronus rectè
 appellari posse videatur. Ad Rectoris ve-
 rò huius electionem quod attinet, quem ^{Electio} _{Rectoris}
 admodum apud veteres Philosophos nõ
 eodem modo gymnasiolorum præfectus
 instituebatur, apud Aegyptios enim ex
 sacerdotibus tantum, primò Reges, de-
 inde Imperatores Romani constituebãt.
 Apud Indos verò per singulorum suffra-
 gia in demortui locum alius creabatur.
 Nõnulli etiam præsertim apud Græcos
 successorem designabant, vt de Platone
 Laertius lib. 3. de placitis philosophorũ.
 De Aristotel. Gellius lib. 13. Noct. Attic.
 capit. 5. de Libanio sophista qui Ioanni
 Chrysofthomo scholam tradidit. Nice-
 phorus Ecclesiast. historię lib. 13. capi. 2.
 scriptum reliquerunt: Sic in nostris A-
 cademijs variæ consuetudines pro diuer-
 sitate locorum introductæ in Rectoris e-

lectione obseruantur. Sūt enim vbi ex nobilissimis tantum eligitur Rector, Sūt vbi ex philosophorum tantum collegio siue facultate artium. Sūt etiam plurimæ vbi ex omnibus facultatibus per ordinem. In quibusdam trimestris, in quibusdam annuus hic Magistratus est. nūquam verò nunc quod mihi constare potuit, perpetuus. Hoc tamen inter omnes ferè conuenit, quod ab ea electione, quæ contra inueteratam cuiusq; Vniuersitatis consuetudinem instituitur, rectè appellari possit. Et quanquam in electionibus ferè requiritur consensus & confirmatio superioris, ne indigni aut turpes eligantur: tamen consuetudo obtinuit, vt ab Vniuersitate electus confirmatione non indigeat. Ipsi enim Doctores nō nisi dignū atq; vtilem, idoneumq; virum electuri creduntur. Si autem inter singularum facultatum Decanos aut (vt nunc ferè appellant) Intrātes electores scisma oriatur, vt duo simul Rectores nominentur, quorum alter nōlit alteri cedere: tūc consulendus superior magistratus, vt is aptiorem, quod probat Baldus Authentica

Abb. c.
postquā de
election.

habita

habita. C. Ne filius pro patre. Licet nunc
in plerisq; vniuersitatibus hoc iuris vsur-
pet Rectorali magnificentiæ renuncia-
tur.

QVAM PRAECLARE VTI

LITERQVE FACIAT MAGISTRA-

tus, qui Vniuersitates instituit, collapsas in-
staurat, tuetur, atq; defendit.

CAP. 4.

QVia Vniuersitates & Academię ad
eradicandos ex animis hominum
prauos errores, & propagandam ortho-
doxam religionem Christianam, atque
virtutes, conseruationemq; Rerumpub-
licarum plurimum conducunt: cum pri-
mis illarum rationem habere Magistra-
tum oportet. Nam si velimus refricare
memoriam temporum, reperiemus illas
Respubli. diutissimè semper floruisse,
quæ optimorum studiorum diligentem
curam habuêre, & in quibus ingenuarũ
artium atq; linguarum scholæ extiterũt:
contrà verò quæ eas neglexerũt, res suas
parũ feliciter gubernasse. Haud enim
mini

minima pars vitæ ac foelicitatis humane
sita est in bonis literis, quibus eruditi ci-
ues Magistratibus obeundis, & Reipub.
gubernandæ accommodatiores reddun-
tur, in publicis simul & priuatis officijs
excellunt, ciuitatesq; si nihil prohibeat,
& constanter & peritè & foelicitè admi-
nistrât. Quare sapientissimus ille & Reis
publi. gubernandæ peritissimus Moses
amicus & propheta Dei, populum suum
Israel, quem legibus formarat, diu in pa-
ce & syncera religione conseruaturus, in
singulis ciuitatibus synagogas instituit,
quibus viri sapientes, diuinas leges in-
terpretarentur. Et Iosaphat rex Iudæ, vt
regnum confirmaret primò: Deinde or-
naret quoq; & verum Dei cultum lon-
gè lateq; propagaret, anno Imperij sui
tertio, misit viros doctos, qui per vniuer-
sam Iudæam populum in synagogis le-
ges docerent. Qua ratione factum est, vt
regnum Iudæ pacatum redderet, & Re-
spub. Iudæorum nihil amplius ab hosti-
bus detrimenti caperet. Factus est enim
pauor Domini super omnia regna terra-
rum, quæ ipsi certatim munera defere-
bant & vectigal argenti: Ipse autem Iosa-
phat

phat rex creuit vehementer, & magnificatus est vsq; in sublime inquit scriptura secundo Paralip. cap. 17. Verum vbi traditam sibi à maioribus professionem intermitterent Iudæi, verasq; leges in synagogis interpretari cessarent, in horreos errores, & quod omnium turpissimum est, idololatriam prolapsi, in Babilonem, vt digni erant abducti sunt. Prudentissimus autem & piissimus sacerdos Esdras, post reditum è captiuitate, superiorum temporum negligentiam castigaturus, in primis sacrę scripturę libros in ordinem redegit, & collegit iterum, atq; synagogis restituit. Pericipiebat enim pro sua singulari prudētia, quod sine eruditione, & literis sacris, syncera religio, verus Dei cultus, & Reipublicę tranquillitas conseruari non possent. Sicut Sarrō Gallorum rex cum eius populi ferociã aliter compescere & in officio retinere nõ posset publica gymnasia introduxit. vt author est Berosus. Intelligebat enim ferociora hominũ ingenia institutiõẽ & bonarum artiũ cultura mitigari potius, quàm armorum metu in officio retineri posse. Laudatusq; ob id in primis

Berosus'li
bro 5.

14 DE ACCADEMIIS

primis Ptolomæus rex Aegypti, quod
 Alexandriae scholam omni disciplina-
 rum genere florentem, optimisq; libris
 refertam bibliothecam erexit. Quod
 saluberrimum vtilissimūq; Maiorum
 studium inuictissimi Romanorum im-
 peratores, ne tam Reipub. necessarium
 opus prætermitterent, imitari voluerunt.
 Nam Iulius Cæsar post bellum civile ex
 Aegypto in Italiam reuersus, ad ornand-
 um imperium Romanum se conuer-
 tit, vt quod tantis laboribus pararat, in
 pace diu foeliciterq; conseruaret. Nulla
 verò hoc ratione commodius fieri arbi-
 trabatur, quàm si bonis literis ornaret,
 augeretq; viris sapientibus. Adduxit er-
 gò ex Aegypto insignes Mathematicos,
 & autor fuit, vt Mathematicæ discipli-
 næ in Italia colerētur, amplissimas quo-
 que Græcas & Latinas bibliothecas ere-
 xit. Augustus verò omnium prouincia-
 rum quas imperio adijcere potuit, Iuuen-
 tuti optimos præceptores dedit, vt non
 minus accuratè educati eruditiq;, quàm
 proprii filij, in Romanorum fidelitate et
 legibus perdurarent. Traianus Nerva,
 vti in vita eius Dion Cassius Niceus re-
 fert,

Suetonius

fert, multa in emendationem publicorū
 negotiorum constituit: in scholarum ve
 rō & puerorum sustentationem pluri
 ma, Quare ad restituendum bonas artes
 & diuini humaniq; iuris prudentiam cœ
 litus à Deo missus credebatur, vt Autor
 est Sextus Aurelius Victor. Adrianus ve Lampridij
us & Ca
rion.
 rō quia in Academijs omniū artiū atq;
 linguarum clarissimos professores, &
 florentes bibliothecas dedit, imperium
 Romanum in optimam formam restitui
 sse, & nullus post Augustum tam utilis
 Reipub. imperator extitisse prædicatur.
 Constantinus ille magnus omnia bona Vespurgem
fis.
 rum literarum studia florere voluit, par
 tim vt religionē Christianam longē la
 teq; propagaret: partim etiam vt per ea
 imperio Romano rectius consuleretur.
 Sicut Iulianus Apostata religionē Chri- Augustin;
libr. 18. de
Ciuit. De
cap. 52.
 stianam, vt sperabat euersurus, scholas
 ademit, & bonas literas discere vetuit.
 Theodosius verò, vt refert Calixtus lib.
 14. Ecclesiasticæ historiæ cap. 3. Omnes
 hæreses, quæ Ecclesiam Christi miserè
 vexarant, proscripserunt, sacrorum libro
 rum, eorundemq; interpretum conqui
 rendorum tam studiosus fuit, vt ea lau
 de Pte

de Prolomæo inferior non esset. Italica-
rum rerum scriptores (vt ad nostra etiã
tempora reuertamur) Nicolaum quin-
tum. Leonem 10. Pium 2. Et præter alios
quosdam Pontifices Romanos, clarissi-
mum illum Cosmam medicum Floren-
tinum, cùm alijs multis in rebus: tum eò
potissimum optimè de Republica meri-
tos fatentur, quod doctos & literatos vi-
ros ex Vniuersa Græcia & Italia, ad iu-
uentutem græcis latinisq; literis institu-
endam præmijs amplissimis euocarint.
Factum enim eorum liberalitate & indu-
stria est, vt adolescentia se ad politiorum
literarum studia referret, quæ permultas
iam ætates ob perpetuas bellorũ clades,
quas Italia à Barbaris nationibus pertule-
rat, obsoleuerant, atq; in eo fortunatos
fuisse ferunt, quibus contigerit (id quod
maximè optandum erat, qui Reipubli-
cæ consulere, & ex hominum sermone
famam nomenq; immortale collige-
re cuperet) illis vt temporibus florerent,
quibus reuiuiscere literæ, quarum ferè ex-
erat intermortua laus & liberales disci-
plinæ cœperunt. Maiores ergo nostri
prudentissimi pijsimiq; viri, ea semper
in sena

in sententia fuere, ut non ad imperij so-
 lum splendorem: sed fidei quoq; & reli-
 gionis orthodoxæ propugnationem, re-
 formationemq; Ecclesiæ catholicæ ab a-
 cademijs & bonarum artium studio de-
 pendere iudicari est. Quapropter postquã
 animaduertent hereses tam latè per to-
 tum ferè orbem dispergi, quòd in omni
 artium atq; linguarum genere admirabi-
 liter exculti viri, earum defensionem sua-
 fore diabolo susciperent, sicut de Valen-
 tino, Donato, Sabellico, Pelagio, Arrio,
 Ioanne Philopono, & philosophis, qui
 in Concilio Nicæno acerrimè repugna-
 bant, fidelissimi historici nostri memo-
 riæ prodiderunt: plurimas & ipsi scholas
 ut in eis bonæ artes traderentur erexerunt,
 multasq; Academias maximis sumptib.
 fundarunt. Ipsi quoq; pro incredibili in
 Rempub. amore professi sunt, ut in si-
 gulis Academijs breuiter aperiemus.
 Qua quidem ex re & illi ipsi immorta-
 lem in omni hominum memoria lau-
 dem, æternamq; foelicitatem consecuti
 sunt: & Ecclesia Christi doctissimos sem-
 per propugnatores habebat, qui hæreti-
 corum fraudes differendi peritia, copia,

vbertateq; dicendi animaduvertere pri-
 mò, deindè eisdem artibus, quibus con-
 structæ erant, dissoluere, & antequàm
 os fallaci conclusione implicarent, qua
 in parte vitiû lateret, explicare possent.
 Vt enim quis distinctè cernat, ad quam
 potissimùm rem vitiosarum argumen-
 tationum explicatio referèda sit, nisi pri-
 us modos omnes, quibus struuntur & fi-
 unt exploratos habeat, fieri certè id qui-
 dem non potest. Doctissimi verò Eccle-
 siæ Patres, Iustinus, Clemens, Lactantius,
 Cyprianus, Hieronymus, Augustinus,
 Chrysostomus, &c. quia diuinarum &
 humanarum rerum inuestigatricè phi-
 losophiam egregiè didicerant, Philoso-
 phorum & hæreticorum nugas faciliè e-
 uerterunt. Nec ita omninò regi possunt
 vitiosarum argumentationum fallaciæ,
 quin si ad præclaram indolem perspicu-
 citatemq; ingenij, doctrina, quæ vim in-
 fitam promoueat, accesserit, deprehendi
 & explicari queat. Basilus autem Ma-
 gnus in epistola ad Episcopos Italiæ &
 Galliæ, quæ numero 70 est inter reliqua
 Ecclesiæ Orientalis mala, hoc in primis
 deplorat, quod nulli Christianorum coe-
 tus, nullus

tus, nullæ Doctorum præfidentia, siue
 ut mihi quidem videtur, prælectiones fi-
 erent. Nam propterea traditiones Pa-
 trum, orthodoxa fides, & vera religio in-
 teribant. Quare Reuerendissimi Patres,
 in Concilio Lateranensi (sicut à Beatissi-
 mo Clemente Papa quinto in Concilio
 Viennensi quoq; decretum est) Acade-
 mias & bonarum artium studia diligen-
 ter cõseruari: atq; promoueri debere sta-
 tuerunt. Saluberrimam verò Concilij
 Tridentini hac de re constitutionẽ, quia
 & notior ea propter temporis memoriã
 est, omniumq; manibus versatur: & hæc
 prima disputatio nostra ad iustã magni-
 tudinem excreuit, huic loco inserendam
 non putavi. Notius enim profectò est,
 quàm à me hoc tẽpore demonstrari pos-
 sit, quod cum bonis literis res quoq; in-
 terire: hæreses & perniciosi errores intro-
 duci, & homines in summa ignorantia
 versari soleãt: cum ipsis verò vberrimos
 fructus & maximas utilitates in Remp.
 Christianam præuenire. Ut quorundam
 hominum temeritatem & impudentiam
 demirari non possim, qui humaniores
 artes, quibus nec dari melius à Deo, nec

optari maius ab hominibus potest, contemnere, & tam necessarias Academias prorsus euertere conantur, à quibus omnem suam fortunam, atq; eam ipsam, quà nunc ingratisissimi oppugnant, eruditionem hauserunt. Quod nisi facere destiterint, breui futurum spero, ut Musæ gloriam suam per se ipsas tueantur, talemq; in Academijs vocem addant, quæ multa etiam post secula exaudiat: et posteros commonefaciat, nō esse ullam rationem disputare aduersus ipsam disserendi magistratam, & quàm rudes sint nō argumentandi solūm, sed etiam rerum inuestigandarum ac veritatis indagandæ, à quibus Musæ oppugnantur: Doctissimi autem viri eos sic reprehendat, ut voluptatem quam malè dicendo fortè ceperunt, quod ea, quæ contra ipsos afferentur sustinere nō possint, malè audiendo amittant. Nunc verò quo utiliores sunt, & quanto magis hodiè improbissimorum quorundam inuidia laborant, tantò diligentius sunt fauore præsidioq; Principum subleuandæ, erga quos nequaquam ingratis futuræ sunt si defendantur: quod vel regis Iosaphat exemplū iam

iam antè allatum declarat. Præcipuè ve-
rò fauendum illis studijs, quæ conducūt
ad pietatem, Christiq; principis & docto-
ris nostri gloriam.

QVANTVM REIPVBLI-

CAE VTROQVE ET PACIS ET

bellorum tempore semper utilitatis

attulerint bonæ literæ.

CAPVT 5.

MIhi quidem multa eximia diuina-
que videntur Athenæ peperisse,
inquit apud Ciceronē Atticus: tum nihil
melius hominum vitæ attulisse illis my-
sterijs, quibus ex agresti immaniq; vita
exculti ad humanitatem, & mitigati su-
mus: initiaq; ut appellatur ita reuera prin-
cipia vitæ cognouimus. Neq; solum cū
lætitia viuendi rationem accepimus, sed
etiam cum spe meliore moriendi. Nam
bonarum artium mater Philosophia pri-
mò vrbes peperit, & beluinos dissipatos-
que homines in vnū locum, vt ciuitates
appellarentur, literarum & vocum com-
munionem coniunxit, atq; inuentrix le-
gum, morumq; & disciplinæ magistra
fuit. Easq; sola adhuc vias demonstrat,
quomodo pax in Ciuitatibus, & in Rep.

B 3 tranqui-

tranquillitas foris & domi quàm diutissimè conseruari, tumultus verò & cruentia bella, vel caueri, vel rectè administrari, foeliciterq; finiri possint. Quæ duo hoc capite paucis sic proponemus, vt nemo sit, qui per se deprehendere non queat. Valerius ergò Maximus vbi docuisset quantum clarissimorum Imperatorum, & optimorum ciuium virtutes Reipub. profuissent: in hâc sententiam prorumpit. Est & alia vehemens & constans militia, literis pollens, venerabilium doctrinæ sacrorum Antistes Philosophia, quæ vbi pectore recepta est hominum, inhonesto atq; inutili affectu depulso, totum in solidæ virtutis munimento confirmat, potētiusq; metu ac dolore (quod Reipub. & vile, & necessarium est) facit. Sicut egregiè mihi perspexisse videtur Tyberius, qui Mauritio imperium Romanum traditurus sic eum alloquitur apud Nicephorum lib. 18. Ecclesiasticæ historiæ cap. 6. Tu verò Mauriti potestatis insolentiam ratione fac frenes, & philosophiæ artibus sapientiæ scapham gubernes, purpuram perinde ac vilem pannū tibi iniectum esse per philosophiæ studiū existi-

existima. Coronam, quæ caput cingitur,
nihil à lapillis, qui circa littus fluctibus
alluuntur, differre puta. Et Leo Pap. 10.
in epistola quadam ad Henricum An-
glorum regem Extat, inquit, quoddam
nostrum studium ergà homines doctos
& huiusmodi literas, quæ & re sunt ipsa,
& appellantur bonæ, & animi affectio
singularis, innata quidem nobis à pueris
& domestica disciplina confirmata: sed
ætate progrediente etiam iudicio aucta,
tum quod homines, qui artes & bonas li-
teras sectantur, minimè malos esse inte-
gerrimâq; fide præditos sæpè iam exper-
ti sumus: tum quod ab hac scientia, & san-
ctæ Ecclesiæ doctorum eloquentia sci-
mus maxima non adiumenta modò: ve-
rùm etiam ornamenta in Christianam
Remp. profecta fuisse. &c. Quod etsi tã
philosophorum quàm sanctorum patrũ
apertis testimonijs confirmare possem:
tamen quia à studiosissimis viris iam an-
tè partim alibi allata sunt: partim apud
Gratianum 37. & 38. d. st. nct. recitata re-
periuntur: nos exempla quædam illustri-
ora, quibus imperitiores hoc tempore
plurimum commouentur proferemus.

Indicarum ergò Aethiopicarumq; rerum scriptores literis prodiderunt, illos populos fateri, quod liberales artes & gymnosophistarum sapientia, vtilissima semper & in primis necessaria fuerint. Qui propter amicitiam & commercium Deorum immortalium ficitates, ventos, pluuias, morbosq; prædicere, & quæ etiam apud inferos agerentur, rimari, & Reipub. salutaria in apertum proferre potuerint. Romanus verò populus cum post exactos reges à Patribus propter quasdam simultates defecisset, nec deformis solùm: sed etiam miser imperatricis vrbs stans esset, à capite reliquis partibus per seditionem auulsis, nisi Valerius sapientissimus philosophus, maximus Orator, summa industria, & maximo labore ad saniora consilia reuocasset, sacri imperij spes citra controuersiam in ipso penè ortu suo corruisset. Aristoteles Stagiritis tantum apud patriam suam beneficium posuit, vt eam ab hostilibus armis solo æquandam Macedonum manib. eriperet. Hipocrates expertissimus medicus, cum pestis vniuersam ferè Græciam absumeret, cõtra aërem infestum, vnde

Valer. Maxim. lib. 8. cap. 9.

Idem li. 5. cap. 6.

vndè ea oriebatur, ingentem syluam exuri iussit, seruauitq; hoc pacto Græciam incolumem, quam omnes illiterati conseruare non potuissent. Antoninū Piū Iustini philosophi & martyris pro Christianis oratio. Valentem partim Themistoclis philosophi, de orthodoxorum Patrum in negotio religionis concordialiber: partim Basilij eruditio, à furore & incredibili in Christianos odio sic reuocant, vt ipsos quidem contra pietatem, & vera religione atq; bonis literis egregiè confirmatos viros, vltèrius progredi & ferocire puderet: Reliqui verò Romanorum Imperatores, illas Respubli. vbi bonæ literæ florerēt, optimis priuilegijs, atq; libertatibus, propter maximam earum vtilitatem, præ cæteris ornarent. vti doctissimorum virorum de priuilegijs commentarij declarant: & nos in singulis academijs ferè demonstrabimus. Fieri enim prorsus non potest, quin plurima ad Rempub. cōmoda veniant, si moderatrix omnium rerum præsto est sapientia, quæ & officiorum omnium, & bene beateq; viuendi etiā citra leges rationem continet. Vt rectè Aristippus dixerit,

Socrat. li.
4. histor.
cap. 32.
Theodor.
li. 4. ca. 19
Nicephor.
li. II. ca. 18

Artium v-
tilitas in
remilitari

rit. Et si omnes leges interirent, posset a-
men philosophos æquabiliter viuere, &
alijs rectè viuendi rationem præscribere.
Quòd verò liberalium artium atq; lingua-
rum doctrina, scientiæ militari & rebus
bellicis (vt secundo loco proposuim) erat)
vtilissima semper & propè necessaria fue-
rit, duobus ferè integris libris Strabo, &
Polybius Megapolitanus lib. 9. historia-
rum elegantissimè copiosissimeq; com-
probarunt. Et vniuersa Græcia tempore
Xerxis regis Persarum reuera experta est,
quando illam solus Themistocles philo-
sophus metu Persico liberauit, & poten-
tissimum hostem, qui cum infinita lectis-
simorum virorum multitudine in Græ-
ciam venerat, turpiter in Persiam redire
coëgit. Quare summæ ipsius laudes præ
reliquis omnibus Ducibus, quos Græcia
clarissimos habuit, referuntur, Què cum
ingratissimi Athenienses vrbe expulerunt,
nihil laude dignum gessere. Themistoclis
verò apud Xerxem tanta autoritate fuit,
vt diceret non posse malum aliquod gra-
uius optare se suis hostibus, quam hac de-
mentia excæcati huiusmodi sapientes vi-
ros à se alienarèt. Sicut Thebani, Epami-
nonda

Epaminō-
das.

nondæ grauiffimi philofophi clariffimi
 que Ducis prudentia, cæteris ciuitatib.
 præcellere & imperare potuerunt: fed eo
 mortuo in priftinâ feruitutẽ relapfi funt
 vt Thebanorũ gloria cũ illo nata & rur-
 ſus extincta videretur. De clariffimo & *Demosth*
 verè pfecto oratore Demosthene in po- *Lucianus .*
 tentiffimorum Macedonię regum com *de laudib.*
 mentarijs ſcriptũ reperitur. Fœlix & bea *Demosthe*
 ra vrbs, cui talisciuis contigit: Si vnus nõ *nis.*
 fuiſſet Athenis Demosthenes, faciliũ
 potiti fuiſſemus ea vrbe, quã Thebis aut *Egregium*
 Theſſaliã, Nam vnus ille vigilat inten- *principis*
 tus in oẽs occaſiones, & noſtros obſeruat *exemplar,*
 impetus, & inſtructus aduerſus noſtra
 conſilia, nunquam fallere, nec agendo,
 nec inſidiando, nec cõſulendo poſſim9,
 hic inuitos excitat, & Mandragora ſopi-
 tos expergefãcit, ac velut ſecans & vrens
 caſtigat ignauia ſumma libertate, nihil
 ad gratiam dicens, publicas pecunias,
 quæ antè in ludis diſſipabantur confert
 in ſtipendium, conſcribit claſſem, quæ
 penè perierat confuſione veterum tri-
 butorum, vrbe, quæ nihil ampliũ
 generoſè cogitabat, reſtituit in priftinã
 dignitatem. Excitauit ciues fractos ad
 imita

imitationem gloriæ maiorum, & Græcos inter se societate & fœdere deuinxit. Hunc ergo magis formidare oportet, quam omnes triremes & vniuersam græciam &c. Vt verè dixerit Phocilides.

Robusto sapiens longè præstare videtur.

Nam L. Paulo aduersus Persarum regem bella gerente, luna subitò serena nocte defecisse legitur, eoq; velut diro quodam monstro perterritus exercitus Romanorum, manus cum hoste conferrere non audebat, verum Gallus Sulpitius de cœli ratione, & natura syderum ornate & eleganter differens, alacrem eum in aciem misit, atq; inclitæ Paulinianæ victoriæ liberales artes Galli aditum dedere, Nisi enim Gallus philosophus metum Romanorum militum vicisset, Paulus Imperator hostes vincere non potuisset, inquit Valerius lib. 8. cap. 11. Narrat in methodo historiarû Bodinus, Quod Selimus Turcarum Imperator commentarios Cæsaris primus in vernaculam linguam transferri curarit, & eius bellandi arte instructus, breui magnam Aphricæ & Asiæ minoris partem cum Imperio maiorum coniunxerit. Sicut Mithridates rex

Pulchre
hac de re
Fabius li.
I. Institut.
cap. 18.

tes rex Ponti grauiſſima bella præter omnem expectationem confeciſſe creditur, quia multarum artium atq; linguarum ipſe peritus erat & præſtantiſſimos philoſophos ſemper in exercitu adhibebat. Propterea Alexander Seuerus auctore Lampridio, quando de iure & rebus imperij controuerſia erat, ſolos Literatos in conſilium adhibere ſolebat: ſi uero de re militari, præter veteranos milites, literatos quoq; præſertim hiftoriarum peritos aduocabat, requirens quid in talibus cauſis veteres imperatores utiliter egiſſent. Quemadmodum & uniuerſi terrarum orbis flagellum Gothi in eam curam diligenter incubuere, ut doctiſſimos ſecum viros haberent. Nam quantum unius ſæpè literati prudentia & auctoritas in conſeruanda Repub. ualeat, teſtis eſt imperatrix Roma. Cùm enim Caſtilina arma nocturna, & flammas domibus templiſq; pararet, & nemo Romanorum ciuium patriam conſeruare, ac hoſtibus, qui eam prorfus euertere conabantur, reſiſtere propter eorum potentiam auderet, ob ſingularem eruditionem & eloquentiam, incredibilemq; in agendo dexte-

Vrſpurge.
& *Pliniſ*
ſecundus
de uiris illuſtribus.

Vrſpurge.
in *Chroniſ*
cis.

Eruditi
plurimum
in *Repub.*
valent.

dexteritatem.

Iuuenalis
satyr. 8.Volater.
lib. 16.Zonaras
lib. 3. anna
lium.Volater.
lib. 21.

Roma parentem
 Roma patrē patrię Ciceronē libera dixit
 Testis quoq; nobilissima Constantino-
 polis est. Philippus enim rex cū Byfan-
 tium deleturus adueniret, Leo Bylandi-
 Platonis auditor, & nobilis sophista. Dic-
 agē, inquit, Philippe, qua tu causa mee-
 nia nostra oppugnaturus aduenisti? Cū-
 que Philippus responderet, amor patrię
 tuę huc pertraxit, at amantibus, inquit
 ille, instrumenta musica haud bellica cō-
 ueniunt, quare placatus rex, statim ab vr-
 be discessit, Quam ego rem Græcorum
 imperatores permouisse credo, vt regiã
 quandam domum fundarent, qua duo-
 decim doctissimi viri, de quorum senten-
 tia consilium capere possent, alerentur.
 Illustrissimus præterea Ioannes Galea-
 tus acerrimus Florentinorum hostis di-
 cere solebat, plus sibi detrimenti afferre
 Colutij Pierij, oratoris, poetæ & Florenti-
 nę Reipub. tabellionis doctissimas epi-
 stolas, quàm mille alioqui equites arma-
 ti. Vt rectè profectò Alphonfus Arago-
 num rex mihi respondisse videatur, Ne
 scire quidem se vtrum maiorē gratiam
 lice-

literis an armis deberet, quod ex literis arma & armorum vsum didicisset. Cùm ergò diuinarum humanarumq; rerum mater philosophia, ipsas ciuitates conſtiterit, auxerit, atq; conſeruarit, ac vtroq; pacis & bellorum tempore ſine bonis literis rectè gubernari non poſſint: quantum à grato magiſtratu ea viciffim honorari debeat, res ipſa loquitur, & nos ſequenti capite breuiter aperiemus.

DOCTOS VIROS MERITO

HONORARI ET STUDIO SAM IV

uentutem educari, atq; defendi à Magiſtratu debere.

CAPVT SEXTVM.

ISocrates ad Nicoclem regem: Còrda ſtos inquit, & qui longius proſpicere poſſint, magni facito: perſuaſum habès bonos conſiliarios vtiliſſimam & rege omnium digniſſimam eſſe poſſeſſionè. Rurſus in epiſtola ad Mitilencorù principes diligentiffimè in re publica conſiderandum eſſe præcipit, vt magni in primis faciant bonos & iuſtos rerumpub. gubernatores: proximum honoris gradum tribuant eruditis, qui ciuitatibus ornameto, honori & auxilio eſſe: easq; vel

conſer-

Exilium e
ruditiōis
gracia.

conseruare, vel funditus euertere possint. Quod mihi quidem suo iure à Rep. postulare doctissimi viri posse videtur. Quorum alios bonarum artium, quas in patriam inferrent, studio, vltimas terras lustrasse accepimus, sicut de Platone, Pythagora, Democrito, libro quarto Tullianarum quæstionum Cicero scribit: vt rectè affirmare possint Ciuium nostrorum gratia

Nos patriæ fines & dulcia linquim⁹ arua. Alios Reipub. iuuandæ ornandæq; causa, propè supra naturam, vigilias suscipere, & neglecta tam valetudinis, quàm rei familiaris ratione, famem sitimq; intolerabile frigus & æstum libenter perferre, maximisq; curis & laboribus consumi, et si res ferat, fortiter pro patriæ atq; ciuium suorum salute vitam profundere videmus. Vt rectè cum Ouidio respondere possint.

Me quoq; debilitat series immensa laborum.

Ante meū tempus cogit & esse senem. Lycurgus enim Lacedæmoniorum Legislator vt ea Respub: suis legibus diutissimè floureret, perpetuum exilium suscepit. Et

pisse. Et Crates Theban. vt nudas virtu-
 tes pauper melius acquireret, atq; in pa-
 triam inferret, omnia sua reliquisse legi-
 tur. Polybius autem Megapolitanus li-
 bro historiæ suæ 3. Non aliam, inquit, ob
 causam tot labores & pericula peragra-
 da Africa & Hispania, prætereà etiam
 Gallia suscepimus: quã vt veterum scri-
 ptorum ignorantiam emedantes, eas
 orbis partes hominibus nostris, quã no-
 tissimas redderemus. Democritus verò
 octoginta integros annos literarum a-
 more patriã abfuisse creditur. Sed que te
 ad hanc rem Democrite ratio impulit,
 an vt opes & diuitias congereres? sed eas
 cum plurimas haberes patrię studiorum
 instaurandorum gratia reliquisti. An vt
 honores amplissimos cõsequereris? sed
 eos Philosophus debuisti contemnere.
 Relinquitur ergò, quod Reipublicæ iu-
 uandæ causa abfueris. Neq; hoc philoso-
 phi tantum, in quibus alioqui mirum vi-
 deri poterat, sed celeberrimi quiq; Ec-
 clesiæ nostræ doctores fecêre, sicut de O-
 rigine, Diuo Hieronymo, Augustino,
 Epiphanio, Clemête & c. omnes histori-
 ci tradiderunt. Basilius verò ille Magn^o

Euseb lib.
 10. prepar.
 Euangeli.
 cap. 2.
 Clemens
 lib. 1.

Valer. li. 8
 cap. 7.

C bono

In patriæ
encomio.

Docti post
mortem
honorati.

Mithrida
tes.

bonorum studiorum gratia, quibus Ec-
clesiam aduersus hæreticos defenderet,
in Aegyptum, Syriam, Persiamq; pro-
fectus est, & grauissimos inde morbos
Philosophum fatetur. Rectè ergò Lucia
nus in ea se sententia permansurum pro-
fitetur, vt credat in hoc solummodò in-
genuarum artium cognitionem, erudi-
tos viros comparasse, ne patriæ indecor-
res, sed multò vtiliores euaderent. Quæ
propter in media etiam barbaria crude-
lissimæ gentes, doctos viros & bonarum
artium studiosam iuuentutem mirificè
semper coluerunt, honorarunt atq; de-
fenderunt. Nam quanto in honore apud
Aegyptios sacerdotes, apud Babilonios
Chaldei, apud Indos Gymnosophistas,
Magi apud Persas, fuerint, in singulis es-
arum gentium Academijs à nobis est de-
monstratum. Neq; viuis tantum, sed mor-
tuis quoq; honores decernebant, tam eo-
rum scripta, quàm imagines & statuas in
bibliothecis publicis et priuatis asseruan-
tes. Nam Mithridates rex Ponti Athē-
nis imaginē Platonis dedicasse legitur.
Sicut Alexāder Seuerus imperator, Ver-
gilij

gilij & Ciceronis imagines in larario habebat, authore Lāpridio. Erſi Caius Caſſius ligula eas ex omnibus bibliothecis, ut ipſe ſolus honoraretur, exterminare voluerit. Vniuerſa verò Græcia Leontino propter ſingularem eruditionem, ſtatua ex auro, in templo Apollinis Delphici collocauit, cum cæterorum hætenus au-
 raras poſuiſſet. Macedones verò quomodo Euripidis Poetæ mortui, oſſa & ſepulchrum honorarint, ipſius epitaphiũ declarat.

Valer. lib.
8. cap. 16.

Gellius 15
Noct. Actæ
car. ca. 20.

οὐποτε σοι μνῆμα εὐριπίδης ὄλετο πῶδ.

Nunquam tua memoria, tuum monumentum

Euripides peribit.

Crotoniata Pythagoram dum viueret præ omnibus venerati ſunt: poſt mortem

Volaterra
nus lib. 18.

verò domum ipſius, Cereris ſacrarium fecerunt. Sicut Epicteti philoſophi lucernam fictilem tribus drachmarũ millibus emptam fuiſſe Lucianus refert. De glorioſiſſimis Romanorum Imperatoribus quid dicam? quantum illi pro ſua pietate literatos cæteris hominibus prætulerint, omnium ferè vetuſtiſſima optimorum authorum monumenta, & pri-

uilegia, atq; immunitates quas Acade-
 mijs & studiosę iuuentuti contulere, de-
 clarant. Prædicat Suetonius Tráquillus
 Augustum, quod eruditos viros magno
 honore affecerit, & ingenia puerorum
 fouenda curarit. Alexandrum Seuerum
 Lampridius, quod in omni consilio do-
 ctos viros cæteris imperij ordinibus præ-
 tulerit. Panormitanus Alphonsum Ara-
 gonix regem, quod vel militibus suis,
 qui libros repertos afferrent, magna mu-
 nera donarit, ipse verò apertum librum
 pro symbolo gestarit, re ipsa declaras in-
 genuarum artium doctrinã regibus in-
 primis necessariam esse. Cùm autem ali-
 quandò ad Ouidij Nasonis patriam vi-
 ctor venisset. Ego, inquit, huic regioni,
 quæ non parua regni Neapolitani, nec
 contemnenda pars est, libèter cesserim,
 si temporibus meis datũ esset, hunc Poë-
 tam vt haberent, quem mortuum pluris
 ipse facio quàm Aprucij dominatũ. Ca-
 ietam verò oppugnaturus, saxa & tormẽ-
 ta, quibus vehementer eo tempore indi-
 gebat, ex viciniore agro depromi iussit,
 sed vbi villam Ciceronis fuisse intellige-
 ret, malle se inquit, tormentis nunquam
 vti,

Ouidij pa-
 tria hono-
 ratur.

Ciceronis
 villa.

uti, quàm eam villam violare. Quemadmodum & Sigismundus imperator ab imperij principibus reprehensus, quod literatos viros altius prouehere videretur. Ego verò eos inquit amo, quos natura alijs antestare voluit. Porrò viri philosophi non solum in consilijs capiendis, & dextrè, fœliciterq; grauissimis legationibus obeundis suam operam nauare Imperatoribus potuère: verùm etiam eorum res gestas, præclarè dicta, factaq; ad posteritatem cum dignitate transmittere, vt multi ad eorum imitationem excitarentur. Rectè enim M. Cic. scribit tantas omnium virtutes esse, quantas videri eas voluerint, qui vniuscuiusq; facta descripserunt. Quare Alexander Magnus vbi ad Achillis sepulchrum venisset grauius ingemiscēs, O fœlicem te inquit, iuuenem, qui Homerum tuarum virtutum præconem reperisti vt autor est Flauius Vopiscus in vita Probi. Et Ennius Poëta gratam sui in epitaphio memoriã renouaturus.

Aspicite ô ciues senis Ennij imaginis formam
Hic vestrùm panxit maxima facta Pa-

Sigismundi Imperatoris præclara sententia.

Cic. li. i. Tusculan. quæstion.

Sicut Horatius libri 3 carminum ode
13. fontem Blandusium se authore im-
mortalem fore pollicetur. Nam docto-
rum virorum elaborati commentarij,
optimorumque Poetarum versus multa
to diuturniorem memoriam gignunt,
quàm statuæ aut Pyramides.

Horat. li.
3. Ode vlt.

Exegi monumentum ære perennius
Regaliq; situ Pyramidum altius.
Quod non imber edax, non aquilo
impotens

Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, & fuga temporum.
Rursus lib. 4. ode 8. Quid foret Iliæ
Mauortisq; puer, si taciturnitas
Obstaret meritis inuida Romuli?
Dignum laude virum Musa vetat mori
Cælo Musa beat &c.

Quoniam ergò Doctissimi viri bona
rum literarum præsidio, Principum &
Rerumpub: curas & negotia deuorare:
atq; perpetuam ipsis apud gratam poster-
ritatem memoriam parare possunt: me-
ritò ab ipsis iterum honorantur. Alio-
qui à docendo resiliunt, & in alia gratios-
ra loca non sine grauissimo earum vrbis
um dedecore, & maximo sæpè detrimen-
to pro

to proficiscuntur. Nam quia artibus in-
quit Iuuenalis honestis,

Nullus in vrbe locus, nulla emolumen-
ta laborum

Satyrā 3.

Res hodiè minor est, heri quàm fuit, atq;
eadem cras

Deterret exiguis aliquid, pponim⁹ illuc
Ire, fatigatas vbi Dædalus exiit alas.

Et Satyra 7. (dre

Pœnituit multos vanæ sterilisq; cathe-

Sicut Trasimachi, probat exitus, atq; se-

cundi
Carinatis, & hunc inopē vici distis Athenę

Nil præter gelidas, ausæ cōferre cicutas.

Aut si maximè fortunæ iniuria, n̄ ferre

re, & in officio & Reipub. negotijs peri-

stere velint, optimi clarissimorum auto-

rum libri propter sumptuum magnitu-

dinem pereunt, qui Magistratus libera-

litate ab ipsis in lucem proferri potuif-

sent. Iuuenalis satyra tertia.

Iamq; vetus Græcos seruabat cista libel-

los
Et diuina opici rodebāt carmina mures.

Imperante autem Constantino pluri-

ma studiosissimorum hominum inge-

nia floruerunt. Ipse enim Imperator bona-

Basilij stu-
dium cir-
ca iuuen-
tutem.

rum literarum studiosus, eruditos viros liberaliter colebat. Nam vt temperies & elementia aëris copiam atq; vbertatē frugum: sic humanitas & munificētia Principum bonas artes, excellentiaq; ingenia producit. Sicut tempore Basilij Magni per Cappadociam multi doctissimi viri extitisse leguntur, quia omnes Cappadocum filij, vt cum pietate bonas artes coniungerent, & liberaliter instituerentur: eruditi verò ad maximos honores peruenirent diligentissimè curabat, vt epistola quadam ad Libanium sophistam videre est. Quod si nostri Episcopi, quorum id maximè officium postulabat, imitaretur, plures fidei & religionis Catholice propugnatores: pauciores hæreticos haberemus.

QUANTVM REIPVB. IN-

TERSIT IUVVENTVTIEM A BONIS præceptoribus rectè institui.

CAPVT 7.

M. Cicero libro 2. de diuinatione: Nullum inquit munus Reipub: afferri maius meliusq; potest, quàm si doceatur erudiaturq; iuuentus. præcipua enim Reipub: salus sita est in educatione puerorum.

puerorum, id quod prudēter docuit Xenophon in institutiōe Cyri. Nam rectē educatus, bonisq; moribus recoctus adulescens Authore Platone diuinum quoddam animal euadit: perperam verò institutus, aut etiam neglectus in immanissimam beluam degenerare solet. Vt rectē Latinorum poeta Vergilius.

Iam vitulos hortare, viamq; insiste domandi

Dum faciles animi Iuuenū, dum mobilis ætas

Adeo in teneris consuescere multū est.

Et Iuuenalis Satyra 14.

Gratum est quod patrię ciuem, populoque dedisti

Si facis vt patrię sit idoneus, vtilis agris
Vtilis & bellorum & pacis rebus agēdis.

Plurimum enim intererit, quibus artibus
aut quibus hunc tu Moribus instituas

Quare Iudæi & Græcorum omnium sapientissimi Athenienses, Iuuentutis suę in Repub. diligentissimam rationē habuerunt. Videbant enim eam ætatem turbulētissimis affectibus agitari, & plurimis redundare cupiditatibus, maxime que necessarium esse sic institui, vt hone-

stis studijs, & actionibus laboribusq; qui cum honesta vtilitate coniuncti essent, delectari assuescerent: bonarum artium studio formati, vtilis patriæ ciues euaderent. Verùm vt hanc Maiorum suorum in instituenda Iuuentute industriam negligere cæperunt, ipsam quoq; Rep. haud parum detrimenti accepisse scribit Isocrates. Iuuentus enim Reip. totius seminarium, vti nũc affecta est: ita vniuersam ciuitatẽ statim euadere oportet, vnde Horatius Reipublicæ Romanę perpetuam foelicitatem præcaturus.

Dij probos mores docili iuuentæ Romulæ genti date, remq; prolemq;

Vt enim quispiam vtilis Reip. ciuis euadat, qui vera religione & bonis artibus non imbuitur, fieri certè id quidem non potest. Nam quia Philosophia animi nostri medicina est, vitiorum omnium expultrix, æqui & iniqui, veri & falsi dux & magistra: certè hanc percipere oportet illos, qui ciuium controuersias iudicaturi sunt, alioqui iudicium veri & finem bonorum non intelligent. Nec Authore Cic. alia sunt rudimenta & incunabula virtutis, quibus animi hominum ad pietatem, iustitiam

Aristot. li.
6. Politic.

stitiam & rerum publicarum gubernationem accenduntur. Vt satis demirari non possim extremam eorum temeritatem, qui brutis animantibus instituendis labores & sumptus infumunt, de puerorum (quæ omnium præciosissima possessio est) educatione parum solliciti. Aduersus quos Hippodamus Pythagoreus verissimè disserit. Quod nã, inquit, est fundamentum Reipub? adolescentiæ educatio. Haud enim vnquam vites utilè fructum protulerint, nisi excolantur, nec vnquam pulchri fient equi, pullorum educatione neglecta: vites verò, quo pacto putari, curariq; debeant, atq; educari canes, studium est hominibus, Ingeniorum autem humanorum cultus negligitur, & temerè tractatur, quamuis vinum & equi non regant ciuitatem, sed homo & hominis animus. Multum profectò Reip. interest (nisi sceleratos prorsus & furiosos ciues habere malit) quibus à teneris assuescat, & inter quos versetur ea ætas, quæ in biuio adhuc virtutis & vitiorum consistens, leui ratione huc atq; illuc impelli potest. Vt rectè ab Aristotele scriptum sit libro secúdo Ethicorum ad Nicomachum.

Liberi potius quam bruta curã di sunt.

comachum. Non parui sed magnopere atq; adeò ad summum refert, vtrum sic an secus iam indè à puero assuescamus. Sicut Themistoclis exemplum declarat, qui tam impurus fuit adolescens, vt perpetuam turpitudinis notam vniuersæ familiæ inureret, & mater, quia perferre amplius non poterat, suspendio vitam finire cogeretur Authore Valerio: sed per egregiam educationem & bonarum artium studia, omnium Græcorum clarissimus, medium Asiæ & Europæ vel spei vel desperationis pignus, atq; vnica patriæ conseruator euasit. Simile prorsus exemplum Polemonis apud eundem Valer. li. 6. ca. 11. videre est, qui ex temulento, ne dicam perditæ luxuriæ adolescente, saluberrimis Xenocratis philosophi præceptis clarissimus Academiæ Atheniensis gubernator, & vtilissimus Reip. ciuis per fidelem institutionem factus est. Quare Lucian. in dialogo *ἰσὶ κατκροσούμενῳ* fingit ebrietatem, spolijs actionem aduersus Academiam instituere, quod Polemonem callidè abductum frugi adolescentem effecerit. Rectè ergò Phocildes.

Dum tener est gnatus, generosos instrue

Recta institutio multos corrigit.

Laertius lib. 4.

stræ mores. Narrat enim Nicephor. Calixtus lib. 7. Ecclesiasticæ historiæ cap. 26. quod Maximinus Tyrannus orthodoxam religionem vti sperabat in totum euersurus, conficta quædam Christianorum flagitia Ludimagistris trās miserit, luuentuti in scholis, vt venenum à teneris imbibitum diutissimè retinerent, proponenda. Tantùm in vtramq; partem valet luuentutis educatio. Quod in omnibus adolescentibus promiscuè multum refert: tum verò qui Magistratum gesturi sunt plurimum. Ne aut benè nati degenerent: aut malè nati non maturè corrigantur. Sunt enim plærumq; naturæ quædam vitia, quæ institutione curaq; emendari queât: neglecta verò totâ R. Ep. inficiunt, turbant atq; euertunt. Nam vniuersus ferè populus sese ad principum suorum mores cõponere solet, eisdemq; studijs ætatem consumere quibus principes videt occupari. Quare vt ciuitates, quæ cum principum virorum moribus ferè mutantur, integræ conseruentur, diligentissimè Magistratui prouidendum est, sub honestis & incorruptis præcepto-ribus, & Christianam pietatem & bonas

Principis
sibi præci-
pue curandi

Isocrat. in
Nicocle.
Cicer. lib.
3 de LL.

lite-

literas doceantur. Sic enim fiet, ut reli-
 quis ordinibus eorum exempla imitanda
 tibus Respub. multis legibus non indige-
 at, singulis nimirum sponte facientibus
 q̄ rectum est & salutare. Quē admodum
 diuinus ille Plato in nullo hominum ge-
 nere diligentius laborauit, quā Reip.
 suæ custodibus, quos non opibus, non
 gemmis, aut satellitio, sed sapientia cæte-
 ris vult antecellere. Et Cicero lib. 3. de le-
 gibus. Hoc profectò factu, inquit, diffi-
 cillimum est, ut nullius vitij quisquam
 sit particeps, & qui in Senatum Ro. legā-
 tur omni prorsus vitio careāt, nisi educa-
 tione & disciplina. Tunc ergò formādi-
 iuuenum mores sunt, cum mollis adhuc
 ætas est: tum optimis studijs assuefacien-
 di, dum ad quiduis aptum est ingenium,
 quemadmodum elegāti Metaphora ex-
 pressit Ouidius.

Quæ præbet lætas arbor spaciatis
 vmbas

Quo posita est primum tempore vir-
 ga fuit.

Tunc poterat manib. summa tellure res-
 uelli

Nunc stat in immensum viribus au-
 ctasus

Et suis.

Quocirca omnium grauissimè mihi peccare videntur parentes, qui non solù infans amore & indulgentia filios suos corrumpunt: verum etiã ingeniosissimos pueros à bonarum artium studio deterrent, sicut de Neronis imperatoris matre narrat Tranquillus, quæ studiosum & Senecæ præceptori obedientem Iuuenem à bonis literis auertit, philosophiã imperaturo contrariam esse affirmans. Sed, Exitus acta probat. Nam pro Imperatore Reip. quidem perniciosissimam pestem: sui vero ipsius percussorẽ & parricidam nutriuit. Quod si nostri temporis pleriq; parentes attenderent, profectò eius funestum exitum perhorrescunt, cuius factum, vt credo, non imitarentur. Qui enim filijs suis philosophiam eripiunt, certè instrumētum & ornamentum vitæ eripiunt, vt difficile sit de eorum te meritare, vt causa postulat, dicere. Multo verius me Hercule Alphonsus Aragonum rex, cùm audiret regem quendam dixisse, non decere Principes viros literas scire, vocem eam bouis non hominis esse respondit. Et Aristot. noster, parentes,

tes, qui liberos erudiendos curassent, longe honorabiliores aiebat esse his, qui genuissent tantum: hos enim viuendi solum, illos etiam bene beateque viuendi auctoritate extitisse. Porro Solon prudentissimus legislator indignum parentem esse iudicabat, qui filium bonis artibus ut imbueretur, non prohiberet solum, sed ne curaret quidem. Et clarissimus ille P. Aemilius vniuersa Macedonum gazam victoriam libris attigit filijs distribuendos. Præstantius esse ratus liberalibus artibus instruere, quam opibus locupletare, ut auctor est Sabellicus. Utinam igitur et si ferrius quam salus Reipub. postulabat: tamen aliquando tandem his exemplis reseruisserent & Horatij Flacci patrem imitarentur, qui.

Puerum est ausus Romam portare docendum.

Artes quas doceat quiuis Eques atque Senator

Semet prognatos: Vestem, seruosque sequentes

In magno ut populo si quis vidisset, auita

Exre

Ex re præberi mihi sūptus crederet illos

Quare filium optimus pater
Nō solūm factō, verūm obprobrio quo-
que turpi

Seruauit ab omni.

Iā verò quia multi negliguntur, haud
mirum est, si tales reperiantur filij, qua-
lem se per malam educationem, & indul-
gentiam euasisse fatetur Mnesilochus a-
pud Plautum in Bacchide.

Petulans, proteruo, iracundo animo, in-
cogitato,

Sine modo & modestia sum, sine bono iu-
re atq; honore,

Incredibilis, imposq; animi, inamabilis,
illepidus uiuo:

Nequior nemo est, neq; indignior
Cui Dij benefaciant, neq; quem quisq;
homo aut amet, aut adeat.

Inimicos quam amicos æquum est me
habere &c.

Ipsi autem parentes, præter turpitudi-
nem & flagitia quibus dedecorantur,
grauissima etiam damna ferè patiuntur.

Mnesilochus enim apud Plautum ubi
omnia sua nequiter decoxisset, aliud inu-
tilius patri consilium capit:

D Iam

50 DE ACADEMIIS
Iam domum ibo atq; aliquid surripiam
patri

Quod isti dabo Bacchidi vsq; vt mendicet pater.

DE SCHOLASTICIS HONORIBVS QUI VVLGO PROMOTIO

nes uocantur.

CAPVT 8.

DE honoribus scholasticis Solon apud Lucianum in Anacharsi sic loquitur. Opinamur verò ó Anacharsi gymnasiorum deliderium in Iuuenibus magis accendi, si eos qui optimè sese gesserunt honorari conspexerint, & in medio Græcorum præconis voce magnifice proclamari: & non pauci ex spectatoribus virtutum ac laboris amore inflammantur. Itaq; si quis ex communi hominum vita laudis & gloriæ amorem eijceret, quidnā amplius præclare rei ille nobis faceret reliquū? &c. Et M. Cice. li. i. Tuscul. quæstion. refert, paucos apud veteres Romanos insignes poetas extitisse, quod parum honoris Poesi deferrēt. Hos enim vt prouerbio dicitur alit artes, & iacent ea semper quæ aut negliguntur
aut

aut improbat̄. Et omne honoratum augetur inquit Iamblichus contemptum imminuitur, promouetq; plurimos ad honesta studia, quādo conueniens singulis dignitas tribuitur, atq; ciuitates ea res optimis studijs implet. In eandem fere sententiam Bion in Bucolicis. Ne me reliqueris inhonoratum: Nam & Phœbus (sapientiæ Deus, & Medicinæ reparator) pro cantu mercedem dedit: honores enim res meliores efficit. Vt rectè Iuuenalis satyra. 10. dicat.

Quis enim virtutem amplectitur
ipsam

Præmia si tollas

Fœlix enim & beata oīs respub. est autore Hippodamo, in qua officio suo rectè fungentibus honores debiti tribuuntur: Multa autem in hoc laborant quod qui bonus, strenuus & diligens vir est, nihilo plus quàm deteriores & negligetiores accipit. Vt rectè Aristophanes.

Οὔτε γὰρ ὁ μισθὸς οὐδ' ἐμ' ἐστ' οὔθ' ἡ τέχνη.

Neq; præmium vllum est, ars nec ipsa, item viget.

Quod vbi veteres philosophi pro sua

D 2 incre

incredibili sapientia animaduverterent,
 certos etiam honores iuuentuti in scho-
 lis proposuerunt: quibus ad bonarum ar-
 tium studia incitarentur. Sicut de Athe-
 nensibus iam supra ex Solone probauis-
 mus: & de Cæsariensi Academia Nazian-
 senus in Monodia author est. Quod Ba-
 filio Magno honoris & professionis in-
 signia, Doctores ex more conferre volue-
 rint, quâquam ipse propter singularem
 modestiam repudiarit. Sed quâdò, & vbi
 certus promotionum Ordo, & nomina,
 singularumq; facultatum leges, & di-
 uersi habitus introducta sint, non satis in-
 ter authores cõuenit. Sunt enim qui Bo-
 noniæ aut Parisijs circa annum domini
 1120. primò cæpisse affirmare ausingunt, Id-
 que hac demum ratione. Cùm Gracianus
 Iuris Canonici, Petrus Lombardus sa-
 cræ theologiæ epitomen conscripissent
 qui Graciani decretum, atq; Lombardi
 sententias aut didicissent, aut prælegis-
 sent Doctores appellari cæperunt. Sed v-
 bi eorum numerus in immensum excre-
 sceret, de certa quadam profitèdi ratio-
 ne cogitatum, & singularum facultatum
 leges introductæ sunt, vt autoritate publi-
 ca à

ca à scholasticis conuentibus, solenni & accurata disquisitione prius facta (nam Codicillares doctores qui pontificū aut Principis diplomate honorarios titulos consequuntur post accesserunt) certum eruditionis, & virtutis testimonium haberi crearentur. Constitutum quoq; tempus est quod in studijs antè solennem illam gradationem consumere oporteret. Gradus autem præcipui tres sunt. Primus eorum qui tyrocinij depositi insignia accipiunt Baccalauri appellantur. et si ex hoc Theologi duos facere videntur: Alter eorum qui Meliodidascali & prodoctores siue Licentiati dicuntur. tertius Doctorum & Magistrorum est. apex omnium supremus. Quidam tamen multò altius publicarum promotionum originem repetentes, ab Augusto Cæsare profluxisse affirmant. Cùm enim hætenus promiscuè de iure responderent, & lucri causa aliquando parum cōsideratè, Augustus Cæsar decrevit ne quis posthac eam sibi facultatem vsurparet, nisi Principis auctoritas accederet, interueniente publicorum gymnasiorum examine. Et Adrianus Imp. viris quibusdam Prætorijs hanc Iurisdictionem

Zafius L. 2
 §. Primus
 D. August.
 ff. de orig.
 juris.

L. 2. ff. eod.
 dem. &
 ibid. D. D.

risdictionem citra examen (vt nunc Co-
 dicillares doctores faciunt) petentibus,
 respondit eam non peti sed præstari sole-
 re, Principes non conferre nisi prius se
 idoneos esse demõstrarent, & publica au-
 toritate optimorum Curialium consen-
 su promouerentur. Sicut Iustinianus etiã
 in L. Magist. C. de professoribus lib. 10.
 rescripsit. Et sic paulatim variaz arq; salu-
 bres hac de re leges pro locorum diuersi-
 tate à viris prudentissimis excogitate, &
 in Academias introductæ fuerunt. Sed
 ubi non pauci, vt apud ignotos ex doctri-
 na quæstum facerent, se promotos esse
 mentirentur, in eos tanquam falsarios æ-
 nim aduersum est. Iuxta Panormitan. in
 c. quoniam ext. de magist. & d. d. in L. eos
 de falsar. Sunt autem hi promotionum
 gradus, grauissimis de causis in Viēnen-
 si concilio approbati sub Clemente Pa-
 pa quinto, & sumptuariæ leges præscri-
 ptæ, ne qui propter inopiam rei familia-
 ris, & sumptuum magnitudinem à re rã
 utili abstinerent, vt Clementin. 2. de Ma-
 gist. videre est. Multa etiam ecclesiastica
 beneficia & dignitates institutz, ad quæ
 non nisi solenniter in schola promoti ad-
 mitte-

mitteretur. Cùm ergò honorum gradus
 tituli, siue promotiões à prudentissimis
 viris introductæ sint, vt præmijs quibus-
 dam iunētus ad bonarum artium studia,
 quibus Reipub. aliquando rectius con-
 suleret, inuitarentur: & docti ab indoctis,
 ab improbis probi discernentur: dilige-
 ter cauendum erit, ne indignis & teme-
 rè, hoc præsertim periculoso tempore cõ-
 ferantur. Alioqui enim & ipsæ promo-
 tiones, quarum saluberrimus vsus est, cõ-
 temnuntur, & siue indocti, siue improbi
 publico Vniuersitatis testimonio cõpro-
 bati, haud parum Reip. aut per imperitiã
 aut per improbitatē detrimenti afferunt.
 Quod non de d. & trina solum: sed vita e-
 tiam, religione, & moribus similiter ob-
 seruandum est. Nec tamen titulis istis
 nimium tribuere oportet, Cicero enim
 fortasse non malè Insignia inquit vir-
 tutis, multi sine virtute assequun-
 tur: veros autem fructus asse-
 qui sola virtus
 potest.

D 4 Quare

56 DE ACADEMIIS
QVARE PRAE CAETERIS

VNVS HONORETVR, QVEM

nunc ferè primum Vniuersitatis

uocant.

CAPVT 9.

Sicut Veteres philosophi auditores suos qui caeteris ingenio & eruditione præcellerent, præmio aliquo honorare solebant, vt Athenais in Saturnalibus quoq; diligenter obseruatum fuisse Gellius refert. Et Verrius Grammaticus Augusti Nepotû præceptor, quia discipulis semper præmium aliquod proponeret, quod is qui reliquos dicendo scribendoq; superasset auferret, plurimi ex eius schola doctissimi viri prodierunt: Ita etiam Maiores nostri vt ad publicos honorum gradus percipiendos quàm dignissimos redderent, Primo Vniuersitatis, hoc est præstantissimo & doctissimo omnium, ampliores honores & maiora præmia decreuerunt. Etsi enim boni adolescentis est spontè quod optimum ab omnibus & iudicatur, & est etiam, sequi, mentemq; suã bonis literis excolere: tamen expedit illi etiam timentis quibusdam rudes eorum animos ad optimarum artium atq; virtutũ studia

Li. 18. ca. 2.

Volate. li. 16.

studia inflammare. Quomodo olim apud Romanos authore Polybio Megalitano si quis in praelio strenue quicquam præ cæteris gesserat, Imperator de ipsius laudibus pro concione orationem habebat. & illi qui hostem vulnerauerat gefsum donabat, qui equo deiecerat spoliaueratque; pediti phiolam equiti vero phaleras. Qua ex re fiebat ut & gloria eorum qui patriæ benefecerant innotesceret: & luventus ad hoc prouocaretur, ut nihil non pro Reipub. salute ferendum subiret, quo celebritatem quam strenuos tantum, & bonos viros comitari cernebant consequerentur. Verum cum ex illo doctissimi delectu parricidia, grauissimaque incommoda sequerentur, quod singuli iniuriam sibi fieri putarent (sic enim homines ferè φιλάυτοι sunt, ut omnibus se libenter præferant) hic mos non nihil immutatus est, præsertim in illis Academicis ubi nihil præter honorẽ & sumptus ad eos ex primatu isto redire potest. Ut iam non doctissimus quisque, sed nobilissimus & ditissimus, idque vicissim præferatur, qui Examinatores publicos & promotorem honestiori conuiuio excipere

cupere, & pro omnibus gratias agere con-
gatur vt nec gymnasia gymnasijs: nec
studiosis studiosi meritò propter hanc re-
inuidere possint. Ad quam fortè consue-
tudinem allusit Horatius libr. i. Sermon.
Satyr. i.

vt pueris olim dant crustula blandi
Doctores, elementa velint vt discere pri-
ma.

DE VACANTIIS ET QVA
RE CERTIS DIEBUS IN HONOREM
*præstantissimorum uirorum, singularum sa-
cultatum alumni ferientur.*

CAPVT IO.

Reminisci inquit Plutarchus de li-
beris educandis oportet omnè vi-
tam nostram in remissionem & studium
esse diuisam: quocirca non operosi tan-
tum sed festi quoq; dies reperti sunt. Nā
laboris condimentum est otium, accor-
pus quidem indigentia, & repletionem: A-
nimus verò remissione atq; labore con-
seruatur. Et Lucianus Samosatensis lib.
i. veræ historiæ quod Athletæ inquit fre-
quenter faciunt, idem literarum studio-
sis fieri oportere conseo: vt cum grauibus
& serijs legendis defatigati fuerint, ad a-
nimum

Elegans
quodq; lo-
cus apud
Fabium
lib. i. ca. 4.

nimi laxamentum aliquantisper declinant, donec ad futurum laborem robustiores vegetioresq; efficiantur. Rursus in dialogo de sectis. bono inquit animo esto, quippe hodie à philosophicis commentationibus vacatio promulgata est. Porro Athenienses studiosi, aliquandò frugali concenatione, dulcib. colloquijs animum laxabant, hilarè prorsus & modestè vt scribit Gellius lib. 18. Noctium Atticarum capi. 2: Aliquando pugilatu, pancratio, pila, vel cursu corpus exercebant: quidam etiam grandia plumbi pondera in manibus gestantes fossam transfiliebāt. Iacebat quoq; in gymnasio globus quidam æneus, in parui scuti figurā formatus, siue loro & baltheo quem vel sursum iaculabantur, vel in longum, cōtendentes quis omnium aliorum metas excessisset. Quæ exercitatio duas utilitates apportabat iuuenibus vt & prospera valitudine vterentur: & robusti laborumq; patientes euaderent sicut refert Lucianus in dialogo qui ἀναχάσις ἢ πᾶσι γυμνασίου inscribitur. Vacaciones verò sicut etiamnū obseruantur duplices fuere, partim publicæ & ordinariæ: partim priuata. Puer

tæ. Publicæ quidè certis anni temporibus in omni doctrinarû genere celebrabantur. Aestiuales nimirum siue Mæsis & Vindemiales siue Autumni, sic enim Cæsar autore Tranquillo partitus est: &

C. de ferijs Gloriosissimi Romanorum Imperatores per vniuersum Imperium celebrari voluerunt. quos Theodosius in L. vt in die Dominico C. de ferijs, certis quibusdam limitibus descripsit. vt ab 8. Kal. Iulij vsq; ad Kalend. Augusti Mæsis feriaz A 10. aut Kalend. Septemb. vsq; ad Idus Octobr. Vindemiales durarēt. Ad quas prælectiones suas finire, & quodad eius fieri poterat novos iterum libros ordiri, vt certus studiorum cursus seruarietur solebant. Beatus enim Augustinus publicus eloquentiæ professor postquam spiritus sancti gratia ad Christianam philosophiam, Diuo Ambrosio præceptore peruenerat, lectionem publicam non ita deseruit, sed ne Auditores suos fraudaret vacantias vindemiales expectare voluit. vt ipse fatetur lib. 9. confessionû suarum cap. 2. Priuatæ autem non ab omni Academia simul, sed singularum doctrinarum discipulis alio tempore, a-
lio

lio ordine, & alia ratione peragebantur. Hebdomadib. enim lunæ, septimo quoque die Athenienses, vt hodie etiam obseruatur, præter publicas illas vacationes feriabantur, quod ex cap. 2. libri 15. Notitium Atticarum Gellij, & Luciani Solone colligitur. Nostri verò Theologi & Iurisprudentes die Iouis potissimum feriatur. quoniam lex quam illi diuinã, hi humanam interpretantur, Iouis hominum que Deumq; parentis filia appellata est, vt M. Cicero libro 2. de legibus. & Dion Chrysostomus $\pi\epsilon\gamma\iota\ \nu\omicron\mu\omicron\upsilon$ scriptum reliquerunt. Et quemadmodum Moses omnium legislatorum antiquissimus, & princeps, leges suas a vero Iehoua accepit: Ita Radamantus & Minos Cretensium legulatores, (vndè Nobiliores Græciã ciuitates suas leges hauserunt) à Ioue eas accepisse Philosophis creduntur. Ioui præterea, temperantiam, quæ bonarum artium, & sacrarum legum procreatrix est, veteres tribuerunt. Et Poetæ Minervam omnis doctrinæ præsidem ex capite Iouis profilijisse fabulantur. Philosophi verò & bonarum artium, atq; linguarum professores die Martis, fortassè quia Mars

Strabo lib.
 bro 10.
 Sabellic.
 lib. I. Enne
 ad. 4.

Mars planeta masculus est & generans,
 atq; res naturales, de quibus ipsi ferè dis-
 ferunt, producēs. quare eum poetæ Iuno-
 nis siue aëris esse finxerunt filiū: vel quia
 veteres sanguinē in quo vita animantiū
 consistit, à Marte se habere credebant, vt
 scribit Author Commentariorum in L.
 dominico C. de ferijs. Aut saltem vt eo i-
 pso Iuuentutem commonerent, hæc
 studia grauioribus doctrinis rectius per-
 cipiendis tractandisq; reperta esse: & ne
 quā in his tantum laboris, ingenij, &
 temporis consumere, atq; consenescere,
 vt alia studia, quibus hæc destinata sunt,
 attingere cum fructu aliquo nequirent;
 sed diuinis humanisq; legibus liberaliū
 artium doctrinam sic inseruire, vt Mar-
 tis filij ad Iouem patrem officia referun-
 tur, sicut doctissimi viri copiosè orna-
 que comprobarunt. Quod verò Iurispe-
 riti in Iustiniani, Medici Hipocratis,
 Philosophi Aristotelis clarissimorum vi-
 rorum honorem feriantur, indè ortum
 esse videtur, quod Anaxagoras vt autor
 est Plutarchus rogantibus Lampsacenis
 num quid ante mortem mandare velle-
 respondit. Nihil aliud, quàm pueri eodē
 die

die quo moreretur ludere permetterentur: sicut suo adhuc tempore diligenter obseruatum fuisse testatur Laertius lib. 2. de placitis philosophorum. Verum si quando philosophi per grauiores occupationes suas, præter has ferias docere non possent: hoc tabella præ foribus suspensa literis maiusculis, vt nemo frustra detineretur, studiosis (sicut hodie adhuc in vsu est) significabant. Quod non obscurè indicat Lucianus in dialogo de sectis, quando vacationem promulgatam esse ait. Nam ordinariæ feriæ siue publicæ, siue priuatæ, quod statæ erant nõ promulgabantur. Neq; tamen leuiter transendum est, quod sicut studiosi nostri vacationum tempore computationes Atheniensium diligentius imitantur: Ita modum, & frugalitatem sibi quoq; ad imitandum proponere debent. Illi enim vbi parcè & frugaliter epularum vt loquitur Gellius modum fecissent vtilis delectabilesq; sermones proferebant, vt ad alendum, non opprimendum ingenium conuenisse viderentur. Nam Plato Academiae Atheniensis princeps, iucundiorè vini inuitationem, sub arbitris quibusdam &

Lucian. de
sectis.

Lib. 15.
cap. 2.

dam & sobrijs conuiuiorum magistris in-
 trodixit: modicis honestisq; inter bibe-
 dum remissionibus refici, integrariq; a-
 nimos ad instauranda sobrietatis officia
 existimauit: atq; eos sc̄sim lætiores, & ad
 intentiones rursus capiendas reddi habili-
 ores, vitia quoq; hominũ libertate qua
 dam per uinum data detegi, & ad corri-
 gendũ medẽdumq; fieri aptiora. Quod
 enim post honestas exercitationes, ad li-
 terarum studia paratioris redire soleant
 probat Plautus in Bachidibus.

Ibi cursu, luctãdo, hasta, disco, pugilatu,
 pilã,

Saliendo sese excercebant magis: quã
 scorto aut suauijs

Ibi suam ætatem extendebant, non in la-
 tebrosis locis.

Indè de Hippodromo & palestra vbire
 uenisses domum

Cincticulo præcinctus, in sella apud Ma-
 gistrum assideres

Tuum librum legeres-

DE PILAE QVAE PROPTER COM-
 moditates plurimas, nunc ferè à
 studiosis tractatur, usu
 & ratione.

Demo-

Demoxenus apud Athenarum lib.

1. Dipnosoph.

Quidam iuuenis lusit pila, vix æditus
Annos decem septemq; Cous patria.
Deum videtur ferre certe hæc insula
Qui desides mox respiceret hos incolas.
Nam seu pilam caperet, darétue hinc om-
nium

Surgebat ingens clamor. hic cōcinnitas
Mos, ordo, quãtus explicari nec potest,
Nec esse dictis, aut solet factis vir ùm:
Nec quis putaret esse. pulchritudinis
Tantum nec audiui viri, nec gratiæ
Vidi. sui capturus hinc ingens malum
Diu moratus, nunc videor sanus mihi
Necesse deniq; &c.

Sed de pila ex professo disputauit Ti-
mocrates Laconicus, & apud recentio-
res scriptores varia passim reperiuntur.

RECEPTIO ET EXAMEN

TYRONVM QVAE NVNC FERRE BEA-
norum depositio uocatur.

CAPVT II.

Inueteratus ille mos, vexandi eos qui
ad Academias recenter confluunt, ex
eo mihi originem traxisse videtur, quod
E   vete-

veteres philosophi neminem in suam disciplinam recipiebāt, nisi ingenium, naturam & mores antè diligenter explorasset, sicut de Pythagora refert Gellius libro 1. Nocti. Attic. cap. 9. De Aristotele vero lib. 20. cap. 4. vt ad quam disciplinā natura sua ferrentur, atq; aptiores essent cognoscerēt. Sin omnino *ἀμύροισι* ne nobilem ætatem, parentumq; sudorem frustra in gymnasio consumerent, dedecorantes & præceptoris & Scholæ auctoritatem. Nam Indorum Brachmāni qui ad tricesimum septimum ætatis annum tacerere, frugaliter viuere, carnibus & Venere abstinere nollent, vt incontinentes & ad philosophiam percipiendam ineptos reijciebant. Lacedæmonij qui in educatione Iuuentutis diligentissimi semper extiterunt, liberorum suorum indolem admotis verberibus tam acriter sæpè experiri solebant, vt non pauci ex eo morerentur. sicut Rodoginus lib. 18. lectionū antiquarum fatetur. Essēi quoq; apud Iudæos, in suum collegium neminem recipiebant, qui biennio pacienciæ signa nō dedisset: atq; iureiurando confirmasset iusticiæ se cultorem fore, & nulli alteri

Strab. li. 15

here

hæresis dogmata traditurum, conseruatumq; sectæ libros, & ministrorum nomina vt ex Porphyrio refert Eusebius libro 9. præparationis euâgelic. cap. i. quæ omnia ferè adhuc in tyronum vexatione obseruantur. Athenienses verò studio si vt nouitiorum fastum arrogantiamq; reprimerent, & humaniores atq; faciliores redderent, mirum in modum exagitant, vexabantq;. Nam quidam verbis prouocare, & captiosè petulanterq; interrogare: quidam etiam cum ratione & dialectica periculum facere solebant. Quæ sanè res illis qui huius consuetudinis ignari erant metum incutiebant: qui verò norant iucunda & plena voluptatis videbatur. Ostentatio enim timorem præse ferebat, res autem ipsa minimè. Deinde ad balneum per forum deducebant, (sicut Colonia ad sepulchrum Aristotelis) furiosorum more ita insultantes, ita clamantes, vt cum ratione insanire viderentur. Atq; sic accuratius perdiscerent num intrepidus & constans: an mollis et varius appareret. Tandem omni metu liberatum in balneum introducebant, in collegium iam recepturi. quẽadmodum

Athenien
sium depo
sicio.

se cum Basilio Magno pertulisse scribit Nazianfenus in Monodia. Quæ res primo quidem salubriter à Maioribus nostris in Academias introducta: postea tamen in grauissimam abusionem conuersa est. ut plerique non de naturæ, & ingenij ratione, sed de tyronum potius loculis exhauriendis vetus odium euomituri cogitent. Quare in quibusdam Academijs iam dudum prorsus sublata est: in reliquis ad veterem morem per sapientissimos viros ut spero breui reducetur.

DE SIGNO VEL CAMPANA

NA QVO OPORTVNO TEMPORE

studiosi conuocantur.

CAPVT 12.

Semper etiam veteribus philosophis κρόσσωνæ siue tintinabula in usu fuerunt, quibus remotiores, ne qui à prælectionibus sese absentarent, oportuno tempore in scholam conuocarentur: vnde Iuuenalis

Tot pariter pelues, tot tintinabula dicas.

Et Martialis:

Sonat æs thermarum ludere pergis? Qua

Qua de re elegās historia refertur de Ias-
 seis apud Strabonem lib. 14. geographiæ
 Cùm Citharædus quidam inquit artem
 suam ostentaret, audirentq; eum Iassei
 statim vt tintinabulum increpuit, ilicò o-
 mnes relicto Citharædo dilapsi sunt, præ-
 ter vnum surdastrum. Citharædus itaq;
 propius ad illum accedens, Gratiastibi
 inquit ingentes habeo, cùm propter Mu-
 sicæ studium: tum propter honorem er-
 game, Nam cæteri quam primùm tinti-
 nabulum increpuit omnes abierunt. Ille
 quid ais inquit, Num tintinabulum so-
 nuit? quod cùm affirmaret Citharædus.
 At tibi ait ille benè sit, & surgens ipse e-
 tiam digressus est. Rectè ergò non so-
 lum studiosi in gymnasia: sed tota etiam
 vniuersitas si commodè fieri possit soni-
 tu campanæ conuocatur vt scribit Zafius
 in paratitla. Quod cuiusq; Vniuersita-
 tis. Sicut Persarum quoq; Magi authore
 Sabellico facere consueuerunt. Et pro-
 miscuum vulgus ad conciones sacras
 quæ veræ prælectiones sunt, atq; o-
 rationes suas rectius persoluē-
 das in templum per cam-
 panas euocatur.

70 DE ACADEMIIS
DE VIRGIS ET FERULA
CAPVT 15.

Libro 1.
cap. 4.

Quanquam Fabius Quintilianus In-
genium & liberalem puerum ca-
di minimè vult: tamen quia omnium Iu-
uenum promiscuè habèda ratio est, mul-
ti verò optimorum præceptorum bene-
uolentia, & rationibus in officio retine-
ri, & ad honesta exercitia perducì non
possunt, nisi verbera quandoq; adhibe-
antur & plagæ, stulticia enim alligata est
cordi pueri & virga disciplina eradi-
cabit eam: Idcirco quod ea, si ratio & pue-
rorum ingenia postulare viderentur, cù
iudicio vsurpanda essent, & Chrysippus
optimus Iuuentutis præceptor probauit:
& à veteribus philosophis ferè receptum
esse nos scimus & Fabius ipse fatetur. Vn-
dè Euripides. Sunt præmium lasciuenti
verbera. Verùm ne caput cæterasq; prin-
cipes, atq; vitales corporis humani par-
tes per animi impotentiam læderent: &
quos ad erudiendum ornandumq; susce-
perant turpes, mutilos, & ineptos ad dis-
cendum redderēt: rectè à Maioribus no-
stris sancitum est, vt virgis & ferula præ-
cepto

ceptores vterentur : quibus ea membra
 contrectarent , quæ à periculo maximè
 tuta sunt. Qui mos à Græcis etiam pro-
 fluxisse videtur. Illi enim cùm purum &
 non dilutum vinum biberent atq; furio-
 si inuicem baculis pulsarent tam acriter,
 vthaud pauci occiderentur: Dionisius
 posthac ferula pro baculis vti voluit. qua
 re eum depicturi ferulam in manus dare
 solebant. Et Apuleius libro secundo flo-
 ridorum de psittaci castigatione loquês
 Quæ rusticum nostrum sermonem cogi-
 tur æmulari, ferrea clauicula caput tun-
 ditur imperiũ Magistri vt persentiscat
 hæc ferula discenti est. &c. Nec in conui-
 uijs solum vti Dionisius instituerat, sed
 in scholis etiam Græci ferulam vsurpa-
 re voluerunt. Athenæi enim Timocles
 opus esse adhuc

Trepidare, & alapis cædi, & in tene-
 ras manus

Recipere plagas, res profectò suavis
 est?

Quod Romani quoq; imitari cæpe-
 runt. Horatius enim libro primo sermo
 num satyra 3.

Nã vt ferula cædes meritũ maiora subire
 E 4 Verbe

Verbera non vercor.

Et Iuuenalis satyrai.

Et nos ergò manum ferulæ subduximus
& nos

Consilium dedimus Syllæ. Diuus quoq;
noster Hieronymus & nos inquit didici-
mus literas, & sæpè manum ferulæ sub-
duximus. Caius etiam Imperator autho-
re Tranquillo græcæ latinæq; eloquen-
tiæ Syracusis & Lugduni certamina in-
stituit, vbi in dicendo scribendoq; victi,
præmia quædam victoribus conferre, eo-
rundemq; laudes ædere cogebantur: eos
verò qui maximè displicuissent scripta
sua, spongia linguaue delere iussit, nisi
ferula obiurgari maluissent. Virgarum
autem vsus antiquissimum etiam origie-
nem habet. Fabius enim Pictor libro se-
cundo de aureo seculo refert quod Ianus
vt Colonias in officio retineret singulis
virgas singulas tradiderit. Prætores quo-
que Romani auctore Plutarcho virgis v-
tebantur, quibus malitiam quæ medica-
bilis esse videretur corrigerent, non
securi statim amputarent. Vndè Iu-
uenalis:

Metuens virgæ iam grandis Achilles
Canta-

Cantabat patrijs in montibus.

Ita virgas & ferulam Pædagogorum
 scepra vocat Martialis, quibus à nequi-
 cia & vicijs deterreant magis discipulos,
 quàm lædant. Sed quanquam in præsens
 non de vsu (id enim alibi fortasse ex pro-
 fesso commodius facere poterimus) ve-
 rum de ortu & inuentione virgarû & fe-
 rulæ instituta disputatio est: tamen hoc
 pædagogos non ignorare oportet, quod
 permultum referat si pro ingeniorum et
 temporis diuersitate, cum ratione qua-
 dam & Iudicio prudenter viantur, & si-
 cut Basiliius ille magnus præcipit, men-
 suram & modum medelæ & sanationis
 peccatorum adhibeant. Nam & indul-
 gentia nimia Iuuentutem ferè corrup-
 pit: & nimis acerba increpatio multos à
 proposito studendi fugat inquit Fabius,
 quod sic obiurgant quasi oderint. Discē-
 ti enim nihil magis aduersum est quàm
 odisse præceptores. Quæ è describit Plau-
 tus in Bacchide.

Questi. 53.

Si vnàm peccauisses syllabam
 Fieret corium tam maculosum quàm
 est Nutricis pallium.

Quia verò quantumuis eruditi & dili-
 gentes

De nota.

gentes præceptores discipulis suis perpetuò adesse, eosq; in omnibus obseruare non possunt ratio quædam introducta est, vt eorum peccata ad eos deferrentur: & discipuli aut virtutis amore aut plagarum formidine & metu ad bonarum artium virtutumq; studia inuicem excitarent. Nimirum vt à præceptore notati, alios quoq; obseruare, eorumq; vel obscenè & nequiter: vel petulanter & inhonestè dicta factaq; accusare cogerentur. Sicut apud Lacedæmonios puerorum præfecti, in tabula notabant eos, qui indecore quicquam gesserant, vt suo tempore punirentur. Et Athenienses vt frequentes in concionem ventitarent fune rubro colore oblito ministri publici populolum cingebant, agebantq; in concionem si quis contagio funis notatus appareret multampendere cogebatur.

**LIBER SE-
CVNDVS QVI DE
IPSI ACADEMIIS PER-
tractat.**

I V D A E A.

Quoniam ergo Iudaei omnium reliquorum hominum parentes, optimarumq; artium vetustissimi Inuentores extiterunt: ab eorum synagogis exordiri placuit. Nam consultus olim respondit Apollo.

Chaldaeis quae vera esset sapientia tantum Hebraeisq; ipsis concessum cognoscere, pura Aeternum qui mente colunt regemque Deumq;

Ut ex Porphyrio scribit Eusebius lib. 9. de praeparatione Evangelica cap. 3. Vel ut Iustinus philosophus & martyr in Oratione contra gentes refert.

Νένοι χαλδαῖοι σοφίνυ λάχον, ἡδ' ἄρ' Εβραῖοι

AUTO-

ΑΥΤΟΥΓΕΝΗΤΟΥ ἄνακτα σεβασόμενοι θεῶν ἄρ-
(γνώσ-

DE LITERIS.

ET si variæ admodum pugnantescq;
de literarum Inuentione inter histo-
riarum scriptores opiniones sunt, dum a-
lij Aegyptios, alij Phœnices, nonnulli e-
tiam Græcos earû Inuentores fuisse per-
tinaciter defendût, acerrimeq; inuicem
insectantur. tamen Iosephus lib. i. contra
Appionem & Eusebius lib. decimo de E-
uanglica præparatione ex earum tum ap-
pellatione, tum figura Hebræos inuenit
se probant. Nam quod Plinius de Afsy-
rijs, Herodotus historiarum pater, & Lu-
canus poeta de Phœnicibus scriptum re-
liquerunt, hoc de Iudæis intelligi oport-
tere, Eusebius eleganter verissimèq; de-
monstrauit: quàm veteres scriptores phœ-
nicæam appellarunt: atq; in Syria sem-
per collocarunt. Porrò has Iudæi diu an-
tè diluuium habuerunt, quemadmodû
partim ex libro Enoch; partim etiam dus-
abus illis columnis de quibus mox disse-
remus non obscurè colligitur, & apud B.
Augustinum lib. 18. de ciuitate Dei cap.
39. pulchra quidem hac de re disputan-
tur. Quanquam illæ literæ quibus hodie
vtun

vruntur Iudæi, nouæ sunt, ab Esdra post captiuitatem Babilonicam repertæ, hætenus enim eisdem Hebræi, & Samaritani characteribus utebantur vt author est D. Hieronymus in prologo Regum. Quarum vsum & potestatem eleganter explicat Eusebius libro 10. Euangelicę præparationis capite secundo, quemadmodum Græcarum literarum mysteria interpretatur Vincentius libro quarto speculi capite sexagesimo quinto.

DE MATHEMATICIS

DISCIPLINIS.

Seth filius Adami autor fuit vtrerum cœlestium naturam homines perscrutarentur, & in mirabili illo astrorum cursu inquirendo multum, voluptatis gratia studij ponerent. Qua in re vbi haud parum profecissent, duas diuersarum materialium columnas construxerunt, hanc ex lateribus quæ igni: ex lapidibus, illam, quæ aquæ resisteret. In vtraque ea quæ summo labore, & industria inueniant, ad posteros transmittenda conscripsere. Prædixerat enim Adam fore, vt aliquando aqua, aliquando ignis propter hominum peccata omnia prorsus euerterent.

De 14. columnis post diluuium Vincent. lib. 4.

Ad quos in Chronicis & Sabeli. Emmead. 1.

Zonar. li-
bro 1. an-
narium.

terent. Lapideam suo adhuc tempore in Syria perdurasse scribit Iosephus libri Antiquitatum cap. 4. Latericiam verò diluuiio perijisse verisimile est. Deinde Enoch de rebus naturalibus, & angelorù natura librum conscripsit, cuius auctoritatem Iudas Apostolus in epistola sua aethiopum bibliotheca conseruatur, auctore Guilhelmo Postello. De cuius libri auctoritate pulchra quædam apud Tertullianum in libro de habitu muliebri, & Diuum Hieronymum in caput primum epistolæ D. Pauli ad Titum. & Augustinù lib. 18. de ciuitate Dei cap. 38. videre est. Post diluuium verò Noë filios suos & diuinarum & humanarum rerum scientiam docuit. quare Berosus & quidam Iudeorum Rabini, omnium Gigantum sapientissimum, & Matheos peritissimù fuisse fatentur, qui per totum annum euentura, vt prognostici nostri etiam conijciunt, prædicere potuerit. Multaq; rerù naturalium, quæ à Maioribus suis accepta, mandauit literis, ne res tam necessaria propter memoriæ imbecillitatem paulatim interirent. Huius verò filius Cham,

Cham, Maiorem reliquis gloriam paraturus, & vt Vincētius libr. 2. cap. 101. probat, Diuinæ naturæ participes esse crederetur, optimis artibus ad superstitiōes Magicas abuti cœpit, earundemq; præsidio optimum patrem, quod reliquos filios ipsi proferre videretur, infirmiore & sterilem reddidit. Nec satis ipsi fuit per se huiusmodi turpitudinem exercere, verum etiam in posteros venenum infusus (Ita enim perditī & arrogantes ferè homines sunt) vt æternam post se memoriam relinqueret, libros, & carmina de Magia, & incantationibus conscripsit. Quæ omnia Ninus rex, ne qui per imprudentiam maximo Reipub. malo imbiberent, prorsus aboleuit. Reliquos autem filios Noë, vt synceriores theologia astronomiam, geometriam, & cæteras artes perfectè discerent, augerent atq; tuerentur diutissimè Dominus Deus viuere permisit. Porro Musicam quæ Fabio Quintiliano omnium aliarum artium propter voluptatem antiquissima putatur. Tubal filius Lamech reperisse creditur. Vndè Moses patrem canentiū cithara & organo vocat. Sic Noë posteri

Berosus
lib. 3.

Pernitiosi
libri comburuntur.

Iosephus
lib. 1. ca. 8.
Idem testatur Zono.

Zonor. libro 1.
Gene. cap. 4.

cum

cum syncera religione, optimarum artium doctrinam, Aegyptiorum sacerdotibus, & Græcorum philosophis fideliter quasi per manus tradiderunt, quemadmodum Eusebius in libris de Evangelica præparatione, Iustinus, & tertullianus in Apologetico contra gentes elegantissimè demonstrant. Vnde perspicitur, quomodo orbis gubernator Deus, bonas artes ab exordio mundi in Ecclesia sua conservari voluerit: & quàm temerè in præteritæ, quibus morum, & humanitatis exempla, ipsaq; religio hominibus tradita & dispersita sunt, quibusq; sublatis in turpissimos errores prolabi, & in gravissima optimarum rerum ignoratione versario portet.

DE IVRISPRVDENTIA ET

LEGIBVS IVDÆORVM.

Exodi 33.

EXimius ille Theologus Moses, cum em ut homo amicus cum amico solet, Primus omnium leges tulit, rectè beatèq; viuendi normam præscripsit: ut scriptura sacra testatur & Gratianus capite. 2. distinctione 7. refert. Continet enim decem præce-

præceptorum doctrina, summam sapien-
 tiæ diuinæ, & velut compedio quodam
 complectitur quicquid legum & consti-
 tutionum vsq; esse potest. Quare has le-
 ges partim propter vetustatem & elegan-
 tiam partim etiam propter certitudinē,
 & maximum vsum vberrimosq; fructus
 prædicat Rabbi Moses libri secundi de-
 rectoris cap. 40. Meritoq; Iudæi tam san-
 ctè eas coluerunt vt quoduis discrimen
 atq; ipsam adeò mortem si tempus postu-
 laret subire: quàm vel vnum verbum cõ-
 tra eas admittere, ne dicam abiurare mal-
 lent auctore Iosepho. Quomodo autem
 Moses ad ferendum de religione, & ciui-
 li administratione leges inductus sit, &
 qua ratione in scribendo sit vsus, studio-
 sum lectorem ad cap. 6 lib. 1. Eusebij de
 demonstratione Euangelica breuitatis
 gracia remittimus. Vniuersa autem phi-
 losophia Mosis quadripartita esse à vi-
 ris sapientissimis docetur, quarum pri-
 ma pars historiam complectitur, Altera
 propriè legitima Græcis ἠθικὴ vocatur,
 quòd de moribus pertractat, Tertia per-
 tinet ad sacrificia, Quarta θεολογικὴ dici-
 tur Plato magnorum mysteriorum: Ari-
 stote

Libro pri-
 mo cõtra
 Appionē.

stoteles μετὰ τὰ φυσικά appellauit, vt scribit Clemens Alexandrinus libro 1. Stromatum. Quoties verò pseudoprophetae eam aut abolere prorsus, aut saltem prauis erroribus peruertere conabantur, misit sacrarum legum author Deus veros Doctores, et prophetas, qui aduersus malorum hominum petulantiam propugnarent restituerent atq; tuerentur, Eliam, Helisæum, Esaiam, Ezechielem, &c. Sicut in Ecclesia Christi vtraq; & veteris, & noui testamenti scriptura, à sanctissimis viris adiutore spiritu sancto, aduersus hæreticorum furorem ita fortiter, & mordicus defensa est: vt nec eam ipsam, nec veram, & orthodoxam eius interpretationem conuellere vlla ratione poterint.

DE SYNAGOGIS, ET EARUM

PRAEFECTO, ATQVE PROFESSORIBUS, & institutione iu-

uentutis.

CVM Moses sacris Iudæorum Republicam legibus confirmasset, publica etiam gymnasia quæ synagogæ dicebantur introduxit: vbi leges publice docerentur, earundemq; professoribus ordi-

ordinarijs secretiore quædam mysteria reliquit, vt longè rectius atq; syncerius quam vulgò opinantur interpretari possent. Quæ si fideliter conseruarent maximis præmijs: sin reuelarent grauissimis poenis afficiebantur, vt author est Rabbi Moses Aegyptius libro 3. cap. 1. Synagogæ verò præfectum Lucas actorum cap. 18. Archisynagogum vocat. Et Adrianus Imperator in epistola ad Seruianum consulem, quæ extat apud Spartianum in vita Saturnini, Nullus inquit nunc Alexandria Iudæorum Archisynagogus est. Qualis videtur fuisse Iairus ille cuius filiam resuscitauit Christus. Reliqui professores Rabini & Magistri dicebantur, aut etiam Scribæ & Legisdoctores. tum quia scriptam legem interpretarentur: tum etiam quia singula eorum verba à quibusdam conscriberentur, & de lege interrogati responderent. Beatus Augustinus libro 18. de ciuitate Dei $\gamma\epsilon\acute{\alpha}\mu\mu\alpha\tau'$ $\epsilon\iota\sigma\alpha\gamma\omega\gamma\epsilon\acute{\iota}\varsigma$, appellat, quia professionem suam nisi bellorum tempore impedirentur, diligentissimè curabant. Quare Iosephus lib. 1. contra Appionem circa educationem inquit Iuuentutis assiduè la-

boramus, legum custodiam & traditionem pietatis, vitæ totius necessarium opus iudicamus. rursus lib. 2. Moses iussit pueros literis erudiri propter leges, & nosse progenitorum actiones, ut actus eorum imitentur & cum legibus educati neq; transgrediantur, neq; ignorantie cogitationem habere iudicetur. Quo circa à discipulis suis liberaliter alebantur, & post mortem si periti, & utiles extitissent maximis honoribus afficiebantur. Quam si ipsorum partim diligentiam nostri professores: partim gratitudinem discipuli imitarentur: longè aliter, atq; nunc experimur in Academijs bonarum artium studia florere. Verum ubi Legisdoctores nimium sibi autoritatis viturparent, & singuli doctiores sanctioresq; reliquis dici & haberi vellent, in tres potissimum sectas diuisi sunt, quorum nonnulli pharisæi, quidam Sadducæi, Reliqui verò Essæi dicebantur. qui cum necessitatem licentiam Sadducæorum, nec Pharisæorum simulationem & hypocritam sine ferre possent, peculiare scholas ad lacum asphaltitem instituere, in quibus præter leges sacras alias quoq; liberales artes &

tes & profiterentur & exercerent: præfer-
 tim eam philosophiæ partem, quæ de vi-
 ta & moribus cõsiderat proptereaq; græ-
 cis ἠθικὴ vocatur. Sadducei à Saduc autho-
 re, vel potius à iustitia sumpto nomine. Matth. 22.
Act. ca. 23.
 Deum quidem atq; liberum hominis ar-
 bitrium astruebant: resurrectionem ve-
 rò carnis, & animorum immortalitatem
 prorsus euertebāt, Epicuri de grege por-
 ci omnis non pietatis solum sed humani-
 tatis quoq; expertes. Pharisei verò à sepa-
 ratione appellati, animorum immorta-
 litatem ita asseriebāt vt malorū perpetuò
 supplicio cruciari: bonorum verò in alia
 corpora transire docerēt. A strorum cur-
 sibus tam superstitiosè affixi, vt præter
 hominis voluntatem, plæraq; in his infe-
 rioribus euenire, affirmarent, Qui vt cę-
 teris ferè doctiores & præstantiores erāt,
 Beatus enim Paulus Apostolus Acto. ca-
 pit. 26. suam causam coram Agrippa per-
 oraturus: secūdam certissimam sectam
 inquit nostræ religionis vixi pharisæus:
 ita etiam potentiores rempublicam ad-
 ministrasse videntur. Refert enim Ioan-
 nes Apostolus Euāgelij sui cap. 12. quod
 Principes quidam Iudæorum in Christū

Iosephus
lib. 2. bellū
Iudaici.

crediderunt, sed palam profiteri propter
Pharisæorum metum non fuerint ausi.
Nam etsi de religione, singulari pietate,
atq; continētia Essæorum mira apud Iose-
phum, Philonem & Epiphanium refe-
runtur: tamen ea de Christianis intelli-
gere oportere grauisissimi viri comprobarunt.
Nos celebriores eorum synagogas pro-
sequemur.

SYNAGOGA HIE-

ROSOLYMITANA.

Hierosolyma sacrarum legum & re-
ligionis custos, optimarum artium
parens, & doctissimorum virorum pro-
creatrix non immeritò à veteribus appel-
latur. Ad quam velut supremam totius
sapientiæ arcem ex omnibus prouincijs
confluebant Iudæi, & difficiliores de le-
ge controuersias ad Hierosolymitanos
doctores referebant. Vbi singulæ etiam
Nationes priuata collegia (vt in nostris
Academijs adhuc obseruatur) habuisse
videntur, disputarunt enim cum Stepha-
no protomartire, quidam de synagoga
Libertinorum, Cyrenensium, Alexan-
drinorum &c. Quibus omnibus Christus
Iesus duodecim annorum puer, partim
arduas

Actor. 2.

Actor. 6.

arduas quæstiones proponendo: partim
 difficiliore sacrae scripturae locos inter-
 pretando magnam sui admirationem præ-
 buit. Alexander autem Magnus contra
 Darium Persarum regem pugnaturus à
 Legisperitis Hierosolymitanis, quod
 Graecorum rex in Asia dominaturus es-
 set edoctus, synagogam eorum multis
 privilegijs ornauit, ut Iosephus libro vn-
 decimo antiquitatum Iudaicarum ca. 8.
 Eusebius & Carion in chronicis fatent.
 Porro in monte Siõ extra Hierosolymã
 septem synagogæ fuerunt ubi leges pro-
 miscuè tradebantur quidem: disputare
 autem non licebat, ut author est Optatus
 Mileuitanus lib. 3. Epiphanius libro de
 ponderibus & mensuris post Deuastatio-
 nem vrbs perdurasse scribit.

DE BIBLIOTHECA

HIEROSOLYMITANA.

Diuinarum legum & sacrae scriptu-
 re libri viginti septem, de quorum
 autoritate non dubitatur Iudæis à Deo
 traditi fuere, etsi Hebræis non nisi vigin-
 ti duo recensentur, quia decem illorum
 in quinque duplicatur inquit Epiphanius
 hæresi 8. & libro de Mensuris & ponde-
 ribus

Lucæ 2.
 Niceph. li.
 1. cap. 14.

Euseb. lib.
 3. capi. 10.

ribus. Illorum autem librorum quinque
 Mosis sunt, qui natiuitates & humane
 generationis traditionem complectuntur.
 A morte Mosis vsq; ad Antaxerxem
 regem Persarum, Prophetarum historiam
 conscripserunt. Reliqui hymnos & vitæ
 humane pignora continent. Ab Antaxerxis
 autem imperio ad nostra tempora
 singula quidem conscripta: non tamen
 priori simili fide sunt habita: eò quod nõ
 fuerit certa successio prophetarum inquit
 Iosephus libro I. contra Appionem. Quos
 etsi religiosè obseruabant & interpretabantur
 Iudæi: tamen propter Regum idololatriam,
 & populi grauissima scelera factum est,
 ut destructa synagoga, libri sacri interciderent
 quoque & perderentur. Sub Iosia rege à studiosis
 uiriterum reperti. Sedechia autem regnante,
 Hierosolyma rursus deuastata, templum
 exustum cum libris: Verum Esdras sacerdos
 & legis Doctor post captiuitatem Babilonicam
 sacros Mosis, & prophetarum libros restituit,
 & in ordinem redactos publicè interpretatus est,
 idque per dies singulos à primo ad nouissimum
 2. Esdræ 8. Deinde alios ipse libros adiecit.

4 Reg 22
 Iosephus
 li. 10. ca. 10

Vincent. li
 bro 4. cap.
 47.
 Euseb. lib.
 5 histor. ca
 pite 8.
 Nicephor.
 li. 4. ca 14

cit. Nam Moses præter leges scriptas, se-
 cretiora quædam mysteria, vti à Deo ac-
 ceperat sapientioribus tantum (quos O-
 rigenes consiliarios mirabiles vocat) tra-
 didit. Quæ propterea Cabala sine tradi-
 tio appellabatur, quod non per literas,
 sed successione quadam, hæreditario iu-
 re, alter ab altero reciperet. Sicut in eccle-
 sia Christi traditiones quædam & γράφαι.
 ab Apostolis hæctenus quasi per manus
 ad nos transmissæ creduntur. Nihil enim
 aliud erat Cabala vt doctissimi viri auto-
 res sunt quàm doctrina quædam viua vo-
 ce tradita, continens certissimam diuinæ
 legis scriptæ interpretationem. Quam
 Esdras de septuaginta doctissimorum
 virorum consilio in libros redegit le-
 gitur. Ne si quando propter bella, & ca-
 pitivitates institutus à Maioribus traden-
 di mos obseruari non posset, cœlestis do-
 ctrinæ arcana interirent. Atq; hos Esdræ
 commentarios fideliter hæctenus apud
 Iudæos conseruari, & Christianam poti-
 us si rectè intelligantur, quàm Mosaicâ
 religionem astruere scribit Picus. Habu-
 erunt præterea annales Iudæi, quos ver-
 ba dierum appellabant, quibus singula-
 rum tri-

Rabbi Mo-
 ses lib. 1.
 cap. 70.
 Hilari. in
 psalm. 2.

Rodog. li.
 10. cap. 1.

rum tribuum genealogiæ describentur, sicut ex I. lib. Esdræ cap. 2. & tertij lib. cap. 5. colligere est, quos tandem Herodes vt verum regiæ stirpis ordinem confunderet, sustulisse creditur Nicephoro lib. I. historiæ ecclesiasticæ cap. II. Quod verò tam diligenter in synagoga sua honeste libros conseruarint Iudæi, non absq; singulari prouidentia Dei factum esse affirmat Iustinus in oratione contra Gentes. Ne Christiani eos proferentes, quasi suppositi aut corrupti esset *εὐσεβείας* maledicis præberem⁹. vnde & Christianorum baiuli siue scrinij Beato Augustino vocantur. Etsi ergò sacrorum librorum qui certam autoritatem habebant, cum primis studiosi fuere: tamen aliorum etiam scriptorum monumenta in bibliothecam suam reponere solebāt, quemadmodum de Euangelio Iohannis & Actibus Apostolorum Lucæ atq; Mathei Euangelio refert Epiphanius contra Ebioneos hæresi 30. Quæ cum optimis libris referta esset, à Tito Romanorum Imperatore euersa quidem est vt testatur Rabbi Samuel in libro de vana expectatione Iudæorum capit. 2. sed ab Alexan-

Alexandro Hierosolymorum Episcopo Platina.
 restituta. Vndè Pamphilus Martyr præ Volaterra.
 cipuam Cæsariensis bibliothecæ partem Nicephor
 depromsit. Eusebius verò plurima in li. 5. ca. 14.
 Ecclesiasticam historiam transtulisse vi-
 detur.

ANTIOCHENA

SYNAGOGA.

Antiochia inquit Marcus Cicero
 in oratione pro Archia poeta, no-
 bilis & celebris quondam vrbs, & copio-
 sa eruditissimis hominibus, liberalissi-
 misq; artibus affluebat. Nam præter flo-
 rentissimam Iudæorum synagogam ce-
 leberrimum quoq; Philosophorù gym-
 nasium habebat. Quare Gn. Pompeius
 autore Eutropio post bellum Mithrida-
 ticum mirabiliter eam honoravit. Quo-
 modo autem veram philosophiam per-
 ceperint Antiocheni: eiusdemq; alumni
 primo omniù Christiani appellati sint,
 Lucas Actorum capite II. eleganter edif-
 ferit. Hic Lucianus Samosatensis Iurispru-
 dentiam, Vlpianus verò præstantissimus Nicephor.
 Orator Rhetoricen docuere. Hic Liba- li. II. ca. 17.
 nius Sophista publicus eloquentiæ pro- Volater.
 fessor Magnum illum Basilium, Grego- lib. 16.
 rium

rium Nazeásenum, qui propter singularem eruditionem Theologus cognominatus, & aureum orationis flumen Chrysostomum erudiuit. Malchion etiam venerabilis presbiter qui aduersus Paulum Samosatensem publicè priuatimq; disseruit Antiochiæ Rhetoricam professus est, vt D. Hieron. de viris illustribus Beada in chronicis & Nicephors lib. 6. cap. 28. scriptum reliquerunt. Doctissimum illum Apollinarem Laodiceum Antiochiæ frequenter audiuit D. Hieronymus, & propter magnam eruditionem egregie coluit vt in epistola ad Pammachium & Oceanum fatetur. Celeberrimus ille Origenes Adamantius à Mammea Alexandria Imperatoris matre ex Aegypto Antiochiam euocatus, cum philosophorum artib. sacras literas coniungens diu maximo cum fructu professus est. Quod Zonaras lib. 2. Annalium, Nicephor. & Ursurg. in chro. testatur: Verum Aetius Eupnomij præceptor quas Antiochiæ artes rectè didicerat, ad Ecclesiæ Christianæ perniciem, animæq; suæ interitum turpiter abusus est. Adrianus Romanorum Imperator Antiochiæ propter vrbis authori-

Hieronymus in catalogo.

Nicephorus lib. 5. ca. 17

thoritatem, sacrarumq; Musarum frequentiam amplissimum Traiano patri templum extruxerat. quod Iulianus in vsum rei literariæ bibliothecam effecit, sed Iouinianus quod magicos & reipublicæ perniciosos libros contineret abolere voluit, quare græcorum philosophorum odium & scurriles iocos incurrit.

Nicephor.
lib. 10. ca.
finali.

EPHESINA SY-

NAGOGA.

Ephesi quoq; præter doctissimos Iudeorum Rabinos, omnium atq; linguarum peritissimi viri olim flourerunt, vt apud Iustinum philosophum & martyrem in dialogo contra Tryphonem Iudæum videre est. Quapropter D. Paulus tam arduas & perplexas res, de diuina nimirum hypostasi, angelorum & spirituum natura, apud Ephesios disseperuit, quas non nisi vel diuinarum legum peritia: vel philosophorum decretis imbuti intelligere, eo præsertim tempore potuissent. Mathematicis verò artibus ad superstitionem vsq; abutebantur quidem: sed postquam veram philosophiã ab Apostolis Iesu Christi audire meruerunt, errorem suum (quod verè sapientis est)

Acto. cap.
19.

Volatér.
lib. 18.

est) agnoscere primum: deinde corrigere & libros magicos promiscuè comburere voluerunt. Hic Phyloxeus poeta Liricus qui Aeacidarum genealogiam conscripsit professus est. Phormio etiam philosophus Peripateticus eo tempore Ephesi floruit, quo Hannibal Carthaginensium Imperator à Romanis superatus, apud Antiochum regem exulabat. Nam cum aliquandò de re militari Imperatoris officio grauitè ornatus, ut si is videbatur, in præsentia eorù disseruisset. Hannibal multos se deliros senes vidisse respondit, sed qui magis quàm Phormio deliraret vidisse neminem: quippe qui cum nec hostem nec castra vnquam vidisset, de re militari præcipere Imperatoribus auderet. Quod si nostri temporis hominum quorundam mores & incredibilem arrogantiam audiret Hannibal, profectò supra modum plerosq; delirare affirmaret, qui cum nihil prorsus literarù didicerint, de rebus obscuris, quas ipsi planè ignorant sententiam imprudèter ferunt: & quanquam de rebus adeò incognitis loquuntur, nihil tamen ita proponunt, quasi coniecturis dicantur, aut de

de aliorum consilio sententiam dicere ve-
 lunt: sed affirmant prorsus, & nullum a-
 lijs contradicendi locum relinquunt. Ne-
 que solum intollerabilis doctorum arro-
 gantia: sed auditorum quoq; leuitas pro-
 cul dubio grauiter ipsi reprehendenda vi-
 deretur, qui non quid veteres pijsimi sa-
 pientissimiq; viri, sed imperitum vulgus
 de rebus grauissimis statuunt intuentur.
 cum vel philosophi nostri longè aliter
 haccere loquantur & sentiant, ad quos
 studiosum lectorem breuitatis gracia re-
 mittimus. Apollonius præterea Tianeus
 ex India reuersus Ephesi floruit. Et pestè
 prædicere atq; extinguere per eruditionè
 posuit scribit Philostratus authore Eu-
 sebio lib. 4. contra Hieroclem.

CAESARIENSIS SYNAGOGA.

Quia Cæsariam nobilem Palestinæ
 ciuitatè Iudæi & gentes promiscuè
 inhabitabant, grauissimi sæpè tumultus,
 cū inter ciues, tum inter professores, atq;
 synagogæ & gymnasiorū discipulos de
 primatu exoriebāt, eaq; ob rem certatim,
 vt fit, bonarum artium studijs, & litera-
 rum gloria alios superare conabantur.
 Non suis tantum ciuibus victoriam,
 sed

sed sibi quoq; apud Gloriosissimos Romanorum Imperatores benevolentiam paraturi. à quibus tandem à tutela & cura atq; omnibus muneribus publicis vacationem acceperunt. L. sed & reprobare ff. de excusatione tut. Origenes Theologorum & philolophorum decus, Sacras literas publicè interpretatus est: & quæ diligenter præmeditatus erat, Notarijs, vt aliorum professorum imperitiam adiuuaret, Cæsariæ primùm dictare cepit, quare varia diuinarum literarum commentaria post se reliquit, quæ apud Nicephorum lib. 5. cap. 19. recensentur. Vbi cum aliquandiu hæreret, multos doctissimos viros produxit. Nam doctissimo philologo Christiano, ex Iuriconsulto Theodoro Anthenorum fratres quanti quanti sunt effecit, vt copiosè Nicephorus libro 5. ca. 20. & Volaterranus lib. 16. Anthropo. demonstrant. Huius etiam scholæ moderator fuit Proheresius ille sophista, cui quod pulcherrimam oratiõem Athenis habuisset, indulgit Iulianus vt ipse solus (reliqui enim lege utebantur) Christianæ

Euseb. lib.
6. cap. 20.
Hieron. in
catalogo.

nae professionis viros, bonas literas doce
re paret: sed homo philosophus tam a-
trox & crudele principis edictum indi-
gnatus, scholam reiecit non sine studio-
rum grauissimo dolore. Procopius
quoque floruit, qui Iustiniani Imperato-
ris per Belisariū res gestas descripsit. Tā-
dem Pāphilus presbyter diuinæ & Chri-
stianæ philosophiæ scholam instituit, ex
qua maximi theologi & fidei orthodoxe
propugnatores prodierunt.

BIBLIOTHECA CAE-

SARIENSIS.

Iulius Africanus doctissimus philo-
sophus, clarissimus historicus, & gra-
uissimus theologus ne quid in Cæsarien-
si synagoga & Vniuersitate desiderare-
tur, instructissimam bibliothecam adie-
cit, quam Pamphilus & Eusebius ita lo-
cupletarunt vt nulla tunc in vniuerso ter-
rarum orbe celebrior haberetur. Hanc
enim Diuus Hieronymus in rebus diffi-
ciliores consulere, & ad castigatissimo-
rum exemplorum veritatem veteris te-
stamenti libros emendare solebat vt par-
tim in psalmum 1. partim in cap. 3. episto-
lae Pauli ad Titum fatetur. Hanc non-

G nihil

nihil ut videtur collapsâ, restaurare con-
 nat^o est Euzoius Episcop. Cæsarien. ut
 author est Diuus Hieronymus in Cata-
 logo scriptorum ecclesiasticorum.

NICOMEDIENSIS

SYNAGOGA.

Quanquam remotiores à Palæstina
 synagogas hoc loco recensere non
 lebam: tamen Nicomediensis propter
 multas rationes hic attexenda videtur.
 Postquam ergo Nicomedia in eum splē-
 dorem & magnificētiā excreuit ut Ro-
 manorum Imperatores ibi crebrò versa-
 rentur, & doctissimos Episcopos habe-
 ret, liberales etiā artes, Græcæ Latinq̃
 que literæ florere cœperunt. Constans e-
 nim Imperator Constantino filio quā-
 rectissimè consulturus, Nicomediam mi-
 sit erudiendum authore Nicephoro lib.
 7. hist. ecclesiast. cap. 18. Et Constantius
 Iulianum, quòd propter compositos mo-
 res, & acerrimum ingenium atq; erudi-
 tionem à populo amaretur, & Imperio
 administrando natus prædicaretur, è Cō-
 stantinopoli Nicomediam abire præce-
 pit, vbi citra periculum vti opinabatur
 philosophari posset. Sed cū & ibi inno-
 resce-

resceret clarissimiq; philosophi eius so-
 lum gratia, ex alijs Academijs Nicome-
 diam venirent, Constantius Imperator
 eius profectum impedire, & nimiam au-
 thoritatem reprimere cupiens, Libanij
 celeberrimi Sophistæ scholam adire per
 edictum vetuit. Vel ne malum eius in-
 genium philosophorum doctrina con-
 firmatum grauiora, in Imperium suum
 aliquandò mala importaret: vel saltem
 (vt hoc tempore pleriq; faciunt) ne ma-
 iorem se auctoritatem & gloriam conse-
 queretur. Quod cù Julianus animaduerte-
 ret Imperij affectati suspensionem reiectu-
 rus, vitam Monasticam & contemplati-
 uam profiteri cœpit, quam tamè cum fi-
 de Christiana turpiter deseruit. Nam
 Maximus philosophus Ephesinus Ma-
 gicis eum artibus primò imbuit: deinde
 Imperium affectare, & veram Christia-
 nam Philosophiam quam à Maioribus
 suis hauserat abnegare docuit. Hic præ-
 ter cæteros omnium ferè artium profes-
 sores, Disertissimus ille Christianorum
 Cicero Firmianus Lactantius Eloquen-
 tiam docuit. Et cùm duo quidam petulã-
 tissimi Sophistæ contra Christianam reli-

Socrat. li-
 bro 3. ca. 1
 Nicephor.
 lib. 10. ca. 1

gionem non disputare solùm: verum etiam scribere atq; venenum in vulgus effundere, & philosophiæ (cuius se antistes esse mentiebatur) insultare auderent; Ipse eius patrocinium defensioneq; suscepit vt lib. 5. Institutionum cap. 2. & 3. factetur. Quod si eius exemplo doctissimi viri oppressæ veritati hoc tempore patrocinari, & perniciosos errores, qui propter eruditorum hominum penuriam, & silentium introducti sunt, redarguere velent: profectò pauci ab ea recedere, aut tam imprudenter lacerare auderent. Præsertim cum Deo ipsius veritatis auctori, & patrono, mendacium repugnare: & vicia contra virtutes certare non queant. Atq; hæ celebriores Iudæorum synagogæ fuerunt, reliquas enim quod parum splendoris & fructus allaturæ videbantur in præsens omittendas putavi. Eas autem omnes nunc propter nimiam peritiam & veræ sapientiæ contemptum meritò perdidit.

Æ G I P T V S.

A Egipij Mathematicarum, reliquarumq; artium doctrinam à Iudæis acceperunt. Nam Abraham patriarcha, Iudæo

Iudæorum pater geometriam & astrolo-
 giam eos docuit, ante cuius aduentum ni-
 hil harum rerum sciebant Aegyptij vt Zonaras
li. I. Analitū
 Iosephus libr. 1. cap. 16. antiquitatum iu-
 daicarum & Eusebius lib. 9. de præpara-
 tione Euang. ca. 4. & August. lib. 18. de
 Civitate Dei ca. 37. testantur. Quas ipsi
 propter admirationem sicut apud Ari-
 stotelem est tam egregiè coluerunt, miri-
 ficeq; auxerunt, vt Aulus Gellius lib. 11.
 noctium Atticarum Aegyptios in artib.
 inueniendis solertes, in cognitione rerū
 indaganda sagaces extitisse probet. Et I-
 socrates in Busiri sapientiæ studium Aeg-
 ypto tanquam auctori acceptum ferre
 non vereatur Lucianus verò ωγι τῆς σὺν-
επιθεοῦ primi inquit hominū quos nos
 scimus Aegyptij dicuntur deorum no-
 ticiam percepisse, & templa constituisse
 lucosq; & conuentus solennes ædidisse.
 Quare Aegyptiorum sacerdotum quod
 bonis artibus cæteros homines longè su-
 perarent, apud Græcorū philosophos de
 rebus naturalib. iudicium maximè sem-
 per authoritatis fuit. Nam philosopho-
 rum omnium facilè princeps Aristote-
 les lib. 2. de cælo suam de corporum cœ-
 lesti-

lestium motu sententiam confirmaturus,
 similiter inquit de stellis loquuntur qui
 earum rationem quondam plurimis an-
 nis obseruauerunt Aegyptij, à quib. mul-
 ta fide digna de siderib. accepimus. Rur-
 sus lib. 1. Meteorologicorum de cometa,
 qua in re non solum Aegyptijs fides ha-
 benda est (hoc enim illi etiam tradunt)
 sed hoc etiam nos ipsi vidimus. Et omnes
 ferè qui olim doctrina excelluerunt, alijs
 que gentibus leges & vitæ præcepta de-
 dère, ad Aegyptios ea primum perceptu-
 ri transferunt: vt in sacris suis libris con-
 tineri Aegyptiorum sacerdotes glorian-
 tur. Nam Thales Milesius nullo præter
 Aegyptiorum sacerdotes vsus est præce-
 ptore, vt ipse in epistola ad Pherecydem
 fatetur & Laertius lib. 1. de vitis philoso-
 phorum refert. Pythagoras Italicæ phi-
 losophiæ princeps in Aegyptum studio-
 rum gratia profectus est: vbi sacerdotu-
 commentarios scrutatus, innumerabiliu-
 seculorum obseruationes cognouit, quas
 in Græciam & Italiam inferret. Cicero
 lib. 5. de Finibus bonorum & malorum.
 Diogenes lib. 8. Valerius lib. 8. cap. 7. Iso-
 crates in Busuri, Lucianus in Dialogo
 qui

qui vitarum auctio inscribitur, & Strabo
 lib. 14. authores sunt. Plato philosopho-
 rum Deus in Aegyptum ad Prophetas &
 sacerdotes profectus, geometriæ multi-
 plices numeros, cœlestiumq; rationum
 obseruationem percepit, sicut eisdem fe-
 re locis suprâ recitati authores testantur.
 Quia in eam potissimùm curam incubu-
 it vt Aegyptiorum philosophiam, in Græ-
 ciam suam importaret. vt Aeneas Gaza
 in dialogo qui Theophrastus siue de ani-
 morum immortalitate inscribitur refert
 Sechniphide Heopolitano vsus præce-
 ptore, quemadmodum Pythagoras So-
 chride Archipropheta vt scribit Clemēs
 Alexandrinus lib. 1. Stromatum. Vbi &
 Mosis prophetæ libros perlegisse, & id- Volater.
lib. 18.
 circo ad Christianam philosophiam pro-
 ximè accessisse creditur. Aristoteles quo-
 que Peripatericæ familiæ pater, naturæ
 miraculum, cùm in Asia versaretur plu-
 rima à Iudæis & Aegyptijs didicit. Euse-
 bius lib. 9. de præparatione euangelicâ &
 Clemens Alexandrinus lib. 5. Stromat.
 Eudoxus per Agesilaum, Aegyptiorum
 sacerdotibus commendatus, insignis a- Laert. lib.
8.
 stronomus, geometer, & legislator eua-

fit. Homerus etiam præstantissimus græcorum poeta multa eorum quæ in Aegypto didicerat, in suam poesim transtulit, ut ex Diodoro refert Iustinus contra gentiles. Nec tamen Aegyptij philosophiam suam præsertim de deo omnibus promiscuè impartiebantur, nefas enim esse putabant, sapientiæ mysteria vulgo profano prodere, sed illis solùm hæc committentibus, qui erant aliquandò ad regnum peruenturi, & sacerdotibus qui & educatione, & doctrina, & genere præstantissimi iudicabantur, ut scribit Clemens Alexandrinus lib. 5. Stromatum. Quod verò cognitu necessarium putabāt, id partim animalium; partim inanimatarum rerū figuris expressum ita representabant, ut non cuius statim promptum esset coniectere, sed cui singulatum rerum proprietates, & peculiaris cuiusq; animantis vis atq; natura perspecta erat, is demum collectis eorum symbolorum coniecturis ænigmatis sententiam deprehendebat. Ut accipitre celeritas, crocodilo malū, custodia oculo significabatur. Cuius rei exempla quædam adhuc Romæ extare Volaterranus probat. Docetq; illos paulatim
 Hebræ

Hebræos imitari cœpisse: scribēdo à dex-
 tro inflatus sinistrum. Nec tamen illud le-
 uiter transeūdum est, quod quemadmo-
 dum Græcorum philosophi suam doctri-
 nam ex Aegypto hauserunt: sic postero-
 res Aegyptij Græcorum philosophorum
 scripta in scholis iuuentuti proposuisse
 videntur. Nam Psameticus vnus ex duo-
 decim Aegyptiorum ducibus vbi Græco-
 rum auxilio regnum occupasset solusq;
 dominaretur, eorum pueros græcam lin-
 guam & artes doceri præcepit. Et paula-
 tim Aegyptiorum reges præstantissimos
 philosophos è Græcia maximis præmijs
 euocarunt, qui Græcorū literas & doctri-
 nam in Aegyptum quoq; intulerunt. Nā
 cum S. Marcus sacri euangelij scriptor
 veram philosophiam annunciaturus in
 Aegyptum venisset, quidam probè lite-
 ratus vir, ipsi respondit. scripturas tuas
 nunquam prorsus audiui, sed Iliada & O-
 disseas Homeri, quibus Aegyptiorum fi-
 lij imbuuntur. Veram tamen Theologi-
 am Iosephus patriarcha intulisse videtur
 qui optimis legibus ditissimam, latissi-
 meq; patentem Aegyptum in vniuersi-
 perij formam redegit. Vt rectè Aegyptio

Genes. 47

rum pater, & saluator appelleretur. Sed nos ad celebriora Aegypti gymnasia properamus. Inter quæ ut principem mihi semper locum obtinere visum est Alexandrinum: ita etiam ab eodem ordiemur.

ALEXANDRINVM

GYMNASIVM.

Alexandria inquit Strabo geographo lib. 14. potens & populosa vrbs est, quæ omnium liberalium artium scholas habet. Baptista autem Egnatius in Aelij Spartiani Adriano Imperatore has fuisse recenset, Musæum Serapium & Isæum à Musis Serapi & Iside denominatas. In Musæo sacerdotes præfecti, & bonarum artium studiosi iuuenes, ad necessarios Reipub. vsus liberaliter alebãtur, ut Strabo & Volaterranus testantur: & Timon Philiasius apud Athenæum ridere solet, quod tanquam aues prætiosissimæ nutrirentur. Aegyptus multos pascit populosa librorum. Agminibus cinctos, certantes limite nullo Musarum in Calatho, donec soluantur ab ipsa Verborum contentione. Serapium verò pulcherrimũ gymnasium erat quod porticus habebat Itadio maiores, ac forum iudiciale, & lucos. Strabo

Strabo lib. 17. geogr. Peripateticæ autem
 sectæ philosophi peculiarem schoam ha-
 buisse videntur. Nam Eusebius & Nice-
 phorus referunt, quod Anatolium Episco-
 pū Laodiceū propter incredibilem om-
 niū artium cognitionem Alexandrini
 scholam Aristotelicam instituere, & gu-
 bernare voluerint. Marcus tandem fide
 Iesu Christi Evangelista fidem Chri-
 stianam, veram philosophiam propaga-
 turus, Ecclesiasticam scholam instituit.
 Cui doctissimi semper viri præfuerunt.
 Pantenus ille, qui ut equus quidem Tro-
 ianus, optimos ecclesiæ palmites produ-
 xit, deinde Origenes quem ibi talem se
 vidisse fatetur Porphyrius qui arcem to-
 tius Philosophiæ conscendisset. vbi præ-
 ter aureum orationis flumen, & doctissi-
 mas prælectiones, varia in scripturam sa-
 cram commentaria ædidit quæ apud Ni-
 cephorum lib. 5. ca. 15. recensentur. Cum
 verò Origenes in palæstinam proficisce-
 retur Alexandrinæ scholæ Heraclam suc-
 cessorem reliquit. Cui tandem Dionysius,
 Athenodorus, Malchion, Didymus
 Athanasius & cæteri successerunt. quæ B. Hieronymum, Basiliū Magnum, Grego-
 rium

Euseb. lib.
 7. cap. 32.
 Nicephor.
 li. 6. ca. 36.

Volater.
 lib. 17.
 Antihigo

Vincent.
 Lirens.
 contra hæ-
 eses lib. 1.

Niceph. li.
 9. capi. 17.

gorium Theologum, & præstantissimos viros erudiuit. Florentissimam quoq; Iudæi Alexandriae synagogam habebant. Nam Alexander Macedo Iudæis, quorum auxilio Aegyptum superarat, gratificaturus, recenter à se conditam urbem Iudæis & gentibus promiscuè inhabitandam tradidit, vt vterq; populus suam religionem, studia & mores retineret. Hegefippus libri quinti de bello Iudaico & urbis Hierosolymitanæ excidio capite ultimo.

DE PRAEFECTO S

VE RECTORE.

Gymnasiolorum verò Præfecti, sacerdotes fuere, qui vt rectius rerum naturalium causas scrutarentur Iuuentutē que erudirent, è sacris relictibus alebantur: & ab omnibus muneribus immunes erant, Atq; à mulieribus vino & carnibus abstinere cogebantur vt D. Hieronymus li. 2. contra Iouinianum testis est. Tertullianus in lib. contra Iudæos Hierophantas: Clemens Alexandrinus libro. 6. Stromatum prophetas appellat. Qui cum ipsius Regibus amici & præ cæteris familiaribus essent, maximæq; apud omnes ordines

Isocrat. in
Busiri.

dines authoritatis, diligenter literis con-
signabant, quæ vtilem Reipub. doctrinã
præferrent. Nec tamen per suffragia
(vt in nostris Vniuersitatibus fit) crea-
bantur, sed primò Reges deinde Roma-
norum Imperatores eos præficiabant.

Strabo li.
17.

DE MATHEMATICARVM
ARTIVM STUDIO, ET SACRIS
eorum ceremonijs.

M. Cicero libro. 1. de Diuinatione,
Aegiptij inquit in camporum pa-
tientium æquoribus habitantes, cum ni-
hil ex terra emineret, quod cœli contem-
plationi officere posset, omnem curam
in siderum cognitione posuerunt. Iuue-
nucè verò à teneris in mathematicis disci-
plinis exercebant, vt Isocra. in Busiri au-
thor est: & Mosis nostri institutio decla-
rat. Is enim peritissimus mathematicus
cum esset in Aegypto effectus, præter o-
mnium hominum opinionem cum ma-
ximo exercitu in Aethiopiã peruasit,
& refoeliciter gesta obliuionis lapidem
reginæ fabricatus est, vt Iosephus lib. 2.
antiquitatum cap. 10. & Comestor testan-
tur. In sacris verò ceremonijs (quæ ad e-
um ferè modum exercebantur, quo ho-
diè

Vincent.
li. 3. cap. 2.

110 DE ACADEMIIS
diè ad excitandos iuuenum animos Co-
mediæ peraguntur) post cantorem pro-
cedebat Horoscopus, qui in manu horo-
logium & symbola astrologiæ gestabat:
Mercurijq; de astrologia libros semper
in ore habere cogebatur, vt refert Cle-
mens Alexandrinus lib. 6. Stromatum.
Quarè Iulius Cæsar tantùm Alexandriæ
in Mathematicis progressũ fecit aucto-
re Sabellico, vt Romam reuersus publi-
cos annales corrigeret. Et Hypacia The-
sophi tempore Arcadij Imperatoris Ale-
xandriæ magno semper & frequenti o-
ptimorum iuuenum auditorio, mathe-
maticas artes publicè profitebat. Et Pro-
lomæus Mathematicorum princeps eru-
ditus est. Verùm tempore Hermis Tri-
megisti studia philosophiæ florere cœpe-
runt, cum antè id tempus circa mathema-
ticas artes versarentur, quæ ad exercendũ
ingenium magis: quàm vitam & mores
valebant. Quocirca primus Aegiptijs
leges præscripsisse dicit cap. 2. distinct. 7.

CELEBRIORES ALIQVOT
VIRI QUI BONAS LITERAS ALEXAN-
driæ aut didicerunt: aut professi sunt. Ari-

Aristarchus tū castigati iudicij grā-
 maticus vt Homeri versus non pu-
 taretur quem ipse non probaret, Alexan-
 driæ bonarum literarum publicus pro-
 fessor, & Ptolomæi Philometoris præce-
 ptor supra mille commētarios reliquit.
 Apollonius Dioscorus Herodiani gram-
 matici pater, Alexandriæ grammaticam
 docuit, & de constructione partium ora-
 tionis scripsit. Philetas quoq; Ptolomæi
 Philadelphi præceptor, quem tam pusil-
 lo corpore fuisse scribit Aelianus, vt plū-
 bum pedibus appenderet, ne ventorum
 flatu raperetur. Arrius præterea philoso-
 phus & bonarum artium professor Ale-
 xandrinus, Augusto venienti Alexandri-
 am sese obrulit, tantoq; apud eum in ho-
 nore fuit, vt Augustus palam fateretur,
 Alexandrinos triplici de causa à se con-
 seruatos esse. Ob Alexandri memoriam
 pulchritudinem vrbis, & propter Arri-
 um philosophū. Philo etiā pro Iudæorū
 Repub. ad diuersos Imperatores Princi-
 pesq; legatus, de quo propter egregiam
 doctrinam, & singularem eloquētiā
 vulgò ferebatur ἢ πλάτῳ φυλονίζετ ἢ φύ-
 λωμ πλατωνίζετ Alexandriæ liberalibus
 arti-

Cicer. li. 3.
 epistol. ad
 Appium
 Pulchrū.
 Volaterra
 nus lib. 13.

artibus eruditus est. Eusebius Emisenus, Episcopis Orientis propter elegantes mores, & eruditionem carissimus, sacerdotalem dignitatem deprecās Alexandria secessit, & omnium rerum perfectissimā scientiam comparauit. Nicephorus lib. 9. cap. 5. Non quasi sacerdocium contemneret & aspernaretur, quod apud omnes homines maximo semper in honore fuit, & Beatus Chrysostomus Regiam maiestatem longè superare probat: sed quia iuniorē se, & imperitiorem esse iudicaret, quam pro dignitate atq; sanctimonia rectè administrare posset. Graue enim Pontificum, & sacerdotum onus est, ut Aeneas Syluius dicere solebat: beatius, & facilius, & vtilius gesturi creduntur qui bonarum artium atq; virtutum studijs confirmari ad hoc recipiunt. Eorundemq; praesidio tales se ecclesiae ministros exhibere possunt quales Philosophi Praetores, & profanos ciuilesq; Magistratus in republica requirunt. Iuuenalis enim Satyra 8.

Expectata diu tandem prouincia cum te
Rectorem accipiet, pone Iræ frena, modumq;

dumq;

Pone & auaritiæ, miserere inopum fo-
ciorum,

Respice quid moneât leges, quid Curia
mandet,

Premia quanta bonos maneant. &c

Quando enim tales in Ecclesia sacris
ceremonijs & mysterijs sacerdotes præ-
sunt, omnia rectè, fœliciterq; succedere,
& geri oportet: sin autem

In peius ruere ac retro sublapsa referri.

Actius quoq; hæreticus Alexandria à Epiphani-
heresi 76,

Peripateticis philosophiã didicit qua ne-
quiter abusus est. Iulius etiam Africa-
nus vt Aradem diuinarum humanarum

que artium, atq; omnium Græcarum do-
ctrinarum peritissimum audiret: Alexã-

driam profectus est. vt refert Ursperg. in
vita Gordiani Imperatoris. de Origene,

Didymo, cæterisq; Ecclesiasticæ scholæ
præfectis supra à nobis est demonstra-

tum. Theodorus verò Chius vlti-

mi Ptolomei præceptor, qui

solus Pompeium Ma-
gnum occiden-

dum suafit, Rhetori-
cam docuit.

Volater.
lib 200

H DE

ALEXANDRINA.

Aristoteles primus omnium, quantum nobis quidem constat, inquit Strabo libro geographiæ 13. libros congregavit: & Aegyptiorum reges bibliothecæ ordinem docuit. Qui ingentem librorum numerum pro sua pietate cõquisierunt. Demetrius enim Phalerius à Ptolomæo Philadelpho maximam pecuniam accepit, ut optimis libris regiam bibliothecam augetet, ornaretq; . Et cum ab omnibus regibus atq; principibus Philosophorum, Rhetorum, Historicorum & Poetarum libri ad eum mitterentur auctore Epiphano præsertim ab Atheniensibus & Rhodijs ut scribit Athenæus lib. 1. cap. 1. breui tempore instructissimam reddidit. Nã Aristæus (qui de hac re ex professo disse-ruit) se præsertim rogatum Demetrium à rege, quotnam in ea libri essent, respondisse ait plures quàm 20000. sed vehementer auctam iri, si nõ ab vniuersa gratia solùm: verum etiam ab alijs gentibus, præsertim à Iudæis utilissimi libri peterentur. Eos enim se aut emere hæctenus, aut transcribere non potuisse, quod propria

prià linguà & alijs quàm Aegiptij literis
 vterentur. Idcirco necessarium videri vt
 rex ad Iudæorum pontificem literas da-
 ret, peteretq; tam ipsos libros: quàm ve-
 ros doctos, qui eos ex hebræo in græcum
 sermonem fideliter transfunderent. V-
 tramq; epistolam propter antiquitatem,
 & certitudinem historiæ huic loco infe-
 rendam putavi. Prior ergò qua Ptolome-
 us rex libros petijt, apud Epiphanium,
 in lib. de ponderib. & mensuris in hunc
 ferè modum recitatur.

REX PTOLOMAEVS IV-

DAEIS DOCTORIBVS HIERO

solymitanis multum gaudij.

Bibliothecam construxi, & multitu-
 dinem librorum ex singulis genti-
 bus collectam in eam reposui. Quia au-
 tem audiui quod etiam apud vos habean-
 tur libri prophetarum, de Deo & mundi
 creatione tractantes, etiam hæc cum a-
 lijs consecrare cõcupiscens, scripsi quod
 eos nobis mitteretis. Quod enim hono-
 ris gracia & non ob curiositatem, neq;
 malignitatem, huius rei cupidus sim, sed
 fidei gratia, & amoris ergà vos hanc peti-
 tionem faciam: ex nostrà in vos beneuo-

lencia, si in memoriam reuocaueritis scietis. Meministis sanè quod captiuos multos ex patria uestra abductos, & in Aegyptum nostram patriam deductos, cum multo viatico, & non vulgari cura ipsorum habita liberos dimiserim: sed & percussos & saucios sanos remisit, & nudos indui. Sed & nunc mentam auream præciosissimis lapillis ornata, ponderis ceterum talètorum, pro mensa accepta à sancto loco Hierosolymorum dimisi, vnà cum donis & præciosis thesauris reponendis in loco sancto. Horum itaq; narrationem feci, quò cognoscatis quod ex voto & pietate libros petam Valete.

Iudæi cum hanc regis epistolam, & præciosissima munera accepissent, vehementer gauisi sunt, Et eius petitioni vt responderent viginti duos libros genuinos & certos, septuaginta verò duos apocryphos, aureis hebraicis literis descriptos remiserunt. Quos cum nec ipse rex, nec eius Consiliarij legere possent: aliam ad eos epistolam qua Interpretes euocarentur dare oportuit, quæ eodem loco in hæc verba recitatur.

Pilo

PTOLOMAEVS REX PIE

TATIS DOCTORIBVS HIERO-

solymitanis multum gaudij.

Thesauri absconditi, & fontis obfigna-
ti, quæ est utilitas in vtrisque? Sic etiã
librorum ad nos missorum doctrina se
habet. Quia enim non possumus eos le-
gere, nulla erit nobis hinc utilitas: Idcir-
cò dignemini interpretes nobis mittere,
exactè eruditos in Græca & Hebraica
lingua. Valete.

Eusebius autem libri 8. de præparatione
Euangelica, cap. 1. & Iosephus lib. 12. an-
tiquitatum Iudaicarum, cap. 2. & aliter,
& fufius eam recitarunt: quocirca ne &
hicaliquorù studijs defuisse videamur,
vramq; & regis ad pontificem, & Pon-
tificis ad regem epistolam subiiciemus.

PTOLOMAEVS REX E-

LEAZARO PONTIFICI IV

deorum salutem.

Non ignoras, multos Iudæorum in
regiõne habitare nostra, qui ab He-
rosolyimis Persarum tempore, quo illi
regnabant abstracti fuerunt; quorù mul-
ti cum patre nostro in Aegyptum ingres-
si maiori mercede in legionibus confici

pti sunt. Cùmq; fideles inuenisset, in pre-
 sidijs eos collocauit, vt eorum fortitudi-
 ne, animos Aegiptiorum comprimeret.
 Nos etiam postquam regni habenas sus-
 cepimus, humanius tuos tractantes plu-
 res quàm centum millia captiuos rede-
 mimus, ac liberauimus, conuenienti mer-
 cede dominis deposita, & si quid imperu-
 multitudinis perperam gestum est, totum
 correximus. Putauimus nimirum id ma-
 ximo Deo gratum fore, qui tantum re-
 gnum cum pace & gloria nobis commē-
 dauit. De tuis etiam, florentes ætate, vo-
 lentesq; militare, cum dignitate aliqua
 in exercitu constituimus, & apud nos nõ
 nullos admisimus. Quia igitur volumus
 & tibi, & Iudæis, tam præsentibus quam
 futuris gratissimum facere: decreuimus
 vt lex vestra literis græcis ex hebraica lin-
 gua transferatur, & vestra quoq; volumi-
 na cum alijs regijs libris in bibliotheca
 nostra inueniantur. Rectè igitur feceris
 & nostro studio cõdignè, si viros probos
 & seniores, peritos legis, et græcæ lingue
 non ignaros, sex ab vnaquaq; tribu ele-
 geris. Oportet enim quoniam res quàm
 maxima est, illud eligatur, in quo plures
 conue

conueniet Interpretes. Hac re gesta haud parua nobis gloriam consecuturos arbitramur. De his autem rebus latius tecum loquentur Andreas de intimis cubicularijs & Aristæus. Qui & primitias, ad vasa & sacrificia in templum portant, argenti atq; auri pondus non contemnendum. Scribe tu quoq; ad nos de quibuscumq; uolueris, gratum enim id nobis erit, & amicitia nostra dignum, & quam primū curabimus. Vale.

ELEAZARVS PONTIFEX

AMICO VERO, PTOLOMAEO

regi salutem.

SI tu, & Arisnoe regina, & soror, & filij vestri valetis benè est, & ut volumus fit: ipsi quoq; valemus. Magno gaudio affecti sumus, quādò per literas tuas bonam erga Iudæos voluntatem tuam cognouimus. Itaq; vocato populo publicè tuam epistolā legimus, ut scirent quantum in Deum nostrum habeas pietatem: ostēdimusq; viginti aureas phialas quas misisti, & argenteas triginta, & crateras quinque; & mensam argenteam ad sacrificandum, aliaq; facienda quibus templū ægeret, ac argenti talenta centum quæ

Andreas & Aristæus homines probi & docti, & te digni, abs te nobis tradiderunt. quibus & latius diximus quæ visa sunt. Omnia namq; quæ tibi conferunt, etiam si præter naturam essent, tui perentis gratia efficere parati sumus. Plurima namque & maxima, & quæ nunquam obliuisci poterimus nostro generi beneficia contulisti. Quare ilicò pro te, & regina, & filijs, & amicis tuis sacrificia obtulimus Deo, orauitq; vniuersus populus vt cuncta tibi sicut vis succedant, atq; regnum tibi cum gloria dominus omnium Deus conseruet. Præterea vt diuinæ legis comòdè & securè fiat traductio, sex ab vna quaq; tribu seniores elegi, quos ad te cù libris destinavi. Rectè igitur facies rex optime, exquisitissimè traducta scriptura curare, vt ad nos illi viri reuertantur. Vale.

Andreas ergò & Aristæus, Seniores illos venerandos viros, ex Iudæa secum eduxerunt. Et in Aegiptum reuerfi Pro-lomæo regi primo quidem literas Eleazari Pontificis reddiderunt: deindè quæ viua voce imperata erant fideliter recitauerunt. Quibus maximo gaudio, & incredibili

bili voluptate affectus optimus Rex, Potentissimorum regū, maximarumq; Rempub. legatos (qui tum fortè gravissimis de causis aderāt) ad quinque proximos dies, præter receptam patriæ consuetudinem cum omnium admiratione abire: Seniores verò illos statim honorificè produci mandavit. Quos ut cum muneribus à Põtificè regi remissis, & pulcherrimis sacræ scripturæ libris Rex prodire videret: gratias inquit magnas ago, vobis quidem quod venistis: Maiores verò illi qui vos destinavit, sed ante omnes Deo cuius hæ leges venerandæ probantur. Et præ nimio gaudio (sicut graviter dolentibus solet accidere) prorupit in lacrymas, ac venerandos viros osculatus est. Et diem quo ad eum deducti essent reliquo vitæ suæ tempore sanctè singulis annis celebraturum promisit. Quòd duo gratissima utilissimaq; is sibi apportasset. Nimirum victoriam ab Antigono regis. & sacrosanctas leges. Tunc splendidum convivium instrui curavit, quo de via & itinere fatigatos recrearet. Sed quàmquam omne exquisitissimorum ferculorum genus pro regia magnificentia ap-

ponebatur: tamen eos quoq; cibos, quibus Iudæi utebantur vnà adhiberi voluit. vt pro sua valetudine edere vel abstinere possent. Ad liberius etiam potandum inuitare quidè eos: vrgere autem ne valetudinem eorum læderet, aut ad sacrarū legum interpretationem, quæ diligentia & sobrietate indigebat, ineptiores redderet, non voluit. Egregiū profectò & principib. nostris diligenter imitandum conuiuiorum exemplar. Iam verò Aegiptij promiscuè vt scribit Ioannes Bohemus, quoties conuiuia celebrabant, ne in tanta omnium rerum abundantia, licentiaque peccādi, naturæ, aut valetudinis, aut officij obliuiscerentur sublata mensa, mortui hominis Imaginem circumferre, & singulis accumbentibus dicere solebant. In hunc intuens pota, & epulare: talis post mortem futurus es. Quocircà (ne mo enim tam inhumanus esse poterat, qui ea re non moueretur) diutissimè visisse, optimeq; morati, & bonarum rerū acutissimi perscrutatores extitisse videntur. Inter cœnandum verò, vt ad propositum vndè sumus digressi reuertamur, Optimus rex varias, iucundas tamen & vtilis

Les quæstiones proponere cœpit: ad quas illi tam dextrè responderunt, vt omnes suprâ modum admirarentur, & Rex incredibiliter delectatus in duodecimum diem conuiuium protraheret, Tandem multis muneribus honoratos, eò quod præter cæteras vtilissimas res, regnandi quoq; rationem egregiè ab eis didicerat, vt diuinum opus fideliter aggredierentur hortatus est. Et demetrio omnia quæ ipsis necessaria essent vberrimè suppeditare, & diligentem ipsorum rationem habere præcepit. Nec tamen in ipsa vrbe, verùm septem ab ea stadijs in insula Pharos, singulis peculiarem ædiculam. qua separatim sacram legem interpretarētur extrui curauit. Idq; duabus quantum deprehendere potui de causis. Priore quidem, ne externis rebus impediti tardius absoluerent, aut morbis qui in vrbibus abundare, & peregrinos propter mutationem loci & dietæ facilius inuadere solēt, antequam absoluisent, emorerentur vt Philo & Iustinus significant. posteriore autem ne si consilia in interpretando cõmunicare liceret, veritatem quæ in scripturis sacris est, occultarēt: Ab inuicem verò

verò separati, si in interpretando nihilominus conuenirent, maiorem & sibi, & legi autoritatē conciliarent. veraq; isthęc diuinæ legis sentētia esse apertè ab omnibus cognosceretur. sicut Iosephus lib. 12. antiquitatum Iudaicarum cap. 2. Clemēs Alexandrinus lib. 1. Stromatum. Eusebius lib. 5. historiæ Ecclesiasticæ cap. 8. Nicephorus lib. 4. cap. 14. grauissimi Auctores & fidelissimi historiographi testantur. Harumq; ædicularum ruinas, & vestigia quædam se vidisse scribit Iustinus philosophus & martyr in Apologetico contra gentes. Cùm igitur adiutore spiritus sancto septuaginta duobus diebus auctore Iosepho singuli translationem fideliter perfecissent, repertum est quod non eadem sententia tantum (etsi hoc sat magnum miraculum fuisset). sed eisdem etiam verbis essent vsi, & ne vna quidem dictione alter ab altero discreparet. Quare omnes instinctu Dei perfectam, veramque interpretationem esse fatebatur. Et rectè quidem illi. Nam sicut Deus vnus est, & vna in Deum fides, atq; vna quæ eam complectitur scriptura sacra & lex: ita plures vna quæ à spiritu sancto proficiscit

discatur, verè eius interpretationes & sententia esse nequaquam possunt. vt apud Basilium Magnum epistola 73. pulcherrimè docetur. Et quantum ad eam cognoscendam refutandamq; vel vnitas & consonantia: vel repugnantia & diuersitas proferunt, non solum Theologorum noster scripta testantur. M. enim Cicero libro primo Academicarum quaestionum aut Stoicus inquit constituatur sapiens, aut Academicus, vterq; enim cum tanta inter eos, non de terminis, sed tota possessione contentio sit, esse non potest. Cur verò cogemur eos sequi, qui tantoperè inter se dissident? Et Luciani Menippus. Hoc omnium absurdissimum videtur, quod qui me ad suam rationem adducere conabantur, diuersa inter se & pugnantia loquerentur: tamè vt ego ipsis fidem haberem postulabant. Omnium autem pulcherrimè Aeneas Gaza è philosopho Christianus, in Dialogo de animorum immortalitate, sententiam quam philosophi de animo ferunt, falsam esse probaturus, quoniam nō omnes inquit his de rebus vnum idemq; iudicium ferunt. mihi qui

hi quidem non videtur Deus huius doctrinæ dux esse & autor: alioqui enim eadem omnes docerent. Nunc verò existimandum est esse humanam quãdam sui ipsius admirationem atq; arrogantiam. sed hæc *παρὰ τὸν νόμον*. Rex igitur libros maxima cū admiratione, & incredibili gaudio recepit. Et antequam in bibliothecã reponeret, suprema auctoritate vt in perpetuum illæ leges durarent, decrevit ne quis addere quicquam vel detrahere auderet: Interpretes verò, magnis muneribus honoribusq; ornatos, vti pontifex petierat, in Iudæam remisit. Laudandus profectò laudandus optimus rex est primo quidem quod sacro sanctas leges tantò labore & sumptu comparare præ ceteris omnib. rebus voluerit: deindè quod earum interpretationum non ab imperitioribus Iudæis, quorum eo tempore in Aegypto plurimi habitabant, sed ab ipso Pontifice & Senioribus legisperitis siue Doctoribus ordinarijs, quibus hoc à Mose vt supra probauimus demandatum erat, requisierit. Reliqui enim quod nec ea mysteria: nec sacri sermonis proprietatè satis perceperant, infœliciter semper transce-

transferentes, grauisimos errores pepererunt. vt D. Hilarius grauis & vetus author in psalmum secundū testatur. Quare salubriter obseruarunt Iudæi, hoc solummodò ratum esse, & à spiritu sancto profectum videri debere, quod ipsi iudicassent. Nec quicquam legere, aut cantare liceret, quod non approbassent vt scribit Eusebius lib. 12. præparationis Euangelicæ cap. 16. Vtinam id Christiani homines, quos propter plura & maiora beneficia, Diuinæ legis studiosiores esse dicebat, tandem intelligere, & imitari velent. Nimirum vt eam sacræ scripturæ interpretationem amplecterentur, conseruarent, atq; defenderent quæ à spiritu sancto Ecclesiæ tradita, vna semper et Catholica permansit. Nam vetustissimā doctissimorum & grauisimorum hominum doctrinam, quæ omnium temporum, & locorum consensu stabilita est conuellere, & suam opinionem, omnium aliorum iudicio, cum tamen non nisi homo quoq; sit, præferre. Insulsi quidem & arrogantis hominis: vix autem hominis esse Menippus affirmare solebat. Nunc verò sacræ scripturæ interpretatio

rationem, quam Ecclesia, instinctu spiritus sancti Præsidis recepit, respicere, & pro sua voluntate augere minuere: addere detrudere; mutare, & ut semel dicam pervertere, quid est, si hoc non est suæ professionis, & Christianæ modestiæ limites transilire? atque legem Dei ipsius filii pro cuius pudicitia vel mori oportuit corrumpere? Ut doctis & pijs viris ipsa propter externum fucum, amissamque integritatem, apparere amplius, eo præsertim vultu non ausit: Imperitioribus autem qui verum à falso propter maximam similitudinem discernere non possunt, omnium malorum procreatrix hæresis, dux iam sit & magistra, quæ vita & salus esse debebat. Ut vehementer mirum sit quorum facta imitatur, eorum exitus non perhorrescere. Iosephus enim & Eusebius authores sunt, Theopompum philosophum, & Theodectem poetam, quod sacras Iudeorum leges pervertere, & suo more in alios usus transferre conarentur, à Deo, earum authore & patrono gravissimè puniti sint. Et ille quidem propterea mentis, hic verò oculorum cæcitate percussus: ambo tamen ubi peccatum suum

Ioseph. li.
12. ca. 2.
Euseb. lib.
8. c. 1. Euz.
præparat.

suum agnouissent restituti sint. Re autē
 ipsa omnibus apertè probātes, quā pe-
 riculosus ludus sit, cū Deo, eiusq; sacro-
 sanctis legibus, scripturāue iocari. Lege-
 re, rectè intelligere, & secundum eas vi-
 uere semper: Iudicare, & pro sua libidi-
 ne priuatim interpretari, fingere atq; refi-
 gere nunquam permissum fuit. Ad hūc
 ergo modum Optimus Rex Ptolomæus
 Alexandrinam bibliothecam instructis-
 simam, & preciosissimis libris ornatissi-
 mam reddidit. Cui vt in necessarios reip-
 vsus in perpetuum conseruaretur, post
 Demetrii mortem doctissimi semper vi-
 ri præfuerunt. Nam Callimachus histo-
 ricus filius Batti, à Ptolomæo Philadel-
 pho vsq; ad Euergetem præfuit. Sub Pro-
 lomæo Euergete Eratosthenes Cyrenæ-
 us, Callimachi discipulus, qui primus v-
 niuersum totius orbis circulum 252. stadi-
 orum esse prodidit, vndè & orbis terrarū
 mensor appellatus est. Huic successit A-
 pollonius Rhodius, qui Aristonium poe-
 tam Comicū successorem reliquit, à qui
 bus & conseruata semper & aucta est. Sed
 cū Achilles regiæ militiæ præfectus,
 Iulium Cæsarem, occiso Pompeio inua-
 deret,

deret, Cæsar proxima circa regiam tecta
 incendi mandauit, vt igni hostem arce-
 ret. Qui ignis præter pulcherrimas do-
 mos, nobilissimam quoq; bibliothecã,
 quam Ptolomæus Philadelphus instru-
 xerat absumpsit, & septingenta lectissi-
 morum librorum millia perierunt in-
 quit Sabellicus Enneade 6. lib. 7. Aulus
 verò Gellius libro 6. cap. vltimo, scribit,
 quod ille librorum numerus priore bela-
 lo Alexadrino, dum diriperetur ea vrbs,
 non spõte, neq; opera consulta, sed à mi-
 litibus fortè auxiliarijs, (vt Volaterrano
 etiam placet) incensus sit. Quæ tamen
 paulò post restituta videtur. Nam Domi-
 cianus Imperator, Romani Imperij bi-
 bliothecas reparaturus, misit Alexandri-
 am viros doctos, qui libros describerent,
 & alibi repertos, descriptosue cum Ale-
 xandrinis conferrent, emendarentq; vt
 Tranquillus & Aurelius Victor in vita
 eius scriptum reliquerunt. Et nouam, mi-
 norem, veterisq; filiam suo tempore ad
 Serapium florentem extitisse scribit Ter-
 tullianus apologetici cap. 19. In qua Sym-
 machi, Aquilæ, Theodotionis, reliquo-
 rumq; Interpretum translationes, & do-
 ctissimi

Etissimi commentarij autore Epiphano
 lib. de ponderibus & mensuris asseruetur.
 Cum ergò Alexandrini circa bonas
 artes diligentissimi essent, doctissimos-
 que viros in vniversum terrarum orbem
 effunderent: Romanorum Imperatores
 summo in honore eam urbem habuerunt,
 & ne tam præclaræ artes perirent, maxi-
 mos sumptus ad conseruandam scho-
 lam Alexandrinam impenderunt. Ma-
 homeristæ autem omnis pietatis, & opti-
 marum artium osiores, tam vetus, tam no-
 bile, tam frequens gymnasium quod su-
 pra duo annorum millia floruerat, ab o-
 ptimis regibus, & inuictissimis impera-
 toribus hæctenus honorificè conserua-
 tum, abolere voluerunt. vt citra omnem
 pudorem, atq; humanitatem barbaris
 hominib. liberrimè imperitare possent.

MEMPHITICVM

GYMNASIVM.

MEmphis non solum propter re-
 ligionem, cultumq; Deorum, &
 Regum sepulturam celebris: verum etiã
 sapientiæ studio florentissima olim vrbs
 fuit. Nam Abraham patriarcha è Meso-
 potamia in Aegyptum profectus hic habi-

tasse, & variarum artium doctrinam im-
portasse creditur. Quas eorum Vates
(sic enim professores appellabantur) tam
superstitiosè colebant, ut ex rerum natu-
ralium observatione, & astrorum cursu
etiam futura se regibus prædicturos pol-
licerentur, sicut ex commentarijs D. He-
ronymi in 19. caput Esaia, & 30. Ezechie-
lis non obscurè colligitur. Cum verò sæ-
pè, quæ ipsi ex cõiecturis quibusdam fu-
tura prædixerant euenirent, à potentissi-
mis regibus, & amplissimis respub. de fu-
turarum rerum euentu frequenter con-
sulebantur. Sicut Milesij multa præclara
responsa de Darij regis interitu, & Ale-
xandri magni diuino ortu, atq; victoria
retulisse gloriabantur. Quare Græcorum
philosophi, ut eorum artes perdiscerent
in Aegyptum profecti sunt.

HELIOPOLITANVM

GYMNASIVM.

Heliopoli etiam vrbe clarissima, om-
nne disciplinarum genus præstā-
tissimi viri olim tradiderunt. Nam præ-
ter amplissimas domos in quibus sacere-
dotes, homines philosophiæ & astrono-
miæ deditissimi, versabantur. Philoso-
phorum

phorum quoq; Græcorum habitationes se vidisse scribit Strabo. Heliopolitaniq; ciues omnium Aegiptiorum doctissimi & habebantur vulgò, & erant quoq;, vt autor est Herodotus. Fuerunt enim aut ipsi Iudæi, qui cum Onia sacerdote, metu regis Antiochi ad Ptolomæum Epiphanem confugerant: aut ipsorum successores & discipuli. vt ex D. Hieronymo scribit Vincentius lib. 6. speculi cap. 54. Hic Dionysius Areopagita, Atheniense post D. Paulum Episcopus, eo tempore bonis artibus operam dabat, quando propter mortem Saluatoris nostri sol obfcuratus, & tenebræ factæ sunt super vniuersum orbem terrarum quod ipse refert in epistola 7 ad Policarpum.

B A B I L O N I A.

HAud minori studio Babilonij, & Afsyrij bonas artes statim à diluuiio colere cœperunt quàm Aegiptij, & in perscrutandis rerum & diuinarum, & humanarum naturis egregiè, vtiliterq; laborarunt. Quia propter planitiem, magnitudinemq; regionum, quas incolebant, cum cœlum ex omni parte patens atq; apertum intuerentur, traiectiones,

motusq; stellarum obseruare potuerūt
 quibus notatis Authore Cicerone quid
 cuiq; significaretur memoriæ prodide-
 runt. Atq; hoc quidē tam accuratē, vt
 Philo Iudæus li. de migratione Ahrabā.
 artem astronomicam & genethliacā præ-
 ceteris nationibus elaborasse scribat, ter-
 rena sublimibus, & sublimia terrestrib;
 coaptantes, & velut Musica quadam ra-
 tione ostendentes rerum omnium pul-
 cherrimum cōcentum, per istos vniuer-
 si partium affectus mutuos disūctarum
 quidē locis, sed cognatione non item.
 Postquam verò bonarum artium, præ-
 sertim Mathematicarum studia, aliquan-
 diu floruerant, Sameis Nanius, Semirā-
 midis reginæ filius, quod religiosus &
 doctus erat, templa deorum ornauit, &
 Eruditorum hominū scholas liberaliter
 auxit, atq; noua quædam gymnasia in-
 trodixit vt author est Berosus.

DE PROFESSORVM SE-

CTA, AVTORITATE, ET

ratiōne institutionis.

BAbiloniorum & Assyriorum Do-
 ctōres Chaldæi dicebantur, qui vt
 cœlum ipsum, quod inter omnes crea-
 turas

ruras præmineat, regem sensibiliū non incommodè quis dixerit: ita scientiam rerum cœlestium, cuius diligentissimi professores erant, reginam & dominam scientiarum propter excellentiam vocabant. authore Philone in libro de cōgressu eruditionis gratia. De rerum naturalium principijs variè differebant. Mundum nec principium habere nec interiturum, corpora cœlestia lege quadam atque iudicio ita moueri, vt suo cursu tam bona quàm mala singulis hominib. prouiderent. Præcipuam verò & propè diuinam vim Planetis inesse arbitrabantur, quos velut diuinæ voluntatis interpretes diligentius cæteris obseruabant: plurimāq; ex eorum inspectione Dario, Alexandro, & Romanis prædixisse creduntur. Quapropter tantæ in republica eorum autoritatis fuere, vt ipsis regib. quodammodò imperare viderentur. Qui eos à Dijs immortalibus & bona impetrare: & à repub. auertere mala indicabant. Diuturna enim syderum obseruatione, scientiam putabantur effecisse vt Cicero refert, qua non reipub. tantum consulere: verum etiam quid singulis euenturum,

Lactan. li.
7. cap. 14.
Institu.

& quo quisq; fato natus esset prædicere possent. Aduersus quam falsam eorum opinionem, præter veros Iudeorum prophetas, M. Cicero lib. 2. de diuinatione, & Phauorinus philosophus apud Gellium lib. 14. noctium atticarum cap. primo eleganter copiosèq; differuerunt. & Horatius lib. 1. carminum.

Tu ne quæstis scire nefas, quem mihi
quem tibi

Finem Di; dederint Leuconoë, nec Ba-
bilonios

Tentaris numeros.

Somniorum præterea interpretando-
rum peritiam vsurpabāt, vt Danielis ca.
2. videre est. Veteres ergò Chaldæi tam
integrè bonarum artium studia colue-
runt, & rerū naturalium causas perscru-
tati sunt, vt eorum authoritas apud exte-
ras nationes magnum pondus haberet.
Nam Aristoteles libro 2. de Cœlo. Præ-
clare inquit nobiscum agetur, si hoc sibi
quisq; nostrūm persua deat, veterum, ma-
ximeq; Maiorum nostrorum veras esse
sententias, de immortalitate, ac diuinita-
te cuiusdam eorum quæ mouentur, sed
ita mouentur, vt eorum motus terminū
non

non habeat sed potius cæterorum sit terminus. Et Democritus Abderites, atq; Pythagoras mathematicarum artiũ studio ad Chaldæos in Babiloniam profecti sunt, vt post Strabonem & Valerium Eusebius lib. 10. de Euangelio cap. 2. & Clemens lib. 1. Stromatum perscripsere. Posteriores verò optimis artibus, quas incorruptas à maioribus acceperant, per superstitionem abusi, summa impietate humanam vitã impleuerunt, inquit Philo de migrat. Abraham. Babiloniorum verò Iuuentus ad aliarum gentium scholas non mittebatur, sed Chaldæi tam fideliter statim à teneris erudiebant, vt in omni literarum genere præstantissimi viri euaderent. Porrò Theologiam primo quidem ab Aegiptijs authore Luciano *Περὶ τῶν θεῶν*: deindè ab ipsis Iudæis, qui eã in Aegiptum, quoq; intulerant, & hãc ipsam perfectius, & reliquas etiam artes acceperunt. Nabochodonosor enim rex cõstituit eruditissimum Daniëlem prophetam, principem vniuersę Babilionis, Præfectum, atq; magistrum Daniel 2. Iosephus lib. 10. cap. 12. super omnes sapientes, hariolos, & Magos. Vt Iudęorum captiuitas & miseria,

Babiloniorum maxima foelicitas effect, quippe à quibus synceram religionem, & veram philosophiam perdicerent. sicut in decimum caput Danielis verulissimi Authores comprobarunt. Quocirca posterioribus tēporibus proximè ad Iudæorum linguam accesserunt, ^{22. literis} vsi eodem sono sed diuersis characteribus teste Hieronymo in prologo Reg. & Danielis. Et Saluator noster Christus Iesus, omnes homines promiscuè ad agnitionem sui vocaturus, acerbissimæ passionis tempore vtraq; lingua vsus est vt refert Epiphanius hæresi 69. Græcam verò philosophiam, præsertim Stoicorū primus in Babiloniam intulit Archidemus Atheniensis authore Plutarcho.

PHOENICIA.

PHœnices ab ingenio, atq; eruditiōe, & circa bonas artes studio, mirificè ab historiarum scriptoribus commendantur. Adeò quidem vt pleriq; non Arithmeticæ solùm: verumeriam literarum, quæ omnium artium prima elementa sunt, Inuentionem ipsis tribuere non vereantur. Præcipuè eorum vniuersitates fuerunt.

Bery

BERYTENSIS VNI-

VERSITAS.

Berytus siue Barutus clarissima Phœnicia^e vrbis, optimarum artium studio præ cæteris olim florentissima fuit, Imperator enim in §. hæc autē tria, pro cemi. ff. pulcherrimam ciuitatem, & legum nutricem meritò appellari fatetur: & Azolucerna Iuris, C. de stud. lib. vrb. Ro. & Constant. confirmat. Gloriosissimiq; Romanorum Imperatores propter bonas literas Metropolitano nomine, & dignitate eã exornare voluerunt. text. & DD. in L. vnica C. de Metropoli Beryto. Vt autem Ius ciuile Romanorum publicè doceretur, Principū auctoritas indulfit autore Bartholo §. hæc autē tria, proce. ff. Quod vt rectius ibi floreret Dioclet. & Maxim. magnis priuilegijs ornarunt. Quorum ad Berytensis Academiae studiosos rescriptum apud Iustinianum, in L. i. C. qui ætate vel professione se excusant, in hæc verba recitatur. Cum vos confirmetis liberalibus studijs operam dare, maximè circa Iuris professionem, consistendo in ciuitate Berytorum prouinciæ Phœnicis, prouidentes
vtili-

utilitati publicæ, & spei vestræ, decernimus, vt singuli vsq; ad 25. annum ætatis suæ non auocentur. Professores etiam vt rectius Iuuentutem erudire possent, à tutela & Cura excusabantur *glos. §. fin. L. sed & reprobari ff. de excusat. tut.* Cùm ergò nullis externis rebus impedirètur, sed suum officium quisq; diligenter faceret: eius Vniuersitatis professores clarissimi viri & habebantur & erant. *Do. rotheus enim vir magnificus & quæstor. Anatolius illustris. quorum opera Imperator in emendando Codice vsus est. Barutenses Legum doctores fuère. Gregorius etiam Ponticus Neocesariensis Iurisprudentiam professus est. Apollinaris verò senior, Grammaticam docuit, & Apollinarem filium heresiarcham, Rhetoricę professorem reliquit. Severus quoq; ἀκίφαλος Antiochenę Ecclesię Episcopus, & Triphillius Episcopus Lederensis, qui cùm ad cõcionẽ lectum pro grabato, ornatus causa pronũciaret, acriter à Spyridone Sanctissimo viro castigatus est, bonas artes Beruci ambo didicerunt. vt de priore Nicephorus lib. 16. ca. 29. de posteriore lib. 8. cap. 42. testatur. Cùm ergò in*

L. vnica de emẽd. Codic. Et l. 2. C. de vete. iure enuclean.

Niceph. li. 9. cap. 17.

gò in tantum splendorem, & literarum gloriam Berytensis vniuersitas excreuerat, dolendum, profectò dolendum est, quòd celeberrima gymnasia, cum clarissimis professoribus, & lectissima Iuuentute horrendo terræ motu perierint.

SIDONIENSIS

VNIVERSITAS.

Sidonij multarum optimarum artium magistri, atq; astronomiæ, & arithmetici doctissimi professores, reliquarumq; philosophiæ partiù doctrina clarissimi extiterunt. Nam antiquum de atomis dogma, vt Possidoni^{us} refert, Moschi est Doctoris Sidonij, qui ante res Troianas floruit. Hinc Beotus cum quo Strabo peripateticè philosophatus est, & Diodorus eius frater, & multi alij in omni literarum genere excellentissimi viri prodierunt, qui passim apud scriptores prædicantur.

Strabo lib.
bro 16.

DABIRITENSIS VNIVERSITAS OMNIUM ALIARVM

prima.

ADDabiritem quoq; urbem Phœnicis, haud procul ab Hebrum publicum olim gymnasiù fuit. quod omnium A^{siaticarum}

um Academiarum primam extitisse probat Annius in Xenophōtem, quare scriptura ciuitatem literarū vocat Iosue cap. decimo quinto.

PERSIA.

Persæ bonas artes ab Assyrijs & Babilonijs accepisse quibusdam ex eo videntur, quòd præter institutionem, ceterasq; res, quæ ad literarum studia pertinent, eorum etiam literis ferè vtantur. Doctores verò Magi diligentissimæ naturæ scrutatores cum sint, per ociū, quo abundant, diuinas res contemplati, discipulos suos ijsdem initiant mysterijs auctore Philone: tantæq; apud eos semper authoritatis fuerunt, vt regibus consilij capiendi gratia assisterent, & nemini regnare liceret, qui non ante Magorum disciplinam scientiamq; perceperat, vt libro de diuinatione scribit Cicero. Dijs etiam Immortalibus pro repub. Persarū preces & sacrificia offerebant, eorundem que synceriores cultum, leges, & Iura Maiorum carmine comprehensa Iuuentuti ad discendum proponebant. Iam verò si quid per amplissimum Persarum Imperium notatu dignum accideret, si-

deli-

Epiphani.
hgresi 66.

deliter in historiam referebāt. Quorum
 auctoritate Apollophanem sophistam
 premere videtur Dionysius Arcopagi-
 ta epistola 7. ad Policarpum. Quicquid
 enim scripserant publicam, vt Notario-
 rum nostrorum, fidem habebat vt re-
 fert Metasthenes de iudicio temporum.

DE GYMNASIORVM

PRAEFECTO.

QVem hodiè Vniuersitatis nostræ
 Rectorem vocamus, Persæ Archi-
 magum appellant, quod ex cap. 13. lib. 2.
 ecclesiasticæ historiæ Zosomeni non ob-
 scurè colligitur. Qui vt officium suum
 diligenter faciant, & auctoritatem, quæ
 maxima est, honestius tueantur, quatuor
 libras auri in singulos menses ex ærario
 percipiunt, id quod refert Abdias Babi-
 lonius Apostolicæ historiæ lib. 6. Philo-
 sophiam suam sic illustrarunt, vt iam o-
 lim exterarum gentium prudentissimi-
 cam admirarentur. Nam Pythagoras I-
 talicæ Philosophiæ autor & Princeps, ex
 Aegypto in Persiam profectus, Magorū
 exactissimæ prudentiæ se formandam
 tradidit, à quibus siderum motus cur-
 susq; stellarum, & vniuscuiusq; rei pro-
 prie

prietatem, atq; effectū docili animo suscepit inquit Valerius li.8.ca.7. Etsi paulatim Græcorum philosophiam desiderare cœperunt. Nam eorum reges clarissimos è Græcia philosophos, maximis præmijs euocarunt. sicut Magni Antaxerxis epistola declarat.

REX REGVM ANTAXER-

XES HYSTANO HELLESPONTI

præfesto salutem.

Hippocratis Medici Aesculapio prognati, ad me artis fama peruenit, da igitur operam vt aurum illi tribuas quantum vult, aliaq; quorum indiget, & eum ad me mitte, erit enim par honore summis in Persia viris: Et si quis in Europa fuerit vir clarus, hunc amicum domui nostrę redde, minimè parcens pecunię, viri enim quanquam parentes haud facillè inueniunt, quod honestè cupiunt. Vale. Rursus omnium pulcherrimè Darius ad Heraclitum, apud Diogenem libro 9. Rex Darius auditor tuus esse cupit, particepsq; Græcæ eruditionis fieri: venias igitur statim ad conspectum meū ac regiam domum. Apud me enim adderit tibi omnis honor, primatusq; omnis, quotia

Volater
ranus lib.
16. An-
thropo.

quotidieq; sollicita obseruatio, & grata
 colloctio, vitaq; tuis moribus probabi-
 lis. Sacram verò Theologiam à Simone & Turca-
 & Iuda Apostolis Iesu Christi percepe-
 runt. A qua etsi propter Magorum per-
 tinaciam, libidinemq; dominandi defe-
 cère: tamen multò humaniores, melio-
 res & prudentiores sunt, quàm Turcæ &
 Sarraceni. hi enim bonas literas obscura-
 re atq; extinguere prorsus conantur: illi
 verò contra colunt, ornant, venerantur-
 que. Horum reges & *μυσοι* illorum ferè
 doctissimi viri sunt. Nam Ismael Persa-
 rum Imperator disciplinarum propè o-
 ranium studia, præalto ingenio ad con-
 templationem rerum diuinarum ita re-
 ferebat, vt vetere Magorum arcano do-
 gmate seipso, qui ambitiosum Sophi co-
 gnomen susceperat, admirabilior euade-
 ret, cum iam pridem cœlestis sapientiæ,
 & diuinationis opinione incredibiles vi-
 ctorias & maximum Imperium sibi pe-
 perisset. Et Cosroës Mathematicarū ar-
 tiū peritissimus, Rom. Imperij decemē
 ta, & ruinam prædicere potuit: Græcorū
 verò philosophiam sic callebat vt sum-
 mis in ea viris haud inferior haberetur.

Persarum
& Turca-
rum com-
paratio.

Iouius li.
14. histor.

K quod

quod Zonaras lib. 3. annalium & Volaterranus testatur. Bibliothecam Susis instructissimam habuerunt ut Metasthenes Persarum historicus in li. de iudicio temporum fatetur.

AETHIOPIA.

AEthiopes quoque bonarum artium adeo studiosi extiterunt, ut Lucianus Samosatensis, *ωρεσι & σοφολογίας*, quos homines sapientia antecellere, & astrologiæ peritiam vniuerso orbi tradidisse affirmare ausit. Cùm enim propter regionis oportunitatem, lunam non semper eodem vultu apparere cernerent, sed in varias sæpè formas mutari, visa est illis ea res disquisitione digna, & propter admiratiõem, eius causas, atque rationem inuestigare cœperunt: eò usque progressi, ut hoc tempore nihil in ipsis desiderare possis. Nam Doctores Balsamati siue Tenquati quando ad supremum eruditionis gradum conscenderunt, omne doctrinarum genus fidelissimè, diligentissimeque interpretari dicuntur. Apud eos præsertim Aethiopes, qui Aegypto proximi Theosophiam, quam ab Apostolis Iesu Christi hauserunt, fideliter hæctenus, præter

præter errores quosdam Græcorum retinent, sub Inuictissimo Pretoianne sexaginta duorum potentissimorum regum Imperatore Christiano, quem illi Giam id potentem, siue à præciosissima gemma Bilulgiam, vulgo presbyterum Ioanem vocant. Qui etsi potentissimus Imperator est, grauissimisq; maximi Imperij negotijs semper ferè inuoluitur: tamè rem literariam minimè negligit, sed varias horas bonis artib. præsertim historijs, & literis sacris totas impedit. Quoniam veteris & noui testamenti libros ex Chaldaica lingua trãslatos habet. Quamquam Chaldæam etiam linguam non ignorat, quia ad Sixtum Pontificem Romanum legati sacerdotes, Chaldæa lingua horas Canonicas persoluebant auctore Volaterrano. Iam verò Bohemus li. 3. de moribus gentium narrat, nō paucos in Aethiopia homines reperiri, qui non solum omnium hominum vocem, auiumq; cantus addiscere, effingere, atque imitari: verum etiam simul interrogare & respondere, sorbere & flare possint. linguam dissectam habeant, & ferè duplicem, ad omnes necessarios vsus ac-

Sabelli.
Ennead.
10.

Iouius lib.
18.

commodatissimam, ut mirificè præ cæteris hominibus ad percipiendam sapientiã ab ipsa natura instructi esse videantur.

Egregiam præterea Imperator bibliothecam habet, in qua præter cætera vetustissimorum scriptorum monumenta, liber Enoch, de quo supra mentionem fecimus hæctenus fideliter conseruatur.

INDIA.

A Pollonius dicere solebat auctores esse Aethiopibus, quod in aere puriore versarentur: & veriora de dijs, rerumque natura dicere, quia propius apud deos habitarent. Sapientes verò eorù Gymnosophistę dicebantur, quoniam non in urbibus, quas India nobilissimas, & florantissimas infinitas habere dicitur, sed in solitudinib. vagi, nudiq; philosophabantur. Futuras siccitates, ventos, pluuias, & variorum morborum genera regibus præducturi, ab ortu solis vsq; ad occasum, fixis oculis corpora cœlestia contuebantur. Mundum hunc corruptibile esse, & sphaericę figurę, & à Deo gubernari, terramq; in medio eius quietcere asseriebant. Animorum verò de corpore

in corpus transitum ita defendebant, vt
 quoniam olim extitissent, scire se profite-
 rentur, vt author Gazæ Theophrastus.
 Nec Reipub. tantum, & viuorum homi-
 num: verum etiam mortuorum curam
 gerebant, quasi Dijs immortalibus pro-
 pter singularem continentiam, bonarū-
 que artium doctrinam chariores, ea etiā
 que apud Inferos agerētur perspicerent.
 Quare Apollonius omnium hominum
 sapientissimos extitisse, atq; adeo diuine
 nature participes affirmabat authore Eu-
 sebio libro 5. contra Hieroclem. Horum
 Rector & princeps Iarchas in throno au-
 reo philosophabatur eo tempore, quo
 Apollonius ibi studiorum gracia viue-
 bat. vt lib. 1. aduersus Iouinianum testa-
 tur D. Hieronymus. Qui patris & ami-
 corum nomina, & omnia quæ ipsi Ap-
 pollonio per vniuersam vitam euenerāt,
 quasi ea coram geri vidisset, verissime,
 promptissimeq; recensere poterat. Dein
 de Buddam appellare cœperunt, à Bud-
 do quodam omnis virtutis, & sapientie
 vt opinabantur authore, & quasi Deo
 Quæ ex virginis latere, præter humanū
 nascendi morem procreatum scribuntur.

Volater.
lib. 13.

Clemens
li. 1. Stro.

non secus atq; Græci Mineruam ex capite Iouis profiliisse fabulantur. Admonentes opinor suam Iuuentutem, capitalem quendam adolescentiæ hostem, ingeniorumq; oppressorem, & bonorum studiorum pestem existere incontinentiam, & voluptatem. De Oxidrachis scribit Volaterranus li. 13. Meritò sapientes & sanctos appellari: quod urbem suam florentissimam oratione sola conseruare potuerint, hostes enim si fortè ipsis bellum, aut iniurias inferre moliretur, Iupiter exoratus tonitru & fulmine pro-pulsabat. Haud mirū ergo si inter Christianos pij & eruditi viri, optimè de re publica mereri, vigilijs & orationib. suis Deum placare, & grauissima bella auertere atque extinguere dicantur. Reliqui autem gymnosophistæ, præsertim apud Brachmannos circa educationem Iuuentutis diligenter occupabantur. Nam statim ut puer in utero matris conceptus esse deprehenderetur, matri continentia præcepta, & certas viuendi leges præscribebant, postquam verò natus atq; in lucem æditus erat, pro ratione ætatis elegantiores, & peritiores Magistros dabant. Quæ

Strab. lib.
15.

Qua ex re fiebat vt Matribus ipsis optimi liberi nascerentur: & rempub. utilissimis ciuibus replerent: atq; in omni doctrina & virtute præstantissimos viros, in vniuersum terrarum orbem India produceret. Refert enim doctissimus ille Clemens Alexandrinus lib. 6. Stromatû, quod Alexander magnus cùm victor in Indiam peruenisset, decem gymnosophistas ad decem difficilimas quæstiones respondere coegerit, quas tam dextrè foelicitèq; explicare potuerint, vt & ipsi Alexandro, magni Aristotelis discipulo cumulatissimè satisfacerent: & Græcorum philosophi qui in exercitu erant, eorum sapientiam mirarentur. Alexander igitur Imperator Indorum sapientiam eruditæ Græciæ (quæ omnes præ se velut barbaros contemnebat) ostentaturus. Calanum gymnosophistarû facilè principem hortari coepit, vt secum proficisceretur, paraturus magnam gloriã in tota Europa & Asia, quod vbi non impetraret, per vim se abducturum minarus est. Cuius præcepto Calanus animo præfenti respondit. Epistolam enim quia elegantissima est, & verè philosophica, sicut

apud Philonem in lib. quod omnis probus liber, & B. Ambrosium nostrum lib. 2. epistola 7. recitatur hic ascribendam putavi.

CALANVS ALE-

XANDRO.

AMici tibi suadent vt cogas Indorū Philosophos, ne per somnum quidē conspicati nostras res, & nostra negotia. Corpora de loco ad locum transferas, animis inuitis nullā vim inferes, nihilo magis quā si lateres & ligna cogas vocem mittere. Ignis corporibus viuis maximos dolores excitat nō sine pernicie: hunc tamen nos despiciamus dum viui comburimur. Nullus rex, nullus Princeps potest efficere, vt quicquam agamus prāter animi sententiam. Non sumus Græcorum philosophorum similes, qui diu meditando orationes recitant in celebritatum conuentibus, apud nos res à verbis non discrepant, breui momento beatitudinem & fœlicitatem adipiscimur. Vale. An autem Calanum Alexander vt secum proficisceretur permouere potuerit incertum est. Strabo tamen lib. 15. geographiæ, quosdam gymnosophistas vi-

stas viſos in Macedonia eſſe affirmat.
 Hoc certè inter ſcriptores conuenit, Plu-
 rimos Græcorum maximis laborib. eo-
 rum doctrinæ percipiendæ gratia, in In-
 diam nauigaffe. Hoc tempore cùm ſyn-
 cera religiõe Chriſtiana, à Sereniſſimis
 Inuiſtiſſimisq; Hiſpanorum, & Luſita-
 norum regibus, varia bonarum artium
 gymnafia, Vniuerſitates & ſcholas acce-
 perunt, & verus ille aſperior philoſophã
 di mos, ad mitiorem facilioremq; ſicut
 in noſtris vniuerſitatibus obſeruatur, tra-
 ductus eſt: vt quemadmodum vera pieta-
 te & religione nos ferè ſuperant: ita bo-
 nis artibus nequaquam à nobis ſuperen-
 tur. Nam Goæ totius ferè Indiæ metro-
 poli collegium eſt SANCTAE FIDBI, tã
 celebre quod vltra quingentos ſtudioſ-
 ſos alere poſſit, Proregis & ciuium libe-
 ralitate extructum. Urbis Themiltitanæ
 in regno Mexicano philoſophi, olim
 Druidarum ſuperſtitiones profitebant,
 & hieroglyphicis imaginibus annales cõ-
 ſcribere ſolebant, ſed cùm Ferdinandus
 Cortefius eorum vrbe potit⁹ eſſet, ad pu-
 riorẽ philoſophiam (dociles enim in-
 genioſiſſimi, & noſtrarum artium admi-

Orosius
lib. 3. de
Gloria.

ratores erant) facile perduxit. Cataij vero Syrenarum regionum vrbs amplissima ciues, bonarum artium studiosissimi, nemini summum Imperium committunt, nisi se probarit esse omni doctrina cumulatam. Nec enim in mandatis honoribus, aut generis, aut fortunæ rationem habent, sed tantum disciplinæ. Omnes igitur qui principatum expetunt in artium studia incumbunt. Vbi autem credunt se aliquam progressionem fecisse, ad certos Iudices, huic muneri designatos accedunt, quorum suffragio aut indocti repelluntur aut vt docti certis honorum insignibus, & minoris Iurisdictionis alicuius administratione ornantur. Qui autem diutius in studio permanere, & in maioribus disciplinis versari cupiunt, vbi certum cursum absoluerint, aliud iudicium longè grauius subeunt. Iudicantur enim à viris multò doctioribus, quibus si satisfecerint ad altiorem honoris gradum ascendunt. Quod si adhuc ampliorem sibi honoris spem proponunt, plures annos in studio consumere atque ordinatim alia atq; alia doctissimorum hominum iudicia subire oportet. Etsi pauci

pauci per omnes doctrinæ gradus ad amplissimum locum ascendunt. quod multos præstantior vis naturæ, non paucos fortunę deficiat. Hi tamen pauci summum Imperium in supremo rerum fastigio collocari administrant. Typographicæ artis peritissimos viros habent, qui libros nostro more imprimant, quorum longissima folia introrsus quadrata serie concipiantur, cuius generis volumen superioribus annis Ioannes Lusitanix rex Pontifici Romano transmisit. Ut Iouius asserere ausi, eius artis exempla, antequam Lusitani in Indiam penetrarent, per Scythas & Moscos ad incomparabile literarum præsidium in hæc loca peruenisse. Sed quanquam dubium non est simile circa rem literariam studium, apud alios plurimos Indię populos obseruari: tamẽ certi hæctenus nihil amplius quàm dictum est deprehendere potui. Futurum spero ut viri docti, suis literis, quę in hæc loca nunc perferunt, hæc etiã nobis communicare dignentur. Id enim & ipsis dignum, & nobis utile, atq; iucundum erit. Nec ipsi Indi molestè terre possunt: si à quibus veram religionem percipiunt, literarum præsidia, quibus eam hic propugnemus remittant.

APHRICA.

Juuenalis
Satyr. 7.

NViracula caufidicorum Africai
 Vafra & acuta natio, nouarū & m,
 rabilium rerum, maximorum ingenio-
 rum, doctiffimorumq; hominū procrea-
 trix femper extitit. Si enim velimus refri-
 care memoria temporum, reperiemus
 prætantiffimos in omni artium genere
 viros eam produxiffe. Nam acerrimi ec-
 clefiæ Christianæ, & veræ sapientiæ euer-
 fores hæretici quamplurimi: grauiffimi
 quoq; & eruditiffimi eiuſdem patroni
 & vindices Tertullianus, Ciprianus, Au-
 guſtinus, Optatus Mileuitanus &c. ex A-
 frica prodierūt. Quorum præſtans inge-
 nium, vehemens, acre & neruoſum dice-
 di genus, iacredibilemq; doctrinam, v-
 niuerſi terrarum orbis ſapientes meritò
 admirantur. Et idcirco Africam fœcū-
 dam, fœlicem, & ingenioſam prædicāt.
 Philoſophiam verò ſuam à Phœnicibus
 accepiffe videntur, Nam eorum literis
 & lingua vtuntur, etſi non nihil
 corruperint vt author eſt D.

Hieronymus in episto-
 la quadam ad Paulam & Euftochium.
 Cartha

CARTHAGINENSIS

ACADEMIA.

Carthago omnia quibus in toto mū-
 do disciplina reipublicæ regitur in
 se olim habebat. Illic enim artium libera-
 lium scholæ, illic philosophorum officina,
 linguarum deniq; & morum gym-
 nasia extitère inquit Saluianus libr. 7. de
 Iudicio & prouidentia Dei. Tertullianus
 ille celeberrimus scriptor (Nam philo-
 sophos hic enumerare quid attinet?) in
 Carthaginensi Academia professus est.
 Gloriosus etiam martyr Cyprianus, qui
 philosophia & eloquentia tantum reli-
 quos martyres anteit, authore Nazianse-
 no. quantum bruta à ratione præditis su-
 perantur, antequàm Christianam religi-
 onem profiteretur Rhetoricam docuit.
 vt refert Sanctus Hieronymus in caput
 3. Ionæ Prophetæ & catalogo scriptorum
 ecclesiasticorum. Beatus quoq; Augusti-
 nus vbi bonarum artium fundaméta vt-
 cunq; ad Medauros iecerat. Carthagi-
 nem à patre studiorum causa missus est.
 sicut ipse fatetur lib. 2. confessionum ca.
 3. Atq; summo labore & incredibili indu-
 stria tantum profecit, vt Cathedras A-
 risto

aristotelis sine præceptore perciperet, Re-
 thoricam bene ornateq; dicendi artem
 publicè profiteretur, & Mathematicarū
 artium difficultatem superaret quod li.
 4. Confessionum suarum ingenuè fate-
 tur. Sed cū petulantiam studiosorum
 Carthagenensium amplius tolerare non
 posset, erant enim immodesti in præle-
 ctionibus, & rebelles atq; iniurij in suos
 præceptores, tunc demum Romam pro-
 fectus est, vt capite 8. lib. 5. Confessionū
 videre licet. Vtinam verò hoc malum in
 nostras Vniuersitates nunquam irrep-
 set, vt discipulorum quorundam proter-
 uia, & ingratitude optimorum Præce-
 ptorum animos à se alienarent. Neque
 solum in patria Iuuentutem suam erudi-
 re Carthagenenses voluerunt: sed in Sici-
 lia quoq; Græcarum artibus instituendā
 curabant. Verū vbi ea ratione fieri ani-
 maduerterent, vt secretiora cōsilia à per-
 niciosiſ ciuibus ad Dionysium tyrannū
 perscriberentur: Senatū consulto verue-
 re, ne quis posthac Græcorum literis stu-
 dieret, vt in Annalibus eorum contineri
 scribit Rhodoginus li. 22. Lectio. An-
 tiquarum. Carthagini præterea Severus
 Impe

Imperator tam magnum in bonis literis
 progressum fecit, vt decimo octauo æta-
 tis anno publicè declamare posset. Et
 Clodius Albinus in vtraq; humaniori li-
 teratura doctissimus Cæsar euasit. Qui
 necessarias propter Reipublicæ negocia
 à studijs auocationes, vt videtur, deplo-
 raturus in schola subindè exclamare so-
 lebat.

Arma amens capio: nec fat rationis in
 armis.

CYRENENSIS

ACADEMIA.

Quæquam Cyrenensibus Plato,
 propter maximam eorum fœlici-
 tatem, certas viuendi leges præscribere
 recusauit authore Plutarcho: tamen ab a
 lijs præstantissimis viris, & has ipsas vber
 tim: & alias quoq; doctrinas quibus lon-
 gè adhuc fœliciores euaderēt accepere.
 Florentissima enim eorum Vniuersitas
 doctissimos in omni literarum genere
 philosophos erudiuit, qui recitant à Stra-
 bone lib. 17. Cratippus nimirum Socrati
 cus Cyrenaicæ philosophiæ autor & prin-
 ceps, Areta eius filia quæ in schola ipsi
 successit, & huius filius Aristippus qui
 matris

Plutarcho,
 de eruditâ
 one prin-
 cipum.

matris discipulus & successor ^{μὴν γοῦν ἰδὲ αἰ}
 κτος vocabatur, præterea Calimachus et
 Erathosthenes, quos propter singularem
 variarum artium doctrinam Aegiptio-
 rum reges honorarunt. Item Carneades
 quem Academicorum optimum ferè cõ-
 fitetur & Cronus Apollonius &c. Anni
 ceris collapsam nonnihil Cyrenaicam
 scholam sic instauravit: vt Anniceria ab
 ipso aliquandiu denominaretur. Clarif-
 simus quoq; Lacides, nouæ Academicæ
 princeps, Arcesile auditor & discipulus,
 haud parum huic vniuersitati sapientiz
 & splendoris attulit. Verum enimvero
 ab eruditione & industria huius Acade-
 miæ alumni cum apud alios scriptores:
 tum imprimis Ciceronẽ frequenter me-
 ritò prædicantur. Habuerunt quoq; Iudæi
 celeberrimam synagogam. Nam quan-
 do Ptolomeus Epiphanes, & Antiochus
 potentissimi reges, de Palestinæ Impe-
 rio decertabãt, celeberrimi quiq; Iudæo-
 rum partim Heliopolim: partim Cy-
 renem, vt victoris tyrannidem eua-
 derent, autore Vincentio lib.

6, speculi capite 54. pro-
 ficiscebatur.

Græcia

GRÆCIA.

GRæci omnem bonarum artium doctrinam ab Hebræis, & Aegyptijs haulerunt: quod ego plurimis grauissimorum Authorum testimonijs comprobare possem, nisi hac in re doctissimi viri ante me diligentissimè laborauissent. Nā Socrates apertè fatetur, quod Pythagoras Samius ex Aegypto liberales artes, & philosophiam primus in Græciam intulerit: Et Eusebius Cæsariensis in libris de præparatione euangelica, nihil magis Græcos, præter eloquentiam inuenisse eleganter demonstrat. Libri enim Mosis iam antè Alexandri Magni Imperium, etsi non sat commodè, translauerant, vt Clemens Alexandrinus & Eusebius authores sunt: vndè philosophi plurima transcribere potuerunt. Quod quidem ipsi tam infideliter fecêre, vt quæ rectè dicta inuenirent, dissimulatis earum rerum authoribus, aut fabulis peruerterent, aut vsurparèt pro suis, aliorum plurimis sese ostentantes. Vt Clemens lib. 1. & lib. 5. Stromatum fures appellare non vereat. Quod enim scriptura sacra Mo-

Clemēsi.
1. Stroma.
Eusebi. li.
lib. 13. ca.
7. Euang.
præparat.

Exod. 33.
Clemens li.
2. Stromata.

Lactan. li.
5. cap. 5.
Rhodogianus
lib. 7.

sen à Deo leges accepisse, cumq; eo de facie ad faciem locutum esse docet, hoc illi ad Minoen legislatorem falso transtulerunt, quem nouem annos cum Ioue versatum fabulantur. Quod pluribus etiam rationibus confirmarem, nisi à veteribus & hic locus perpurgatus esset. Pulcherrimum tamen Gazæ Theophrastum prærire non possum, in quo dialogo primo Syrus, deinde Aegypti, tertio loco Græcus philosophus introducitur: quia verà de animo sententiam à Iudeis Aegyptijs ab Aegyptijs Græci didicerunt. Primi autem apud Græcos eruditionis nomine celebres extiterunt Poetæ, quorum alij Musicæ, alij Medicinæ, quidam etiam Astronomiæ peritissimi erant. Inter quos Homerus & Hesiodus omnium longè celeberrimi, diu ante urbem conditam habebantur, vt Cicero lib. 1. & 5. Tusculanarum quæstionum, Gellius lib. 17. cap. ultimo. Strabo lib. 1. geographiæ tradiderunt. Sunt veteres historici, qui vtique ad Saulis, aut saltem Salomonis filij Dauid, regis Israel tempora reijciant. Circa Cyri verò regis Imperium, qui Iudæos libertate donauit, septem Græcorum

σοι floruerunt, mille & centum ferè an-
 nos post Mosen inquit Eusebius lib. 10.
 de Evangelica præparatione cap. 3. Nam
 hæcenus qui in rerum contemplatione
 studium ponebant, σοφοι vulgò nomina
 bantur. Idq; eorum nomen ad Pythago-
 ra manavit æratem, autore Cicerone li-
 bro 5. Tusculanarum quæstionum, & La-
 ercio libro 1. de placitis philosophorum.
 Pythagoras verò, qui hoc primus nomē
 inuenit, cū paulò plus saperet, quàm
 illi priores, qui se sapientes putauerunt,
 intellexit nullo humano studio posse ad
 ipsam sapientiam perueniri, atq; idcirco
 non oportere incomprehensæ, imperfe-
 ctæq; rei, perfectum nomen imponi: Ita-
 que cū ab eo quæreretur, quemnam
 se profiteretur: respondit φιλόσοφον, id
 est, quæsitorem sive studiosum sapiētia.
 Porro philosophorum statim ab initio
 duo genera fuerunt: Alij enim Ionici, a-
 lij Italici philosophi dicebantur. Quorū
 illi à Thalete Milesio profecti, magna di-
 ligentia vsi sunt in rebus naturalibus, &
 astrorum cursibus inquirendis: hi verò
 Pythagoram sequuti in Arithmetica &
 Musica occupati fuerunt. Thales ergò

August. li.
 18. de Ci-
 uit. dei. ca.
 25 & 37.

I. actan.
 lib. 3. ca. 2.

Sectæ phi-
 losopho-
 rum.

ad contemplandam rerum naturam sese transtulit, primusq; in trecentos sexaginta dies annum parritus est. Quanquam enim antea duodecim menses habuerat, tamen solarem motum ad lunæ cursum referre cogebantur. Primus etiam ecclesiam prædixit, & puncta æquinoctiorum repperit, rerum naturalium diligentissimus perscrutator. Atq; id philosophorum genus diu circa vnam solum speciem, φυσικὴν nimirum versabatur. Socrates verè existimans eius doctrinæ in communi hominum vita haud magnum fructum esse, & ad vitæ officia non multum pertinere: Primus eam philosophiæ partem inuexit, quæ ἠθικὴ vocatur. Et de ea in omni loco differens, suis sectatoribus mirifice prædicabat: eaq; omnibus hominibus potius inquirenda hortabatur quæ mores formarent, & quarum rerum usus supra modum necessarius esset. Quapropter M. Cicero Tusculan. questionum lib. 5. Socratem è cælo philosophiam deuocasse, & in urbibus collocasse, & in domos introduxisse scribit: Libro autem 2. de Finibus bonorum & malorum philosophiæ parentem appellat. Et si Laertio non

non tam inuenisse Ethicem, quàm ab Archelao præceptore dicta, scripta q̄; propagasse creditur. His duabus partibus (si tamen non Instrumentum magis quàm pars appellanda est) Plato λογικὴν addidit, & consummato philosophiæ operi extremam manum imposuit, atq; in vnũ corpus triplicem philosophiæ compegit rationem, authore Laertio. Nam alij de singulis partibus seorsim scripserat: Plato autem vir natura præstans, & verè diuinus, inquit Eusebius lib. II. cap. I. de Evangelica præparatione, nullam imperfectam reliquit, sed in vnum corpus, & animal integrum reduxit. atque omnes partes simul complexus, nec in necessarijs defuit, nec ad inutilia prolapsus est. Is duos studio & doctrina præstantissimos discipulos reliquit, Xenocratẽ Chalcædonium, & Aristotelem Stagiritem. Sed abundantia quadam ingenij præstabat Aristoteles, qui tantã in dicendo scribendoq; industriam adhibuisse prædicatur, vt ne verbum quidẽ vllum frustra, aut parum rectè vsurpãrit, & nemo Græcorum figuris, & verbis Græcis, aptius, magisq; propriè sit vsus. Hic vniuersam

viues in
cap. 12. li.
8 de Ciui
tat. Augu
tini.

philosophiam diligentissimè omnium,
 vt mihi quidem videtur, accuratissimè
 que perscripsit. vt non abs re Fab. Quin-
 tilianus lib. 10. Institutionum ca. 1. dubi-
 tet, an scientia rerum, an scriptorum co-
 pia, an eloquendi suauitate, an inuentio-
 nis acumine, an potius operum varietate
 clariorem putet: Et Aulus Gellius lib.
 19. noctium Atticarum cap. 5. omnis hu-
 manæ rei peritissimum: Alij naturæ mi-
 raculum fuisse affirmant. Quare etiam
 Maiores nostri ex omnium Veterū phi-
 losophorum scriptis, hunc potissimum
 in scholis retinuerunt, quippe qui elegan-
 tissima Methodo, virtutes simul & vicia,
 singularumq; præceptionum causas di-
 ligenter persequitur. Rodolphus enim
 Agricola lib. 3. Inventionis Dalecticæ
 cap. 9. Aristoteles, ait, vir cum omni in-
 genij laude multum, tum ordine rerum
 plurimum admirandus, in tradendis ar-
 tibus, quæ dispositio maximè conueni-
 at, vobis ex omnibus videtur effinxisse.
 Quomodo autē Aristoteles suos libros
 partiri, & quibus temporibus docere co-
 tueuerit, refert Gellius lib. 20. noctium
 Atticarum ca. 4. Commentationum sua-
 rum ar-

Arist. in
 scholis re-
 seruatur.

rum artiumq; quas discipulis tradebat Aristoteles philosophus, Regis Alexandri magister, duas species habuisse dicit. alia erant, quæ nominabat ἐξωτερικά, alia quæ ἀκροαματικά appellabat. ἐξωτερικά dicebantur, quæ ad rhetoricas meditationes, facultatem argutarum, civiliumq; rerum notitiam conducebant. ἀκροαματικά autem vocabantur, in quibus philosophia remotior subtiliorq; agitabatur, quæq; ad naturæ contemplationes, disceptationesque dialecticas pertinebant. huius discipline, quam dixi ἀκροαματικήν, tempus exercendæ dabat in Lycio matutinū. Nec ad eam quenquam admittebat, nisi quorum ante ingenium, & eruditionis elementa, atq; in discendo studium laborq; explorasset. Illas verò ἐξωτερικάς eodem in loco vesperi faciebat, easq; vulgò Iuuenibus sine delectu dabat, atq; eū δεινόν περιπάτον appellabat: illum alterum supra ἑωθινόν. Vtroq; enim tempore ambulans differebat, librosq; suos earum rerū omnium commentarios seorsim diuisit, ut alij ἐξωτερικοί dicerentur, partim ἀκροαματικοί. Vtrumq; Cicero libro 5. de Finibus bonorum & malorum

& latinè, & breuiter sic expressit. Duo genera librorum sunt vnū populariter scriptum quod ἐξωτερικόν appellant, alterum limacius, quod in commentarijs reliquerunt. Sed de his vt videtur in præfens dictum satis. Nam qui plura scire desiderat, legat ille, quæ Plutarchus & Laërtius ex professo perscripserunt. De Poesi, & Historia Græcorum, nūc pauca quædam differenda videntur.

DE POESI.

DE poeticæ artis origine Horatius Flaccus.

Musa dedit fidibus Diuos, puerosq; Deorum,

Et pugilem victorem, & equum certamine primum,

Et Iuuenum curas, & libera viua referre.

Nam veteres in Græcia Agricolaë, cū sacrum Libero patri, gratias pro annuo prouentu acturi, facerent, primò aliquid vice precum cantillabant, deinde vt propiciores redderent liberum, eius gesta, victorias, subactosq; reges concinebāt. cœpitq; præmium industriæ proponi caper, vel capri sacrificati corium vino plenum. Mirum profectò, quòd agrestes & nullis

nullis legibus exculti, neq; certa adhuc
 religiōe imbuti viri, diuos humanis pre-
 cibus, & laudibus permoueri, atq; pro-
 pter eorum cultū vberiores fructus, bo-
 norumq; omnium affluentiam proue-
 nire, melius quàm nunc Christiani qui-
 dam cognoscere potuerint. Hoc autem
 Horatius quoq; libro 2. epistola 1. indica-
 re videtur.

Agricolæ prisci, fortes, paruoq; beati
 Condita post frumenta, leuantes tempo-
 re festo

Corpus, & ipsum animum spe finis du-
 ra ferentem,

Cum socijs operum, & pueris & coniu-
 ge fida

Tellurem porco, Sylvanum lacte pia-
 bant,

Floribus & vino Genium memorē bre-
 uis æui.

Sed vbi in Libero patre, deuictisq; ab eo
 regibus in singulos annos parum mate-
 riæ imperitiis adhuc superesset: Cæ-
 terorum quoq; Heroum facta cantari ce-
 perunt. Atq; Tragædiæ origo fuit, & πῶ-
 τῶν ἑρέως, siue hirco, quem accipiebat vi-
 cor in eo certamine. Vnde Horatius.

Carminē qui Tragico vilem certauit ob-
hircum.

In quo carminis genere tantum profecit Arion, ut eius autor à plerisq; esse creditur. Etsi Fabius lib. 10. oratoriarum Institutionum cap. 1. Aeschylum in lucem eam protulisse scribit. Quæ res ubi populo vehementer placeret, Comœdia reposita est, qua improborum ciuium mores, & turpia facta proferebatur, ut malè audientes resipiscerent, & τῶν κῶμῶν ἀντιπαίσι, ὅσῳ οἱ ἐκώμαζον, quòd in vijs lasciuerent, dictisq; petulantioribus luderent. quòd fortasse allusit Horatius Satyra 4. libri primi:

Eupolis atq; Cratinus, Aristophanesq;
poetæ,

Atq; alij, quorum Comœdia prisca viro-
rum est,

Si quis erat dignus describi, quod malus,
aut fur,

Quòd mœchus foret, aut sicarius, aut a-
liòqui

Famosus, multa cum libertate notabant.

Verùm cū celeberrima re, quæ ad con-
seruandos homines in officio introducta
erat,

erat, nequiter abuterentur, & præteritis
malis, bonos pro sua libidine nomina-
tim perstringerent, atq; in præstantissi-
mos viros petulantissimè incurrerent,
prorsus sublata est. Vndè Horatius:

Succesit verus his Comœdia, non sine
magna

Laude, sed in vitium libertas excidit, &
vim

Dignam lege regi. lex est accepta, cho-
rusq;

Turpiter obticuit, sublato iure nocèdi.

Succesit ergò Media, qua obliquè ta-
citis nominibus perstringebantur mul-
ti. quare in odium nobilitatis incurrit,
quod ipsorum facta præcipuè notari vi-
derentur. Idcirco ea quoq; durare nõ po-
tuit, sed reperta Comœdia noua, quæ
modestè confictis nominib. doceret po-
tius, quàm reprehenderet. Vt non malè
definiendo explicetur à Comicis Specu-
lum humanæ vitæ, exemplar consuetu-
dinis. Huius verò Princeps Menander
fuisse prædicatur. Cuius Imitatores opti-
mas quoq; leges, rerumq; naturalium
(circa has enim etiam occupati fuère) &
variarum artium naturas, rationesq; car-
minis

minibus comprehensas ad posteritatem transmiserunt. Quare Theophrastus lectionem poetarum vehementer vtilem esse probabat. Nec immeritò, inquit Fabius. Namq; ab ijs & in rebus spiritus, & in verbis sublimitas, & in affectibus motus omnis, & in personis decor petitur, præcipueq; velut attrita quotidiano gratiissimarum rerum vsu ingenia, optimè reparantur.

HISTORIA.

In historiarum scriptione Græcis parum fidei olim tribuebatur, Vnde per vulgatum illud Iuuenalis satyra 10.

Quicquid Græcia mendax
Audet in historijs.

M. enim Cicero in Oratione pro Flacco Tribuo, inquit, Græcis literas, do multarum artium disciplinam, non adimo sermonis leporem, ingeniorum acumen, dicendi copiam, deniq; si qua sibi alia sunt non repugno: testimoniorum vero religionem, & fidem nunquam ista narratio coluit. Et paucis interiectis. Das mihi nullam gravitatem, nullam constantiam, nullum firmum in Græcis hominibus consilium, nullam deniq; esse testimonij

monij fidem. Cognoscitis enim nūc quę
 sit leuitas propria Græcorum. Quod ne
 ipse quidem Lucianus diffitetur, quan-
 do in dialogo de Astrologia, Narrant in-
 quit, Græci multa fabulosa, quibus ego
 non admodum credo, Eius autem varie-
 tatis & inconstantia duplex apud Iose-
 phum causa recensetur. prior quidem,
 quod nullos annales Græci, vnde verio-
 ra de promerēt, habuere: posterior verò,
 quod non veritatem, quæ historicorum
 propria est, sed verborum proprietatem
 elegantiamq; conſectabantur. Quam vt
 conſequerentur, aliosq; in dicendo ſupe-
 rarent, ne Poeticam quidem effrenatam
 licentiam, libertatemq; vſurpare verebā-
 tur. authore Fabio lib. 2. oratoriarum in-
 ſtitutionum cap. 4. Primò autem apud
 Græcos historia ſcribi cœpta eſt tempo-
 re Cadmi Mileſij paulo ante Perſicam
 ad Hellanicum expeditionem. Cuius au-
 thores potētiffimorum Regum, amplif-
 ſimarumq; rerumpub. benevolentiam
 captaturi, multa pro libidine mendacia
 admifcuerunt. Quocirca Methaſtenes
 Perſarum chronographiam ex veterum
 hiftorijs collecturus, Græcos omninò ſe
 repu

Ioseph. li.
 I. contra
 Appionē.

Ioseph. li.
 I. contra
 Appionē.

repudiare dicit. Verùm postquam eam leuitatem & inconstantiam, libidinemque rixandi deponere & verã Iesu Christi doctrinam imbibere Græci voluerunt, rerum ecclesiasticarum historias verissimè grauissimèq; nobis reliquerunt: quippe qui non rumusculos populares, & gratiam hominum, vt illi priores, captare, sed ecclesiæ Christianæ splendorem, incolumitatemq; publicam, & salutem suorum ciuium promouere conabantur. Id quod de eorum scriptis copiosissimè affirmari posset, nisi ad eorum Academias hoc tempore properaret oratio.

ATHENIENSIS

ACADEMIA.

DE Atheniensis vrbis positione certamen inter deos fuisse proditum est: hinc enim humanitas, religio, iura, leges ortæ, atq; in omnes terras distributæ putantur, inquit Cicero pro Flacco. Nam propter commoditatem loci, cœlique temperiem acutissimi, propter diligentiam optimarum rerum acerrimi perscrutatores Athenienses fuerunt. Natio: hoc Athenæ erant in Græcia, inquit Philo

Cicero de fato.

Euseb. lib. 10. cap. 2. de Euang. præparat.

Philo in lib. qui Quod oīs p̄bus liber est
 inscribitur. Thucydides ἐλλάδος ἢ ἐλλά-
 δα Græciæ Græciam, Pythius vestā Græ-
 corum, alij μόνον Græciæ appellare so-
 lebant, vt refert Cælius Rhodoginus lib.
 18. lectio. antiq. ca. 25. Nicep. gregoras ἡ
 γὰρ ἐσίαρ vocat. Quia non in eam solum
 curam incumbabant, vt Iuuetus in gym-
 nasiis, de quib. mox dicemus, rectè insti-
 tueretur, verum etiā populus in concio-
 nem quam maximè frequēs ventitaret.
 Obiectis enim repagulis quibusdam vi-
 as reliquas occludebant, quæ non duce-
 rēt ad forū, tum merces tollebat̄ è merca-
 tu, ne quid hac gratia ibi cessaret̄ deniq;
 μίτρον parabant, rubro colore oblitum,
 quo duo ministri publici populū cingen-
 tes, agebant in concionē. quisquis colore
 notatus appareret cōtagio funis, multā
 pendere cogebatur, quasi effugere volu-
 isset. Si ad eum modum apud nos ratio
 iniri posset, & Iuuetus prælectiones
 scholasticas, populus verò conciones sa-
 cras frequentare sub doctissimis, & opti-
 mis viris cogeretur, certè longè minora
 flagitia, & paucissimi errores in republi-
 ca Christiana cernerentur.

DE

DE ACADEMIIS
DE GYMNASIIS

PHILOSOPHORVM.

Gymnasia verò publica Athenis præcipua fuerunt, academia Lycium, & Stoa.

Inq; Academia vmbriфера, nitidoq; Lyceo,

Fuderunt claras facundi pectoris artes.

Stoa verò porticus fuit, quam Polygnotus in honorem Musarum pulcherrimè depinxerat, vndè à varietate picturæ *ποικίλον* vocabant. In qua Zeno peripateticus docere consuevit. Vndè & secta Stoica, & philosophi Stoici nuncupati sunt, cum antè Zenonij à præceptore dicebantur. His accesserunt Cauponum, cuius meminit Philostratus in vita Herodis Attici. Pritanium, & Tempe, quæ recitat Egnaci^o in Seuero Spartiani. Dotissimus ille Viues in cap. 12. libri 8. de ciuitate Dei Augustini addit Cynofargicum, in quo Anthistenes Cynicæ familiæ autor & Princeps philosophabat. De Lacidio autem, Lacidis philosophi schola, apud Laertium libr. 4. videre est. Præcipua tamen sicut dictum est, fuerunt tria, vndè tres quoq; philosophorum se-
etq; à

et à scriptoribus celebrantur: Nimirū
 Academici, qui Platoni adhærebant, Pe-
 ripatetici qui Aristotelem sequebantur,
 qui Zenonem, Stoici. Academiam verò
 omnium totius orbis nobilissimū gym-
 nasium fuisse scribit Cicero epistola ad
 Seruium Sulpitium. Quàm varia horū
 gymnasiolorum professores docuerint, a-
 cerrimeq; inuicem insectati sint, refert
 Cicero lib. i. de Legibus. Cùm Gellius
 proconsul ex prætura in Græciam venis-
 set, Athenis philosophos, qui tum erāt,
 conuocauit, ipsisq; magnoperè autor fu-
 it, vt aliquando controuersiarum aliquē
 facerent modum: quòd si essent eo ani-
 mo, vt nollent ætatem in litibus contere-
 re, posse rem inter eos conuenire aiebat.
 Verùm de hac eorum repugnantia & va-
 rietate Iustinus martyr, Eusebius Cæsa-
 riensis in libris de Evangelica præpara-
 tione, & Firmianus Lactantius ex pro-
 fesso disseruerunt. Minimè igitur sperā-
 dum est, inter nostrorum gymnasiolorum
 professores, latens aliquod odium foue-
 ri: etsi plerumq; certis de rebus leuiore
 contentiones oriuntur. Philosophose-
 nim offensæ & iniuriarum contempto-

res esse oportet, præfertim cum tantum ex hac re mali in vniuersam Academiã redundet: solent enim ferè discipuli sese ad ingenium & mores suorum præceptorum componere. Habebant verò singulorum gymnasiarum præfecti, siue regentes, suos exploratores per vniuersam ferè Græciam, qui studiosos præoccuparent, & sicut suis Magistris magnum eare lucrum importabant, ita ab ipsis vicissim mirificè diligebantur. Studiosis verò, antequam nomen suum profiterentur, de optimo commodissimoq; gymnasio deliberare licebat: sed vbi ad gymnasiarum perducti erant, permanere cogebantur, vt indicat Nazianzenus in Monodia Basilij: Sicut etiam nunc ad conferuandum gymnasia in nostris Academijs diligenter obseruatur.

DE PRIVATIS

COLLEGIIS.

Quemadmodum hodie in Vniuersitatibus quibusdam singularum nationum studiosi, priuata quædam collegia, Vniuersitatis tamen permissu habere cernuntur: Sic Athenis quoq; obseruatum fuisse videtur. Refert enim Gell.
lib.

lib. 18. Noctium Atticarum cap. 2. quod Itali omnes, certis quibusdam legibus sæpissimè in vnum aliquem locum, de communi omnium salute consulturi, & grauioribus studijs exercitationibusque vacui, sese non nihil recreaturi, conuenire solebant. Tum enim singuli ex ordine cœnulam instruebant, totidemque res quærebant, quot studiosi conuenerant. Præmium soluendæ quæstionis, veteris alicuius scriptoris librum Græcum aut Latinum, prout natio & patria suadebat, & coronam è lauro ponentes. Rem, locumque dicendi fors dabat. Quæstione soluta, præmio quisque & corona donabatur, non soluta, transmittebatur ad eum, qui sortitò successerat, si nec is dissolueret, præmium & corona Deo, cuius festum erat, dicabatur. Quæ exercitatio ad secretissimarum rerum inuestigationem, & bonarum artium studia eos vehemèter excitabat. Quales autem se in conuiuio philosophico gesserint, supra in prolegomenis dictum est.

DE PHYSIOLOGIA.

Archelaus Anaxagoræ Clazomenij discipulus, primus naturalem

philosophiam, (vndè & Physicus appellatus est athenas) importasse creditur. In qua multi post eum diligentissimè laborârunt, vt mirificè excultam non philosophi solùm, verum etiam reges eam venerationarentur. Nam Alexander Magnus Aristotelem præceptorem, quòd eas disciplinas, quibus ipse cæteris anteire cupiebat, diuulgasset, acerrimè reprehendit.

Epistola eius apud Gellium libro. 20. Noctium Atticarum ca. 4. recitatur, quæ vt præter ipsam elegantiam, & veterem simplicissimum iucundissimumq; scribendi morem, vtilissimam quarundam rerum doctrinam complectitur, sic merito huic loco inferendam putavi.

Ἀλέξανδρος Ἀριστοτέλει πρῶτην:
 Οὐκ ὀρθῶς ἐποίησας ἐκδούς τοὺς ἀκροαματικὸὺς τῶν λόγων, τίνι γὰρ ἔτι διοίσομεν ἡμεῖς τῶν ἄλλων, εἰ καθ' οὓς ἐπαίδεύθημεν λόγους, οὗτοι πάντων ἔσονται κοινοί; ἐγὼ δὲ βυλοίμην ἀμταῖς πρὸς τὰ ἄριστα ἐμπαρίαις, ἢ ταῖς δυνάμεισι διαφέρειν: ἐξέσωσο.

Latine fortassis reddi poterit:

ALEXANDER ARISTOTELI

RISTOTELI BENE

agere.

Iama

Am non rectè fecisti, quod auscultatorios disciplinarum libros ædideris. Nam qua alia re præstare cæteris poterimus, si ea quæ ex te accepimus, omnium profus fiant communia: quippe ego doctrina optimarum rerû anteire malim, quàm copijs atq; opulentijs.

Rectè profectò potentissimus Imperator Alexander, sapientissimum nostrû Salomonem imitatus, omnium rerum præstantissimam iudicavit sapientiam atque doctrinam, quippe per quâ omnia alia, quæ vulgò putantur amplissima, facile acquiruntur, & in immensum excrefcunt. Sine hac autem maxima Imperia citò dilabuntur, & pereunt. Deinde supra modum admirandum, quod nec in medio armorum strepitu, & gravissimis Reipub. negotijs, nec tantarum rerum gestarum gloria (eo enim tempore armis exercituq; omnem propè Asiam tenebat, & potentissimum regem Darium victorijs vrgebat) bonarum artium, quæ plurimum ad eas res adiumenti atq; splendoris allaturæ videbantur, obliuisci poterit. Vndè perspicitur, quàm præposterum sit iudicium eorum, qui aur ge-

neris, aut fortunarum ratione optimas li-
teras vel contemnunt, vel etiam negli-
gunt. Sicut alibi fortasse copiosius demō-
strabimus. Nunc quid magnus Aristote-
les præceptor Maximo regi responde-
rit, epistola quæ eodem loco apud Gell.
recitatur declarat.

Αριστοτέλης βασιλεῖ Αλεξάνδρῳ
ἐν πράττην.

Εγγραφάς μοι περὶ τῶν ἀκροαματικῶν λό-
γων, οἰόμενθ' Δεῖν & ντοὺς φυλάττην ἐμὰ
πορρήτοις, ἰαθι οὐ μ' ἀποτοὺς καὶ Δεδιομένους,
καὶ μὴ ἐκδεδιομένους, ξυνετοὶ γὰρ εἰσι μὲν
νοῖς τοῖς ἡμῶν ἀκούσασιν. ἔρρωσο.

Quam Gellius latine sic reddidit.

Ἀκροαματικῶν libros, quos editos quere-
ris, & non perinde ut arcana abscondi-
tos, neq; editos scito esse, neq; nō editos,
quoniam ijs solūm, qui nos audiunt, co-
gnobiles erunt.

Obscuritatem verò hanc quidam ve-
hementer in Aristotele reprehendendā
esse arbitrantur, quòd vtilissimas & pro-
pè necessarias artes per invidiam, (ut i-
psi loquuntur) posteris communicare no-
luerit. Perindè esse iudicantes omninò
nihil tradere, & ita tradere, ut intellige-
re, &

re, & cum fructu aliquo cognoscere pauci possint. Rodolphus enim Agricola li. Inventionis Dialecticæ, cap. 3. Aristoteles, inquit, Magnus utiq; vir, & quem iure omnis miretur posteritas. Nec enim vel memoriæ viri, absoluēdis omnibus philosophiæ partibus, optimè de studijs meriti obiectum quicquam velim: vel laudi, quam tot seculorum firmavit opinio, putem quicquam detrahi posse. Sed videtur mihi dolendum esse, sedisse id animo grauissimi hominis, vt nō simpliciter atq; apertè proferret, quæcunq; inuenerat: vt præter laborem, quem ipsa esset rerum habitura obscuritas, alia etiã nobis ex ipso obijceretur difficultas, quò necesse haberemus mētem ipsius, velut Oraculi suspensam & ambiguam, indagine perquirere. Themistius enim auctor est longè aliter omnia foras esse ab illo edita, quàm sint domi tradita, demēticiq; simile esse, si quis legendis libris ipsius, speret illius se sententiam consecuturum. Sed quid Themistium dico? Ipse de se locupletissimus testis est. Scribit enim in epistola ad Alexandrum, edidisse quæ ad philosophiam pertinent: sed

perinde tamen, nisi qui ab eo audierint eadem ista, ac si edita non essent, futura: &c. Alij verò de obscuritate, quæ in Aristotelis scriptis reperitur sic loquuntur, ut eam non vicio aut reprehensioni, sed magnæ prudentiæ tribuendam esse existiment. Nam Ammonius diligens eius Interpres, Aristotelis, inquit, scribendi genus ubiq; est elocutione exactum. Fugit enim semper philosophus Rhetoricæ exornationes, solum modò explicandæ, & velut ob oculos proponendæ rerû naturæ intentus. Sæpè etiam pressum atque obscurè disertum, non ex scribentis natura, & ingenio, nam Topica, Meteorologica aliq; non pauca dilucidè explicauit: Sed data opera id egit, tum ut lectores ingeniosiores, magisq; idoneos redderet ijs quæ dicerentur compositè audiendis: tum ut inertes, segnesque in initio removeret auditores. Siquidem legitimi iustiq; auditores, quo dicta sunt obscuriora, eò magis certando euincere, ac penetrare infima connituntur. Ita obscuritate tanquam velamine usus est propter impuros prophanosq; rerum dignitatem verborum obscuritate inuoluens &c. Sicut
Lacr-

Laert. de Heraclito Ephesio refert, quòd de Theologia librum conscripserit ex industria obscuriorem, vt soli eruditi eum legerent. Ne si vulgò passim legeretur, pestilens & contemptibilis (vt ipse loquitur) euaderet. Quemadmodum Aegyptiorum sacerdotes diuinarum, maximarumq; rerum mysteria, nequaquam omnibus promiscuè comunicauerunt. Et Graecorum philosophi, praesertim Pythagorei. rerum naturam, obscurioribus quibusdam symbolis, inuolucris & ambagibus tegere voluerunt: Sacratiora esse philosophiæ mysteria iudicantes, quàm quæ temerè proferenda essent in vulgus: Ipsi deniq; Iudæi sacrae scripturae arcana mysteria, non nisi ordinarijs Doctoribus multis de causis attingere permittebāt. quod & supra à nobis probatū est, & Rabbi Moses Aegyptius lib. 1. cap. 33. eleganter edisserit. Cùm ergò praeter veterum physicorum monumenta, *περί ἀεροῦ* & *ἀεροῦ* libri in omnium manus peruenissent, multò rectius Athenienses, auctore Strabone, de rebus naturalibus disserere potuerunt. Ea q; philosophandi ratio maximo semper apud omnes ho-

mines in honore fuit. Etsi enim Ptolemaeus rex Aegipti accerrimi ingenij philosophum, de Animorum immortalitate publicè in schola disputare vetuit, & discipulos suos in grauissima pericula, & perniciosissimas hæreses, veros artis suæ limites præteruectus, inducere videtur, tamen hoc prudentissimi regis edictum ad modestiores physicæ professores nihil pertinebat.

DE THEOLOGIA.

Quanquam Athenienses omnium Deorum superstitionis cultores semper extiterunt, vt ignotis etiam aliarum gentium Dijs sacra facerent: præcipuè tamen veteri religione & cerimonia Mineruam coluerunt. quippe cui se fortunasq; suas, atq; urbem ipso iam inde ab initio dedicassent. Ea enim dea vel ipso nomine Atheniensium se Reipublicæ familiarem esse testatur, inquit Lucianus. Neq; multò inferiores Neptuno honores exhibebant, sacris nimirum Possidonij. Quoniam Minerva & Neptunus certatim huic vrbi præesse, eamq; à se de nominare voluerunt. nec mediocre propter hanc rem inter eos certamen fuisse vetu-

vetustis simorum scriptorum monumē-
 ta testantur. Vt ergò gratam eius memo-
 riam apud se residere declararent, vtriq;
 certa quædam festa, certaq; sacrificia, si-
 cut à Maioribus suis, sapientissimis vi-
 ris acceperant, celebrauerunt. Minerue
 verò etiam imaginem, vt semper ob ocu-
 los versaretur, habuerunt. Cicero enim
 epistola ad Cornificium: Tuam, inquit,
 causam in Senatu egi, non inuita Miner-
 ua. Etenim eo ipso die Senatus decreue-
 rat, vt Minerua, custos vrbis, quam tur-
 bo deiecerat, restitueretur. Iam verò Ioui
 hominumq; Deûmq; parenti, quantum
 cultum tribuerint, diuersa eius numina
 varijs cognominibus expressa declarāt.
 eiq; dies festos, Pandia, Diasia, & Dypo-
 lia consecrârunt. Cererem quoq;, & Pro-
 serpinam sanctissima quadam religione
 videntur obseruasse, nimirum beneficij
 memores, quo à Cerere Proserpinam fi-
 liam quærente affecti sunt, cùm ab ea se-
 rendi frumenti incognitam antè artem
 didicerunt. quare Thesmophoria ab E-
 retheo rege introducta sunt, vt lib. 5. ad-
 uersus gentes persequitur Arnobius. Re-
 fert Eusebius li. 4. cont. Hieroclé, quòd
 Cere

Cereris sacerdos, Magnum illum Apol-
 lonium sacris Eleufinis initiari prohibu-
 erit, Nefas esse affirmans, hominem ma-
 gum, et Dæmonum consortio impurum
 initiari. De Dionyfio autem, cæterorum
 quæ Deorum cultu, cæremonijs & sacris
 Athenienfium nihil in præfens attinet
 dicere, quoniam doctiffimus ille Sigo-
 nius ex celebrioribus antiquiffimorum
 fcriptorum monumētis in fuos de Athe-
 nienfium repub. libros deprompfit. qua-
 tuordecim verò erant mulieres à regib.
 institutæ, quæ facra fecreta Dionyfio cū
 alia θεωγία faciebant, quæ γεγραφαί dicebā-
 tur, vt author eft Pollux. has reginam iu-
 re iurādo ad egiffe fcribit Demofthenes:
 pia & pura & munda fum, à cæteris im-
 mundicijs, & à viri congressu, & Theo-
 gnia & Iobacchea, miniftro Dionyfio, ri-
 tu patrio & ftatis diebus. Ex quibus per-
 fpicitur, Ethnicorum facrorum mini-
 ftros primò quidem continentiam polli-
 ceri, deinde verò eum cultum, quæ à ma-
 ioribus acceperant, inuiolatum obferua-
 re oportuiffe. qualia de Vefte Dææ virgi-
 nibus apud Romanos, authores comme-
 morant. Quod fi animaduertèrent illi
 qui,

qui Christianos per spiritus sancti confortantis gratiam continere vel non posse, vel non debere pernegant, aut etiam contra Ecclesie orthodoxe precepta, & Maiorum nostrorum doctrinam, privata authoritate, nouam religionem introducunt, longe, uti ego quidem existimo, pro sua humanitate aliter statuerent. Iso- crates enim in Arcopagitica Veteres Athenienses propterea floruisse scribit, quod Deorum immortalium religionem obseruarent, ne a patribus acceptum quicquam aut abrogarent, aut ultra con- sucta adijcerent, ipsamque non aliunde, quam sollicita eorum rituum obseruatio- ne, quos eis Maiores tradidissent, iudica- rent. Atque haec impura Atheniensium re- ligio fuit. Veram autem Theosophiam a Beato Paulo Apostolo Iesu Christi ac- ceperunt, qui Dionysium Arcopagitam ipsis Episcopum reliquit.

DE IVRISPRVDENTIA,

LEGIBVS, ET IVDICIO

eorum ratione.

Quamquam prudentissimi Atheni- ensium Reges, ad perpetuam eius salutem, conseruationemque sociorum, varia

varia iudiciorum fora introduxerunt, Areopagum Pritanium, Palladium, Delphinium, Phreatium, Trigonium, Parabistum, Heliæam, quod Pausanias omnium maximam fuisse refert &c. tamen Draco diuini humaniq; iuris peritissimus, primus omnium Atheniensibus leges tulit, quibus Rempub. constringeret. Quæ tamen propter nimiam acerbilitatem (nam non atramento sed sanguine eas conscripsisse vulgò dicebatur) quia leuioribus etiam peccatis capitalem poenam ascripserat, haud diu durare poterunt, sed non decreto, iussuq; , at tacito, illiteratoq; consensu, propter eas, quæ de homicidio erant, auctore Aeliano, oblitteratæ sunt. Et Solon Tarquinio Prisco Romæ regante, mitioribus legibus, omnes Reipub. partes ita mitigauit, ut in perpetuum, si obtemperassent, rectè consistere potuissent. Quas quidem ipsi tanto in honore habuerunt, ut axibus ligneis magnis descriptas literis publicè omnibus legendas proponerent: utq; in sempiternum durarent, poenis grauioribus sancirent: sicuti partim Gellius libro 2. ca. 12. partim Lucianus in Anachirsi scriptum reli-

reliquerunt. Ex quibus Ius ciuile Roma
 norum profluxisse videtur, §. & non ine
 leganter. Instit. de Iure natur. Gent. &
 & Ciuili L. 2. ff. de orig. Iuris cap. 2. dist.
 7. Cum ergò Solon Remp. sat multis le
 gibus stabiliuisset: eas tamen, si vsus po
 stularet, corrigi, & abrogari posse voluit,
 si meliores, commodioresq; in earũ lo
 cum introducerentur. Sed veterum ab
 rogandarum, nouarumq; instituenda
 rum Ius non vniuersæ concioni, sed me
 liori populi parti tributum est: qui *νομο
 κλάται* appellabatur, quod leges ipsæ So
 lonis, quæ in Demosthenis & Aeschinis
 orationibus recitantur, ostendunt. Qui
 verò aut leges suaderent, aut latis legib.
 patrocinauerent, *συνδικταί*, qui in Senatu
 & concione causam publicam defende
 rēt, *πρωτοκλάται* instituit. Mercedis loco, quo
 ties eo nomine dicerēt, drachmam acce
 pturos: quem admodum in vesparum cõ
 mentario scriptum reperitur: & ex ipsius
 Solonis lege, quæ est in accusatione Ti
 marchi,prehenditur. Areopagitas ve
 rò, qui à regibus rerum solummodò ca
 pitalium cognitionem acceperāt, Solon
 rerum omnium speculatores, & legum
 custo

custodes instituit, authore Plutarch. Ipsi enim inter omnes iudices & autoritate & gloria præstiterunt, vsq; adeo vt Areopagitam pro Cōstanti senatore, & integerrimo iudice M. Tullius ad Atticum scribens vsurpârit: & Aristides, cū in Parnathenaica priscam Atheniensium disciplinam commendaret, omnium super se laudis excellēciam dixerit. Quare tanta ab omnibus ciuibus habita reuerentia est, vt in conspectu eorū ridere, nefas existimarent, sicut ex Aeschinis orat. deprehenditur. Nemo enim in eum ordinem admitteretur, nisi honestè natus, virtute & modestia spectatissimus, vt Isocrat. in Areopagitica sua fatetur. Habuerūt præterea Athenienses leges quasdam aduersus exules promulgatas, quas cū Demopolis, & Neocles Themistoclis filij in usum reuocare conarentur, populūq; Atheniensem docere, à paternis inimicis lapidib. obruti sunt. vt scribit Rhodog. li. 14. ca. 12. Sed cū Atheniensium respub. in hostium potestatem venisset, & Triginta Lacedæmoniorum Tyranni pro sua libidine, conculcatis optimis legibus, Athenienses opprimerēt, Trasylbulus quidam, The

dam Thebanorum auxilio urbem recuperavit, eiectisq; Tyrannis, veteres Solonis leges Atheniensibus suis restituit.

MEDICINA.

Quamquam apud Athenienses in omni disciplinarum genere claris. philosophi extiterunt: tamen Aristophanes paucos ibi Medicos fuisse probat, quod nulla ipsis essent premia. Sic enim eius Plutus loquitur. *εὐτε γούρ ὁ μισθὸς οὐδ' ἐπέσ' οὐδ' ἄτεχνῆ. i.* Neque premium vllum est, ars nec ipsa item viget. Nam, Sint Mæcenas, inquit Martialis, non deerunt, Flacce, Marones, Vergiliumq; tibi, vel tua rura dabunt.

POESIS.

Quia præ cæteris Græcis Athenienses in Poetas benigni, & liberales erant, plurimi apud eos celebriores poetæ extitisse creduntur. Nam Chærilus quia eorum res gestas contra Xerxem scripserat, singulorum versuum, singulos stateros aureos accepit. Quem tamen Horatius incultis, & malè natis versibus scripsisse fatetur. Vt mirer quod Iuuenalis satyra 7. ipsos reprehendat, quasi in Poetas a-

ras auari fuerint.

Pœnituit multos vanę sterilisq; cathedrę
Sicut Trasimachi probat exitus, atque

Secundi

Carinatis, & hunc inopẽ vidistis Athenę
Nil præter gelidas aufæ conferre cicutas.

Nisi hoc de asperis & strictis poetis in-
telligendum, quibus nunquam Atheni-
enses magis delectatos fuisse, quàm præ-
sens, asperis vinis scribit Athenæus. Hip-
parchus verò Pisistrati Tyranni filius om-
nium eo tempore Atheniensium sapi-
entissimus, vt Tyrannidis inuidiam la-
pientię opinione extingueret, bonas li-
teras, & literatos viros diligenter coluit,
& Homerum, Græcorum poëtarum fa-
cilè principem, primus in ordinem rede-

Aelian. li-
bro 8. cap.
2. varię hi-
storię.

git, & Athenas importauit: vt ex Aelia-
no refert Volaterranus, lib. 16. Cuius in-
genium & eruditionem admirati, omni-
um scholarum Iuvenes discere voluerunt.
Nam quanto perẽ necessaria sit diligens
Homeri lectio, Fabius Quintilianus li-
10. Institu. cap. 1. eleganter demonstrat.
Vt Aratus, inquit, à Ioue incipiendum
putat: Nos ita ritè ab Homero cœpturi
videmur. Hic enim (quemadmodum ex
Ocea-

Oceano dicit ipse animum vim, fontium-
 que cursus initium capere) omnibus e-
 loquentiæ partibus exemplum & ortum
 dedit. Hunc nemo in magnis rebus sub-
 limitate, in parvis proprietate superauit.
 Idem lætus ac pressus, iucundus & gra-
 vis, tum copia, tum breuitate mirabilis.
 Neq; Poëtica modò: sed oratoria virtu-
 te eminentissimus. Nãq; vt de laudibus,
 exhortationibus, consolationibusq; ta-
 ceam: nonne vel nonus liber, quo missa
 ad Achillem legatio continetur, vel in
 primo inter duces illa contentio, vel di-
 ctæ in secundo sententiæ, omnes litium
 ac consiliorum explicant artes? Affectus
 quidem vel illos mites, vel hos concita-
 tos, nemo erit tam indoctus, qui non in
 sua potestate hũc authorem habuisse fa-
 teatur. Age verò nonne in sui vtriusq;
 operis ingressu, paucissimis versibus le-
 gem proæmiorum nõ dico seruauit, sed
 constituit? Nam & beneuolum audito-
 rem inuocatione Dearum, quas præside
 re Vatibus creditum est, & intetum pro
 posita rerum magnitudine, & docilem
 summa celeriter comprehensa facit. Iam
 similitudines, amplificationes, digressis
 ones,

ones, exempla, signa rerum, & argumēta, cæteraq; probandi & refutandi, sunt tam multa, vt etiam qui de artibus scripserunt, plurima earum rerum testimonia ab hoc Poeta petant. Nam & Epilogus quidem quis vnquã poterit illis rogantis Achillem Priami precibus æquare? Quid? in verbis, sententijs, figuris, dispositione totius operis, nonne humani ingenij modum excessit? Vt magni sit viri, virtutes eius nõ æmulatione, (quod fieri non potest) sed intellectu sequi. Vt rùm hic omnes sine dubio, & in omni genere eloquētiæ procul à se reliquit. Et hunc quoties de reliquis loquendũ, vt Achillem semper excipi par est. Quare Alcibiades ludum literarium aliquando ingressus, petijt à Ludimagistro Homerũ, qui cùm se nihil Homeri habere affirmaret, acriter eum verberauit: Indoctus, inquit, magister es, tibi similes discipulos reddes, vt scribit Aelianus lib. 13. cap. 38. Et Plato philosophorum deus, primò omnium ad poësim animũ adiecit, & heroica carmina cœpit condere: quæ tamen vbi longè inferiora Homeri versibus deprehenderet, aboleuit: deinde ad Trage

Tragædias scribendas conuersus, cū Socratem semel audisset, ad philosophiam transgressus est. Verùm Astydamas Tragicus primus ex discipulis Socratis ad poeticam se contulit, docuitq; Athenis tragædias 42. & Astydamum filium poetam reliquit, cuius Tragædias commemorat Suidas. Hos paulatim, vt fit, pluri mi imitabantur, & poesis in immensum excreuit, quam Horatius Flaccus Venusinus poeta, ibi perfectè didicit. Scribit enim ad Iulium Florum libro epist. 2.

Adicere bonæ paulò plus artis Athenæ,
Scilicet vt possè curuo dinoscere rectū,
Atq; inter syluas academi querere verū.
pura sed amouere loco me tēpora grato,
Ciuisisq; rudē belli, tulit æstus in arma.
quare eorum in carmine foelicitatem,
dexteritatemq; descripturus, sic de ipsis in arte loquitur.

Vos exemplaria Græca

Nocturna versate manu, versate diurna

Item.

Græcis ingeniū, græcis dedit ore rotundo
Musa loqui.

Sed cūm Tragædiæ & Comædiæ populo, siue voluptatis, siue eruditiois gratia

tia exhiberi cœpissent, pueros quoque suos in theatrum collectum perducebant. ut priscorum virorum virtutes, & vicia spectarent, atq; ab his auersi, feruenti studio, ad illas amplectendas incitarentur.

DE MATHESI, ET PRAE-

SERTIM DE MUSICA.

Bonarum artium Athenis professoris ad mathematicas disciplinas assuefacere solebant. Vndè peruagatum illud Platonis de sua Academia verbum: Nemo huc ingrediatur Mathesios imperitus. Et Xenocrates ad eum qui ludum suum frequentare cupiebat, nec Geometriae nec Musicae peritus erat, abi inquit, quia anfas philosophiae nondum attigisti. Quapropter Aristoteles tam frequenter passim mathematica exempla usurpat, quae apertiora esse arbitratur ob familiarem rerum mathematicarum usum, qui eo tempore erat Athenis. Musicae verò & choris tanto studio incumbabant Athenienses, ut varij choragi instituerentur, qui eius artis rationem haberent, quod Lysias in orat. de muneribus Atheno

Atheniensium demonstrat. Qui & victu
 delicatorem pueris suppeditabant, ad
 voces corroborandas, sicut Plutarchus
 refert: & coronas præterea aureas, vestes-
 que, chori ornamenta atq; insignia com-
 parabant. Ludu quoq; instituere, in quo
 per Magistrum (quem χοροδιδάσκα-
 λον appellabant) chorum ipsum institu-
 endum, exercendumq; curarent. Qui-
 dam etiam pueris solum tradebant Cho-
 ragi, qui ludorum literariorum, quo pue-
 ri ingenui ventitabant, cura habebant.
 Quos etiam ut quam optime eos institu-
 erent, integerrimeq; cum ipsis versaren-
 tur, quadraginta annorum esse oportebat,
 ut Aeschenes in oratione contra Timarchum
 probat. Qui vero in Dionysiis & Panathenæis
 psallendo & cantando reliquos superasset,
 tripodem præmi-
 um ferebat, eumq; cum magna cæremonia
 dedicabat, ut Demosthenes aliquoties
 meminit. Unde etiam ille mos intro-
 ductus est, ut in conuiujs post cœnam,
 circumferretur lyra, cuius cum se impe-
 ritum Themistocles confessus esset, ha-
 bitus est indoctior. ut refert Cicero libro
 primo Tusculanarum quæstionum, &

Fabius Quintilianus lib. I. oratoriarum
Institutionum cap. 17.

GENERALIS QVAEDAM

RATIO INSTITVENDAE IUVEN-

uentutis, quam Athenienses promiscuè in
omnibus gymnasijs obseruasse ui-
dentur.

ISocrates in Areopagitica, Athenien-
ses cum omnes ciues: tum verò adoles-
centes in primis curasse scribit. Videbāt
enim eam ætatem turbulentissimis affe-
ctibus agitari, maximeq; necessarium ef-
se, sic institui, vt honestis studijs delecta-
ri assuesceret. Qua autem ratione eos
instituerint, refert ipse Solon apud Luci-
anum Samosatensem in dialogo, qui &
ὁ Χάρις, ἢ περὶ γυμνασίου inscribit. Puer-
rorum, inquit, educationem primò qui-
dem matribus, nutricibus, atq; pædago-
gis formandam permittimus, vt discipli-
nis liberalibus eosdem imbuant. cæterū
vbi honestatem sapere per ætatem cœpe-
rint, ac vnà cum illis verecundia, pudor,
& metus rerumq; præstantissimarum cō-
cupiscentia enata fuerit, ipsaq; corpora
laboris patientia, membrorum robore
solidiora, ac iustis viribus consistentia,
tunc

tunc illos assumptos docemus, alijs quidem animi disciplinis propositis. Aliter etiam erga labores perferēdos ipsorum corpora assuefacientes. Neq; enim satis existimamus, vt quisq; natus est, quantū ad corpus & animū excolendum attrinet, sed præceptionib. quoq;, & disciplinis ad eos rectē instituendos, nobis opus est. Hac enim sedulitate & Iuuenū industria alitur, atq; augetur: animi verò & corporis vitia emēdantur. Cuius rei exemplū ab agricolis sumimus, qui quamdiu plantæ adhuc sunt humiles & teneræ, eas cōtegunt fulciuntq;, ne venti violentia accepto detrimento perfringantur: vbi verò iam iustum robur collegerint, tunc inutiles ac superfluos ramos amputant, easque dum ventorum arbitrio agitandas permittunt, fructuosiores efficiunt. Sic mentem Iuuenum primū Musica, & Arithmetica excolimus, ac literarum formas pingere, easdemq; excellēter pronūciare docemus: deinde ætatis progressu adultioribus, sapientum virorum sententias, res olim fortiter gestas à Maioribus, tum orationes quoq; vtilis versibus exornatas, quò tenacius fideliusque me-

moria teneant, illorum auribus frequen-
 ter accinimus. Illi autem auditis fortium
 virorum virtutibus, & rebus memorabi-
 libus, ista paulatim desiderare incipiunt,
 ac demum ad imitationem accendunt,
 ut & ipsi celebrentur aliquando, & in cœ-
 lum laudibus ferantur à posteris &c. que
 in eo dialogo pulcherrimè disputantur.
 Haud mirum ergo si omnium Græcorum
 sapientissimi Athenienses fuisse prædi-
 centur, qui tam diligenter & populum,
 & iuventutem instituerunt. Nam omnes
 promiscuè bonas literas didicisse viden-
 tur. Cùm enim duce Nicia aduersus Si-
 culos parùm foeliciter pugnassent, per-
 multis occisis, plerisque captiuis in Sicilia
 abductis, captiui omnes Siculorum filios
 literas docere coacti sunt. authore Zeno
 doto: vndè ortum prouerbum est. ἡ τέ-
 ρνη κερὶ ἢ διδασκεὶ γράμματα, aut mortu-
 us est, aut docet literas. Et apud Xeno-
 phontem quidam vir eruditus, Atheniē-
 ses à ciuili bello ad pacem, & concordia
 reuocaturus. Nonne omnes eiusdem, in-
 quit, patriæ sumus alumni? nonne eisdē
 templis, sacrisq; initiati? Nonne in eisdē
 scholis atq; gymnasijs omnes eruditi fu-
 mus?

Athenien-
 ses quare
 Græcorum
 sapientif-
 simi.

mus: vnde ergò hæc odia sunt exorta, cū odiorum nulla causa sit, multæ autē charitatis. Præterea Nazianzenus in epistola ad Eudoxium, quæ inter Basilij magni epistolas 117. est, erat, inquit, Athenis lex vetus, & vt ego quidem sentio, optima, vt iuuenes postquam ad pubertatem peruenissent, ad artes discendas perducerentur, ad quas nimirum natura ferebantur.

DE ATHENIENSIVM

STVLTIA CONSULTA-

tione.

CVM ergò Athenis tot grauissimi philosophi, clarissimiq; Oratores semper extiterint, qui eos tam bonarum artium doctrinâ, quàm optimis exemplis erudire possent: sæpe miratus sum quomodo fieri potuerit, vt in tanta sapientiæ, optimarumq; rerum abundantia, malæ consultationis accusarentur, & inconsulta eorum temeritas in prouerbium abiret. Aristophanes enim de Atheniensibus loquens, inquit:

φασὶ γὰρ δισβυλίαν τῷ δὲ πόλει προσεῖναι.

Leua consilia ferunt huic adesse ciuitati.

tati. Et populi Athenienses robur demosthenes ipsis exprobat, quòd alij homines consultare prius, deindè rem aggredi soleant: Athenienses verò post rem factam consultare. Poetæ vicium hoc, dū negare non possunt, excusaturi, in Neptunum reijciunt, quasi is à Minerua viduus, cū ea regione potiri non posset, iratus δὲ νοβουλίας immiserit: atq; hoc deinceps Atheniensibus ἐπιχῶριον, siue verbaculum permanserit. Idq; Mineruam patronam nō mutasse, sed quod ipsi male statuerent, in bonos semper euentus vertisse aiunt. Vnde illud Aristophanis: Est sermo quidam ductus à Maioribus, Fatua licet statuamus ac vecordia, In melius attamen omnia nobis cedere.

Ego, quantum conijcere licet, huius rei causam fuisse arbitror, quòd neq; Senatum ex optimis, prudentissimisq; civibus elegerint, vt de Lacedæmoniorum Reipub. in politicis scribit Aristoteles: neq; philosophos & prudentes viros in consilium adhibuerint. Hoc enim mihi indicare videtur Eupolis apud Athenæum.

Quos antehac nemo præfici conuiuio
Quisquam

Quisquam tulisset, nunc videmus scilicet

Belli duces, ô ciuitas, ô ciuitas,
Fortuna vt es foeliciore, quàm sapis.

Isocrates etiam in oratione de pace fatetur, Athenienses ab eorum consilio p̄dere solitos, quos omnes sapientes aspernabantur, illisq; ciuitatem tradere, quibus nemo priuatim quicquam credere aude-
ret. Et M. Cicero in oratione pro Flacco, vniuersam Græciam hoc potissimū malo concidisse scribit, quòd imperitos & seditiosos homines Reipub. præficerent, optimè meritos ciues eijcerent. Euripides quoq; de Atheniensibus dixisse videtur: Stultorum opus est hominum, vbi aliqui non sapientibus ciuibus tradunt potestatem. Pulchrum est illud Aristhenis apud Laertium libro 6. Cùm enim Athenienses admoneret, vt asinos non minus ad agriculturam eligerent, quàm equos, illi verò animal ad arandū ineptum esse responderent, quid refert, inquit, quia in vestra Reipub. duces sunt, qui nunquam didicerūt administrandi rationem, sed satis est, quòd à vobis eligantur. Haud mirum ergò si praua consilia

filia ceperint. Nam improbissimos ciues, fidelissimos reipub. custodes esse arbitrabantur, qui aut per imperitiã stultita, aut per odium & inuidiam reipub. perniciofa consulebant. Malum enim ingenium magnam potestatem adeptũ, maximum est ciuitati malum. Sunt qui maximã ipsorum leuitati tribuant. Nam Iſocrates, Ea, inquit, temeritate sumus, vt eisdem de rebus, eodem die, non eadem decernamus: quæ domo egressi dãnabamus ea ipsa in concione probemus, & domum regressi quæ hic decreta sunt cauillemur. Et Lucas Apostolus Iesu Christi actuum Apostolorum cap. 17. Ad nihil, inquit, vacabant aliud Athenienses, quã audiendum & dicendum aliquid noui. Quare præstantissimi Oratores, leues & nouitatis studiosissimos homines, in quamcunq; sententiam permouere poterunt. sicut Iuuenalis satyra 10. de Demosthene scribit.

Quem mirabantur Athenæ
Torrentem, & pleni moderantem
fræna theatri.

Et propterea, vt mihi quidem videtur,
potentissimus Macedonum rex Philip-
pus tunc

pus tunc demum se cum Atheniensibus
in gratiam rediturum aiebat, si prius de-
cem oratores, quos ipse vellet, darentur:
ut refert Vincentius lib. 4. speculi cap.
91. Intelligebat enim Athenienses pro-
corum voluntate aut amicos, aut inimi-
cos fore. Demosthenes autem, quia verus
Orator, hoc est, vir bonus, & Reipub. stu-
diosus erat, diligenter eos commoneface-
re solebat, ne facile crederent. Per multa
quidem, inquit, sunt civitatibus excogi-
tata ad salutem, quæ manibus hominum
fiunt, & sumptus ingentes postulant: in-
est autem vnum commune munimen-
tum in animis hominum à natura, nimi-
rum, non facile credere: vel, si vno ver-
bo dicere licet, diffidentia. Hanc Atheni-
enses amplectimini, hanc si habetis, ni-
hil vobis eueniet mali. Quod saluberrimum
prudentissimi viri consilium tan-
tò diligentius hoc tempore plerisque re-
bus pub. obseruandum erit: quanto plu-
res ipsis insidiantur, quantoq; nunc ho-
minum improbitas maior est, qui insolè-
tiaz & furoris, vbi aliquam auctoritatem
sibi peperisse videntur, nec rationem nõ
runt ullam, nec modum adhibere. Tantaq;
vulgi

vulgi inconstantia, vt si quis non religionem solum (quanquam eius corruptio omnium optimarum rerum perturbationem secum afferre solet) verumetiam leges ciuiles, & viuendi rationem prorsus euertere velit, secundo id populo possit facere. Cauendum nimirum est, ne Magistratus ignotis & nouis hominibus facile credat: vel etiam citra rationem & delictum in ciuitatem ascribat. Nam vtriusque nobilissimas potentissimas, florentissimasque respub. euertisse lib. 5. politicorum probat Aristoteles. Quod cum prudentiores athenienses, etsi seruius quam reipub. salus postulabat: tamen aliquando tandem intelligere inciperent, effrenatam Oratorum licentiam in ordinem redigere, & ad clepsydram, aquam uene, ne affectibus mouedis operam dare possent, dicere voluerunt. Videbant enim per eloquentiae vires poenis eripi sceleratos, fraude interim damnari bonos, consilia duci in peius. Nec seditiones modo, turbasque populares: sed inexpiablem etiam bella excitari, reipub. turbari sepe, atque euertere. Eloquentia enim sine probitate, & sapientia, auctore Cicerone, obest.

obest plerumq; ciuitatibus, prodest nunquam. Quare Chilo, vnus è septem sapientibus Græciæ, optimam pronuncibat rempub. esse, quæ leges: minimè autem rhetores audiret. Si qui verò in Senatu Atheniensi viri boni erant, illi priuato cõmodo nimis dediti, rempub. (quam in primis curare debuissent) neglexisse videntur. Intolerabilis enim Atheniensũ auaricia apud plerosq; scriptores in pro-
 uerbiũ abijt: Atticus vel moriens manum porrigit. Quemadmodum sacrum Romanum Imperium per latens odiũ, & proprium commodum, haud parum detrimenti accepisse legitur. Neq; praua Atheniensium consilia excusare, refutareue potest, quòd ipsi potentia, imperio, & autoritate præ cæteris Græcię ciuitatibus floruisse leguntur. Id enim non eorum prudentia, sed hostium ignauia, & nihilo prudentioribus consilijs euenisse Demolthenes & Isocrates apertè fatentur. Aut etiam optimorum philosophorum industria, qui se tum Regibus & Magistratui sponte coniungere voluerunt: Ne cum ipsa repub. bonæ etiam literæ interirent.

Rhodog.
 lib. 18. le-
 tionũ an-
 tiquarum
 cap. 25.

O Quam

DE ACADEMIIS
 QVAM HONESTVM O-
 LIM FVERIT ATHENIS

studuisse.

QVoniam ergò Nobilissima Athe-
 nensium Vniuersitas, bonarum
 artium inuêtrix, philosophorum, Orato-
 rumq; & Poetarum mater & parens, De-
 orum verò immortalium alumna, locus
 doctrinarum fertilissimus à veterib. præ-
 dicatur: honestissimum quoque erat A-
 thenis, vbi in omni doctrinarum genere
 clarissimi professores florebant, studuis-
 se. vt M. Cicero lib. i. Officiorum perspi-
 cè satis demonstrat. Quanquam te M.
 filii, annum iam audientem Cratippum,
 idq; Athenis, abundare oportet præce-
 ptis, institutisq; philosophiæ propter su-
 mam & doctoris autoritatem & vrbis.
 Et lib. 3. Suscepisti onus graue & Athena-
 rum, & Cratippi, ad quos cum tanquam
 ad mercaturam bonarum artium sis pro-
 sectus: inanem redire turpissimum est,
 dedecorantem & vrbis autoritatem, &
 magistri. Qualem verò se ibi gesserit, in-
 dicat C. Trebonius in epistola qua
 dam ad ipsum Ciceronem
 quæ sic habet.

C. Tre

C. TREBONIUS CICE-

RONI S. P. D.

Si vales bene est: Ego quidem valeo. Athenas veni ad II. Calend. Iun. atq; ibi, quod maximè oprabam, vidi filium tuū deditum optimis studijs, summaq; modestiæ fama. Qua ex re quantam voluptatem ceperim, scire potes etiam me tacente. Non enim nescis, quanti te faciã, & quam pro nostro veterrimo, verissimòq; amore omnibus tuis etiam minimis commodis, non modò tanto bono gaudeã. Noli putare, mi Cicero, me hoc auribus tuis dare. Nihil adolescente tuo aut amabilius ijs omnibus qui Athenis sunt, est, aut studiosius earum artiū, quas tu maximè amas, hoc est, optimarum. Ita que tibi, quod verè facere possum, libenter quoq; gratulor, nec minus etiam nobis, quòd eum, quem necesse erat diligere, qualiscunq; esset, talem habemus, vt libenter quoq; diligamus. Nos illum paratum, & pleno ingressum gradu, cohortari non intermittemus, quòd indies longius discendo, exercendoq; se procedat. &c. Democritus ergò, vt scribit Demetrius Phalereus, Athenas venire noluit:

luit: ne ex loco gloriam, qua abundabat, accepisse videretur. Ipse autem Cicero auctoritatem, vt videtur, & gloriam paraturus, Athenis philosophiam profiteri cupiuit. Si ipse, inquit lib. 3. Officiorum, Athenas venissem, quod quidem esset factum nisi me è medio cursu clara voce patriareuocasset, aliquandò me quoque audires. Lucianus autem in dialogo de laudibus Demosthenis, haud inter postremas eius foelicitates refert, quod Athenis natus, & institutus esset. quoniam nemo apud veteres perfectus philosophus, & summus Orator habebatur, qui Athenis non studuerat. Quapropter nobilissimi quiq; Romani, ad capiendum ingenij cultum Athenas ferè proficiscebantur, vt testatur Aulus Gellius noctiũ atticarum lib. 1. cap. 2. Et Horatius Flaccus lib. 2. epistola ad Iulium Florum, perfectum se Athenis Poetam euasisse gloriatur, vti superius quoq; est à nobis recitatum. Et mater D. Clementis Apostoli, Athenas Roma proficisci voluit, vbi ipsa quidè sine periculo viuere posset: filij verò bonas literas docerentur, vt refert ipse Clemens libro 7. recognit. Ne dicam

dicam, quòd ex remotissimis orbis terra-
rum partibus, Athenas bonorum studio-
rum gratia certatim conuolârint: sicuti
de Anacharsi Scyta Lucianus, & Laër-
tius prodiderunt. Apertissimè autè Pau-
la & Eustochium apud Beatum Hie-
ronymum, Marcellæ vt in Bethlehem,
locum excolendæ pietati aptissimum, se-
cè conferret, persuasuræ: Præclarus, in-
quiunt Orator quendam reprehenden-
dum putat, quòd Græcas literas non A-
thenis, sed alibi didicerat. Cùm enim ma-
xima ibi studiorum commoditas esset, si-
delissimiq; Doctores, doctissimi ferè vi-
ri ex ea redierût. Inter cæteros enim M.
Tullius Athenis eruditus est, cùmq; ibi a-
liquandò ex more declamaret, Porsido-
nius exclamasse legitur, videre se, solam
Græcis relictam dicendi gloriam, per i-
plum ad Latinos transferri. Pomponius
quoq; Atticus intimus Ciceronis ami-
cus cùm omnium propè artium funda-
menta haud infœliciter iecisset, Athenas
perfectam sciëntiam relaturus profectus
est vt in vita eius refert Cornelius Ne-
pos. Quare tam frequens, tam honorifi-
ca athenarum mentio apud Ciceronem

Volater.
lib. 14.

Platina.

in epistolis, quæ ad Atticum sunt, reperitur. Basilus quoq; & Nazianzenus Theologus ibi philosophiæ & eloquentiæ doctrinam hausere. Ioannes etiam Papa Octavius in bonis artibus & Theologia tantum progressum fecisse dicitur, ut cum Romam rediret, æquales paucos: superiorem haberet neminem.

DE BIBLIOTHECA

ATHENIENSI.

Volater.
lib. 18.

Laertius.

Pisistratus Tyrannus ingenuarum partium libros primus publicè ad legendum proposuisse dicitur. quam eius industriam ipsi Athenienses studiosius accuratiusq; auxerunt. Sed omnem lectissimorum librorum suppellectilem, Xerxes Athenarum potitus, vrbe ipsa præter arcem incensa, asportavit in Persiam. Quos tamen humanior rex Seleucius. siue Nicanor post multa tempora Athenas referendos curavit, ut scribit Aulus Gellius lib. 6. ca. ultimo. Plato verò quam tenui admodum pecunia familiaris erat: tamen tres libros philolai pythagorei decem millibus denariorum, quos Dionysius Syracusanorum Tyrannus ipsi donarat, mercatus est quemadmodum Timon

Timon amarulentus in eo libro, qui $\sigma\lambda$ Gellius li
 inscribitur, ipsi contumeliosè obie bro 3. c. 17
 sit. Primus quoq; Sophronis mimogra Laert. li. 3.
 phi libros Athenas intulit, qui & sub eius Valer. lib.
 capite reperti fuisse credunt. Cuius disci 8. cap. 7.
 pulus Aristoteles, ordinem digerendi li
 bros quos à Maioribus acceperant, & in
 stuendæ bibliothecæ rationem intro- Gellius li.
 duxit. Atq; in eâ egregia quædam Pseu- 3. cap. 17.
 sippi volumina emit Atticis talentis tri-
 bus: quam ipse iam instructam satis The li. 13. geo.
 ophrasto reliquit. Theophrastus verò eâ
 tradidit Neleo. Neleus autem Scepsin
 detulit, inquit Strabo, ac posteris reliquit
 hominibus imperitis, qui libros inclu-
 sos & negligenter positos tenebant. Cũ
 que Attallicorum regum studium in cõ-
 quirendis libris, in eam bibliothecâ quæ
 Pergami erat, perspicerent, in fossa qua-
 dam occuluerunt. quos à tineis, & hu-
 more corruptos, Apeliconi Teio tradide-
 runt, magno emptos argento, Aristoteli-
 cos videlicet & Theophrasticos. Apeli-
 con autem, quòd librorum studiosior es-
 set, quàm sapientiæ, volens corrosiones
 emendare, eos transcribendos dedit, scri-
 ptura non rectè suppleta, quapropter li-
 bro

bros edidit erroribus plenos. Quare an-
 tiqui peripatetici post Theophrastum,
 cùm omninò libris ordinarijs carerent,
 paucis duntaxat exceptis externorũ ser-
 monum, nihil habebant, in quo firmi-
 ter philosopharentur, sed positiões quas
 dcm lucubrabant. posteriores verò, post
 quam hi libri in lucem venêre, Aristote-
 lem imitantes, longè melius quàm illi
 priores philosophati sunt. Nam propter
 errorum multitudinem consentanea di-
 cere necesse habuerunt. Hactenus Stra-
 bo. Adrianus verò Romanorum doctis-
 simus Imperator anno Domini 137. ve-
 terem hanc Atheniensium bibliothecã
 restituit, & mirabilem ipse construxit. no-
 uam; vti post Eusebij & Adonis Chroni-
 ca apud Platinam videre est in vita Ale-
 xandri Pp. 1. Quam non ipsi Athenien-
 ses, solùm: sed & *ἄλλοι* quoq;, & barbari
 homines propter elegantiam honoraue-
 runt. Scribit enim Iohannes Baptista Eg-
 natius in vita Claudij Imperatoris, quòd
 cùm Gothi eandem crudelitatem, & be-
 luinum prorsus furorem, quem in sacra-
 tissima Diuorum templa exercuerant,
 in bibliothecam quoq; hanc exercere co-
 narent

Politianò
 quoq; cen-
 turia 1.
 miscela.
 Volater.
 lib. 13.

narentur, quidam eos ad mentem reuocant: persuadentes ipsis, omninò à Musis abstinendum, & bonis literis parcendum esse, quibus dum Græci diligētius incumberent minus ad bella idonei redderētur. Cùm ergò instructissima isthæc Atheniēsium bibliotheca à summis philosophis, inuictissimisq; Romanorum Imperatoribus & Reuerendissimis Archiepiscopis tam splendidè tam diligenter instituta & conseruata fuerit, dolendum profectò, dolendum vehementer est, quòd quam crudeles Gothi conseruare voluerant, eam celeratissimi Turcæ funditus euerterint: vt præstantissimorum in omni doctrinarum genere scriptorum libri perijissent, nisi à bonis viris subtracti & priuatim conseruati essent. Quos Pontifices Romani vt Ecclesiæ Christianæ, & bonarum artium studijs pro sua pietate consularent, per doctissimos viros diligentissime conquisitos, maximis sumptibus in suam bibliothecam coemerunt.

libro 9.

Plutar. In
Apopthe.
Ro.

Gloriosissimi Romanorum Imperatores, Athenienses propter bonorum artium studia, magno semper in honore habuerunt, ut author est Strabo. nã Adrianus Imperator doctissimus pecunias multas, frumentum annuum, & vniuersam cephaleniam largitus est, ut scribit Dion Cassius Niceus, Eorumq; studia vehemẽter auxit, sicut author est Sextus Aurelius Victor. Augustus Cæsar etsi propter grauissima quædam delicta mirificè in eos animaduersurus credebatur: tamen ob incredibilem in illos amorem hortatus solummodò est, ut resipiscerent. Demetrius quoq; rex etsi Athenas propter defectionem merito multare potuisset: tamen in summa rei frumentariæ inopia frumentum ipsis largitus est, & cum barbarè aliquid concionaturus loqueretur quod Atheniensium aliquis fortè emendabat, eius quoq; emendationis gratia multò adhuc plura donauit, ut refert Philelphus epistola quadã ad Laurentium Medicum. Ut vehementer mirum sit, quòd hoc tempore plurimi, grauitè à vero aberrare, & in turpi

igno

ignoratione versari, quàm ab amicis ciuili-
liter admoneri: Aut etiam perniciosis a-
dulatoribus, quàm veris præceptoribus
& amicis, obtemperare in rebus grauif-
simis malint. Sed Seuerus Imperator
quia iniurias quasdam pertulerat, cū stu-
diorum gratia Athenis degeret: Idcirco
minuendo eorum priuilegia, postquam
Imperator creatus erat, sese vltus est, vt
scribit Aelius Spartianus in vita Seueri.
Sic olim Athenis in omni doctrinarum
genere summi philosophi, perfecti Ora-
tores, & clarissimi poetæ floruerunt: ve-
rùm nunc omnis eorum gloria, cū gym-
nasijs & bibliotheca à crudeliss. Turcis
oppressa est. Theophrastus enim Aeneæ
Gazæ, in dialogo de immortalitate ani-
morum, Philosophia, inquit, Athenis o-
lim illustris fuit: iam prorsus obscurata,
atq; in nihilum redacta est.

LACEDAEMONIORVM

ACADEMIA.

Quamquam veteres Lacedæmonij
ingenuarum artium doctrinã ita
neglexerunt, vt Isocrates in panathenai-
co nec literas eos discere, nec bonorum Aelian.
authorum scripta vel leuiter attingere quoq;
multum

li. 12. ca. 50
Athenicus
li. 13 ca. 34

Valer. lib.
8. cap. 7.

multum curasse scribat, quippe quorum
studium erat rectè viuere, Magistratui
parere, in prælio aut vincere aut honestè
mori, authore Plutarcho: paulatim ta-
men, vt literarum præsidio ea ipsa recti-
us consequerentur, & obseruarent, opti-
marum artium scholam introduxerunt.
Nam Pythagoras ille Samius ex Aegi-
pto, & Persia reuersus Lacedæmona bo-
norum studiorū ergo nauigauit. Et Pho-
cion Atheniensis cum filij sui intempe-
rantiam, domestica disciplina cohibere
non posset, ad Lacedæmonios transmi-
sit instituendum, eoq; adolescentum or-
dine collocauit, quem ἄγωγιμ Græci ap-
pellabant. Atticæ disciplinæ, quæ tum o-
mnium præstantissima habebatur, Lacedæ-
moniorum præferens, vt refert Sabel-
licus lib. 2. exemplorum.

DE GYMNASII PRAEFE

CTO ET RATIONE INSTI

tutionis.

QUod Lacedæmonij scholæ suæ præ-
fectum, siue Rectorem, Hippar-
chum appellârint, Hysichius probat. Nā
sicut apud Syracusanos Hipparchi, hoc
est, equitum præfecti, in tabellis militū,
qui

qui ordinem suum deseruisset nomina scribere solebant: Sic apud Lacedæmonios puerorum præfecti, in tabula notabant eos qui à Magistris aut custodibus propter petulantiam grauioraq; crimina castigandi deferebantur. quod fortasse indicat Plautus.

Digitum longè à pædagogo pedem ut efferres ædibus:

Gymnasia præfecto haud mediocres pœnas penderes.

Ab his verò castigati, si querelam ad patrem suum pertulissent, turpe erat patri nisi iterum, propter summam Reçtoris auctoritatem castigaret, ut author est Plutarchus. Ut non immeritò laudet eos Aristoteles, quòd pueris instituendis maxime operam darent, primò quidèmi domi & priuatim: deindè verò, vbi aduersus prauos mores & corruptelam instructi essent publicè. Cùm ergò Lacedæmonij optimos, & doctissimos celeberrimi gymnasia sui professores haberent, qui bonos mores, tolerantiam laborum, & armorum peritiam, cum liberalibus artibus coniungerent, peregrinari ad exterarum nationum vel ad alia gymnasia proficisci ipsorum filijs

Lib. 7. Polit. cap. ult. timo & li. 8. cap. 1.

filijs non licebat. Ne à paterna probitate
 seducti, peregrinos quoq; mores, vitæq;
 incompositæ contagium attraherent.
 Quisquis autem liberorum suorum i-
 stitutionem, iuxta ritus patrios non fere-
 bat, iure ciuium priuabatur. Quare La-
 cedæmonij suam rempub. omnium opi-
 mè gubernârunt. Utinam Christiani pa-
 rentes hoc Lacedæmoniorum exemplū
 imitarentur, qui humanioris literaturæ
 gratia filios suos ad exoticas nationes, &
 hæreticas vniuersitates abire permittūt.
 Et quos vtilis reipub. ciues, & patriæ pro-
 pugnatōres facere debebant, eiusdē pro-
 ditores nutriunt. Nam peritiores quidē,
 sed multò improbiores ferè recipiunt.
 Deindē etiam qui in patria nouas & por-
 tentosas hæreses filios doceri volunt,
 non ritus paternos & optima decreta Ma-
 iorum.

DE IURIS DIVINI ET

HVMANI PRVDENTIA.

CVM Lacedæmonij, præ cæteris Græ-
 ciæ ciuitatibus malèmorati essent,
 bonasq; disciplinas (sine quibus respub.
 conseruari non potest) contemnerent:
 ca. Moses. *distinct. 7* Lycurgus imperij administrator priscos
 viuens

viuendi mores abrogauit, optimasq; leges introduxit. Quibus vt beneuolentiã atq; autoritatem conciliaret, ab Apolline eas se accepisse simulabat. Vtq; illis moribus, & legibus in æternum ea resp. perduraret, ciuitatem sibi iuramento obstrinxit, nihil eorum quę sanxisset, mutaturam, antequã ipse ab Apolline, si quid latis legibus addi, aut etiam detrahi oporteret, consulturus rediret. Sed cum illi ea ratione ad Apollinem eum proficisci arbitrarentur, ipse exilij loco Cretã profectus, nunquam reuerti voluit. Ne Lacedæmonij iuramento soluti, ab optima reipub. forma, in pristinos mores relaberentur: vt Timæus & Aristoxenes scriptũ reliquerunt. Quod dum ciues deprehenderent, ipsas leges propter summam Lycurgi autoritatem (Nam optimus vir nihil alijs curãdum præscripserat, quod ipse non ante curaret, vt refert Vincen- tius lib. 3. speculi cap. 90.) partim etiam propter iusiurandum diligentissimè obseruarunt, & iuuentuti, vt à teneris assuesceret, in schola discendas proposuerũt. Citat enim Stephanus Ephorũ, qui scripserit, Lacedæmonios circa leges omniũ dili-

diligētissimos extitisse. Qua quidem ex
 re immortalem apud omnes gentes glo
 riam consecuti: rempub. suam fœlicitatis
 mē gubernârunt. Nam integritas, fruga
 litasq; ciuium tanta fuit, vt qui castè ca
 stigateq; viuerent, Laconicè viuere dice
 rentur. quare Cymon in Atheniensium
 suorum moribus aliquid reprehensurus
 dicere solebat. Nō sic Lacedæmonij. Scis
 tum est illud cuiusdam apophthegma: A
 theniēses nōrunt quid sit honestum, sed
 eo soli vtuntur Lacedæmonij. Vndè. M.
 Cicero. Lacedæmoniorum, inquit, ciui
 tatis spectata, & nobilitata virtus, non so
 lum natura corroborata, sed etiam disci
 plina putatur: qui soli toto terrarum or
 be septingentos iam annos vnīs morib.
 & nunquam mutatis legibus vixerunt.
 Habebant enim publicæ disciplinæ arbi
 tros quosdam & magistros, quos omnes
 promiscuè propter ætatis, & dignitatis
 maiestatem verebantur. vt ex cap. 2. lib.
 18. Gellij colligitur. Etsi non nihil de ni
 mis acerbitate, instar Atheniensium re
 misisse paulatim videntur. Solon enim
 cum mitiores leges Atheniensibus tulit
 set, Thaletem Crentensem poetam Ly
 ricum,

In oratio
 ne pro
 Flacco,

ricum, è Creta Spartam misit, cuius odis deliniti, animorum feritatem, ex Lycurgi legibus imbutam castigârunt: sicut ex Plutarcho refert Volaterranus libro 20. Charillus verò interrogatus, quare Lycurgus tam paucas Lacedæmonijs leges misisset, respondit, quia pauca loquentibus paucis etiam legibus opus est.

DE MATHËSI.

Astronomiæ studiosissimi fuisse videntur Lacedæmonij. Nam in omnibus publicis & priuatis actionibus, priusquam auspicarentur, lunam superstitiosè obseruabant. Id quòd tacitè notat Euripides, cùm in Iphigenia aulide respondet Agamemnon, tum rupturâ filiam, cùm lunæ dexter circulus aduenisset. Lucianus verò *περὶ τῆς ἀστρολογίας* aperte fatetur, Lycurgum Lacedæmonijs legētulisse, ne prælium inirent ante plenilunium: vnde ortum prouerbium est *λακωνικὰς σελήνας*. In quam superstitionem iocatur Cicero in epistola quadam ad Atticum lib. 7. Et Aristophanes serò aliquid, aut nunquam futurum significaturus τῆ *πανσελήνῳ* plenilunio, inquit, fiet. Musicam quoq; coluerunt, quæ ani

P mi vim

Arist. lib.
3. polit.
Fab. lib. 1.
cap. 17.

mi vim & spiritus excitaret, & ad res gerendas accommodū induceret: non molliorem illam, quæ ad voluptatem molli-
ciemq; animos effœminaret, qua reli-
qui ferè Græci utebantur. Memores illi
us Platonici, multum referre, quo gene-
re Musices civitas utatur. Et si hanc etiã
non nisi simplicissimam admittebant.
Nam Terpandrum præstantissimum ci-
tharædum multasse leguntur, quod v-
nam solū chordam in ea, præter neces-
sitatē intendisset. Lycurgus verò pro-
pterea musicæ studium cum arte militari
coniungere præcepit, ut vehemens i-
psorum bellandi ardor, modulatione tē-
peratus consonantiam, aptumq; concen-
tum haberet. Nihil in congregando cū
hostibus, atq; in principijs præliorum ad
salutem virtutemq; aptius ratus quàm si
per mulcti sonis mitioribus, non immo-
dicè ferocirent. Cū procinctæ igitur
classes erant, & instructa acies, cœptum-
que in hostes progredi, tibicines inter e-
xercitum positi canere inceptabant. Ea
ibi præcentione tranquilla, & venerabi-
li ad quãdam quasi militaris musicæ disci-
plinã vis & impetus militum, ne sparsi
dispa

dispalatiq; prouerent, cohibebantur. ut scribit Gellius li. i. noctium Atticarum ca. ii. quare apud eos mos inualuit, ut rex prælium initurus Musis primò sacrificaret, quo pugnantes facinora ederent, digna quæ scriptis honestaq; memoria celebrarentur.

Arithmeticam verò Lycurgus ut turbulentam è Repub. eijciendam censuit, quipè quæ vacuum & inanem laborem deposceret, atq; ab utilibus, honestisq; negotijs, ad nugas abstraheret. Quomodo Diogenes etiam Cynicus Mathematicos reprehendere solebat, quòd solem, lunam, stellas intuerentur, quæ ante pedes essent non viderent.

DE RHETORICA.

Socrates in oratiõne, quæ Archidamus inscribitur Lacedæmoniorum ingenio, & morib. sese ut videtur, accommodaturus: Ego, inquit, hæctenus eloquentiæ studiũ semper contempsi, existimans verborum curam cum negligentia & ignauiarum gerendarum coniunctam esse. Nam Rhetoricam artem copiosè ornatèq; dicendi, Lacedæmonios repro-
basse, Fabius Quintilianus lib. secundo

oratoriarum institutionum cap. 17. fatentur existimantes proborum hominum sermonem non ab arte, sed ex pectore proficisci oportere. Vnde *λακωνίζουσαν* apud Græcos breuiloquentiam affectare significat, quoniã Apophthegmatis, & breuius verbis plurimum sententiæ complectebantur. Cresiphontem autem, quòd se iactaret, de re quavis totum diem posse dicere ex vrbe eijciebant. Quemadmodum Diogenes etiam Cynicus reprehendebat Rhetores, quòd studerent iuste dicere, sed eadem facere negligerent. Quomodo autem Lacedæmonij ab infacundis & probis viris prolatis sententiis probare maluerint, quàm à facundis & disertis sed turpibus & improbis, elegans admodum locus est apud Gellium libro 18 cap. 2.

DE POESI.

Quanquam Lycurgus Lacedæmoniorum legislator primus Homeri poemata in Græciam importasse legitur: tamen recentiores poetas Lacedæmonij recipere noluerunt, qui blãda potius scriberent, quàm salubria. Interrogatus enim quidam Lacedæmonius, quid ipsi vide-

Aelian. li.

13 cap. 14.

videretur Tirtæus poeta: bonus, inquit, ad deprauandos iuuenum animos. Arbitrabantur enim, quod Poetæ iuvenes ad otium, & ignauiam auerterent, redderentq; ad gerenda reipub. munera ineptiores. Quare Archilochum poetam, eadem prorsus hora, qua in ciuitatem venerat expulerunt.

CONSTANTINOPOLI-

TANA ACADEMIA.

Constantinopolis à gloriosissimo Constantino Magno denominata, augustissimi græcorum Imperij sedes & totius orientis caput, in tantum splendorem excreuit vt meritò noua roma diceretur. (Nam sicut romam totius orbis epitomen: ita Constantinopolim *κόσμος κόσμου* vocabant: vt scribit Rhodoginus lib. 18. ca. 25.) Optimarum verò artiũ studijs Atheniensium gloriam longè superaret, vt author est Niceph. Gregoras in Monodia Andronici Impe. Huc enim cum Imperiali Maiestate liberales artes ex vniuersa Græcia, veluti receptaculũ quoddam, confluxerunt. vt Fredericus Imperator in epistola quadam ad Nicolaum pp. V. fatef. Quæ vt ibi quàm ma-

ximè florerēt, Sacratissimi Imperatores pro incredibili suo in bonas literas amore diligenter laborârunt. Nam Theodo. Imperat. in L. vnica. C. de studijs lib. vrbis Ro. & Constantinop. Oratores quidem, inquit, habeat auditorium nostrum tres numero. grammaticos verò decem, in his etiam qui facundia grauitatis polere noscuntur, quinq; numero sint sophistæ, & grammatici decem. Et quoniã gloriosam optamus institui: profundioris quoq; scientiæ atq; doctrinæ memoratis Magistris sociamus authores. Igitur vnum adungi cæteris volumus, qui philosophiæ arcana rimetur: duos quoq; qui Iuris ac legum voluntates pandant. Ita vt vniciq; loca specialiter deputata assignentur, ne discipuli sibi inuicè possint obstrepere, vel magistri, neue linguarum confusio permixta, vel vocum, aures quorundam, aut mentes à studio literarum auertat. Valent. vero Imperator in L. vnica C. de professoribus, qui in vrbe Constantinop. docètes ex L. mæruerunt Comitiam, Grammaticos, inquit, tam Græcos, quàm Latinos, Sophistas, &

stas, & Iurisperitos in hac regia vrbe
 professionem suam exercentes, & inter
 statutos connumeratos, si laudabilem in
 se bonis moribus vitam esse monstraue-
 rint, si docendi peritiam, facundiam di-
 cendi, interpretandiq; subtilitatem, & co-
 piam differendi se habere patefecerint,
 & coetu amplissimo iudicante digni fue-
 rint existimati, cum ad viginti annos ob-
 seruatione iugi, ac sedulo docendi labo-
 re peruenerint, placuit honorari, & his,
 qui sunt ex vicaria dignitate, connume-
 rari. Vicarij verò illi comitibus & duci-
 bus equales erant, vt testatur glossa. Rur-
 sus Const. in L. Medicos & Honor. in L. libro 10.
 grammaticos. C. de professoribus & me-
 dicis, Iurisperitos, Medicos, Oratores,
 bonarumq; artium professores vnà cum
 vxoribus, & liberis, atq; rebus, quas in
 ciuitate possidēt, ab omni functione, &
 muneribus ciuilibus vel publicis immu-
 nes esse præcipiunt. Nec in prouincijs ho-
 spites suscipere, nec ad iudicium deduci,
 nec iniuriam pati: verum vt quampluri-
 mos liberalibus actibus instituere possent,
 mercedem & salaria è publico liberaliter
 suppeditari voluerunt. Cum ergò Glo-
 riosis-

Zonaras
lib. 3. An-
nālium.

22. Imp.

οτιο

riofissimi Imperatores maximam bona-
rum artium in Repub. utilitatē animada-
uererēt, regiam domum, duodecim do-
ctissimis prudentissimisque; viris inhabi-
tandam attribuerunt, vbi honestissimē
& pro sua dignitate alerentur, & Impera-
tori de rebus agendis consulerent: studi-
osæ verò iuuentuti de grauioribus con-
trouersijs interrogari responderēt. Quo-
rum tanta apud omnes ordines erat au-
toritas, vt vniuersus populus ab ipsis de-
penderet. Nā Leo Imperat. venerandas
sanctorum imagines aboliturus, hos in
suam sententiam pertrahere in primis
conabatur, ratus se tū quod vellet, absq;
vlla difficultate consecuturum. Verūm
hi, cum pro sua prudentia non solum nō
assentiretur, sed fortiter etiam repugna-
rent: venerandos viros cum domo, & o-
ptimis libris crudeliter exulsit, vt qui
nollent adiuuare, impedire non possent.
Horum verò vnus, qui & ætate, & sapiē-
tia cæteris antecelleret, *δικουμένικος* &
δάσκαλος appellabant. Atq; ex eo tem-
pore bonarum artium studia perire cœ-
perunt, & philosophia ita propemodum
extincta iacuit, vt vix scintilla superesset.
Donec

Donec Bardas, Michaëlis Theophili & Theodoræ Imp. filij auunculus & tutor, eam excitaret iterum, & in scholas reduceret. Nam singularum artium doctissimis professoribus publica stipendia decreuit, & Leonem quendam præstantissimum philosophum quem reges certatim ornarant, cæteris omnibus præfecit, duodecem uirorum, uti videtur, collegium restitutus. Quapropter bonæ literæ reflorescere cœperunt. Jurisprudentiam verò quæ oppressa ferè erat, in forû reuocauit, quia iudicia ipse frequentabat. Diuinum porrò eius studium Leo Imperat. philosophus, eiusq; filius Constantinus mirificè auxerunt: qui eius exemplum sequuti, ordinatis professoribus nihil quàm bonas literas ad summum prouehere antiquius habebant: ut post Zonaram scribit Egnatius. Eorumq; in Imp. & pietate successor Constantinus Ducas, eruditos viros mirabiliter coluit, dicere solitus. Malle se eruditione, quàm imperio nobilitari. Et Alexius Comnenus ad ornandum imperium conuersus, orphanotropheion, & pulcherrimum literarum Musæum erexit. Ut in illo quidem pu-

P 5 pilli

pilli orphaniq; alerentur: in hoc verò bo-
 na literæ flourerent. quod Volaterra. &
 Egnatius testantur. Andronicus verò
 omnium aliorum Imperat. in bonas lite-
 ras voluntatem non equare, sed vincere
 conatus est. Nicephorus enim Gregoras
 in eius Monodia, quæ lib. 10. historiz Ro-
 manæ, superioribus annis ab Hierony-
 mo Vuolfio translata, reperitur, in hæc
 de eo verba loquitur. O maximè bono-
 rum thesaure Imperator, cur nos te desie-
 derantes tam subito deseruisti? Per te e-
 nim & Nobiles nobiliores facti sunt, &
 coetus sacerdotum venerabilior, & colle-
 gium sapietum sapientius, vrbium moe-
 ria firmiora. Deniq; omnes te modera-
 tore, ipsi nos superamus. &c. Eamque
 promptissimam Imperatoris in bonas
 literas voluntatē, Optimus consiliarius,
 & Nestor, magnus ille Logotheta miri-
 ficè promouit. quod idem Nicephorus
 in ipsius quoque epitaphio declarat. O-
 mnes enim ad immaturam illius mortē
 deplorandā inuitaturus, Vbi est, inquit,
 nunc familiaritas sapientum? vbi do-
 ctorum certamina, & honestæ velitatio-
 nes? vbi Oratorū coetus, applausus, thea-
 tra, mul-

tra, multò panathæis alijs splendidiorar
 O tempus iniquissimum, itáne è medio
 terrarum orbe sapiètiæ metropolim tol-
 lere crudeliter haud dubitasti? Itáne per
 insidias eloquentiæ arcem euertisti? Cur
 tam continenter insultas nobis, sine vlla
 misericordia, & facietate malorum? Agè
 verò prodi núc omnis venerādus docto-
 rum cœtus, si qui supersunt: Deplorate
 fontem eloquètiæ obturatum. At ò quis
 è medio terrarum orbe Musarum abri-
 puit Heliconem? Quis sapiètiæ destruxit
 Olympum? Quis lucernam extinxit
 mentis nostræ oculos illustrantem? Quis
 artem artium, scientiam sciètiarum per-
 didit? Quis cœlestem hominem in fun-
 dum inferorum deiecit? Olim quidèm
 Græcia, eloquentiæ domicilium deplora-
 ruit Athenas, cùm eas Lysander Lace-
 dæmonius destruxisset: Nos verò hodiè
 non satis deplorare possumus totā Græ-
 ciam, cum ipsis Athenis demersam. V-
 nus enim hic vir fuit omnia. O Musæ, ò
 facundia, ò virtutes, ò omnes discipline,
 quomodo agrestia lilia adeò celeriter e-
 stis imitatur: citò quidèm in altum decus
 erectæ, sed citius arefactæ, atq; deiectæ.

Diui

Divina enim vestra cella, magnum illud
 celebre vestrum diuersorium, nunc ter-
 ra mariq; oppressum, vnà vestram quo-
 que gloriam depressit. Hic fuit, qui ma-
 gnum impedit studium, ne Græci in po-
 sterum eruditi, in iudicio veterum sapien-
 tum hallucinarentur. Hic fuit, qui con-
 templatricis siderum sapiētiae scientiam
 facilem reddidit. Hic fuit, qui Aristoreli
 cæ linguæ labyrinthos extricauit. Hic o-
 ptima verecundiæ, & modestiæ regula.
 Sed nunc cum mors impudenter ampu-
 tauit. Cùm ergò tantus, & tam præstans
 ille vir, heu calamitatem, sepulchrum &
 puluerem subierit, nobis hoc ipso, & o-
 ptimo Imperatore talibus tantisq; præsi-
 dijs, ac munitionibus destitutis, quæ vlli
 us boni spes relinquitur? Idem enim &
 nobis vereri nunc subit, quòd vitibus &
 plantis nouellis, si quis antibus, & sepi-
 bus fraude remotis, eas pecudibus patere
 sinat. &c. Papè Nicephore si hæc nostra
 tempora videres, quibus nō solum opti-
 mi Musarum Patroni, vt natura fert, e-
 moriuntur, sed ipsæ etiam Musæ à viris
 petulantissimis reprehenduntur, earun-
 demq; esiciæ periunt, & optimi vetustissi-
 morum

morum authorum libri turpiter exuruntur. Si, inquam, hæc (graviora enim nunc prætereo) videres, diu ne in hoc assumpto corpore manere liberet? Hic ergo doctissimi viri sub diuersis Imperat. flourerunt. Nam Libanius Sophista tempore Iuliani apostatæ Constantinopoli professus, Beatum Chrysostomum moriens successorem nominauit: verum is gratia spiritus sancti illustratus, meliorem partem elegit. Clarissimus Theophilus facti cōsistorij comes, quo Iustinianus Imperat. in nouo Codice faciendo usus est, Iuris prudentiam in alma Constantinopolitana vrbe docuit, vt §. Ideoq; C. de nouo Codice faciēdo, & L. 2. de veteri Iure enucleando videre est. Aristophanes Appellis filius, Callimachi Zenodoti & Dionysij auditor, Grammaticam docuit, quam ibi quoq; professus est Hermolaus, qui in librum Stephani de urbibus, epitomen ad Iustinianum scripsit. Doctissimus ille Ioannes Gerundinensis Ecclesiæ Episcop. genere Gothus, Constantinopoli bonis literis, & sacra Theologia breui tempore sic imbutus est, vt per Hispanias, & Lusitaniam Arrianam hæresim

Nicephorus
 lib. 13. ca. 2.

Platina.
Volater.
lib. 16.

resim mirificè opprimeret, tempore Bonifacii PP. & Phocæ Imp. Iohannes etiam Damascenus insignis philosophus & eximius Theologiæ professor euasit. Volaterranus lib. 16.

DE BIBLIOTHECA.

Quemadmodum duodecim tabularum leges, quæ Juris civilis Romanorum origo fuerunt, ab Atheniensibus ferè petitiæ sunt: sic vbi propter Longobardorum, & Francorû incursiones Romanæ leges per Italiam non contemnerentur solum, verum etiam barbaris constitutionibus oppressæ conticescerent, è Constantinopoli in Italiam reductæ videntur, ab Irnerio quodam Lotharij Imperatoris consiliario, vt in Academia Romana fusiùs fortè explicabitur. Conseruabatur enim hæcenus Græcia sacrarum legum & bonarum artium doctrinam Constantinopoli. Et in Ius civile Romanorum commentarij conscribebantur, similes glossematis Doctorum Italico-rum, quos doctissimi viri se vidisse testantur. quare in glos. L. vnicę. C. de priuilegijs vrbs Constantinop. mater legum appellatur. Atq; ad templum sophiæ instruatissi-

tissima bibliotheca erat, quæ decem my-
 riades librorum contineret. Vnde in ec-
 clesiasticam suam historiam se plurima
 transtulisse faterur Nicephorus lib. 1. ca-
 1. Nam Theodosius Imperat. sacrorum
 librorum congerendorum tã studiosus
 fuisse legitur, vt ea laude Ptolomæo re-
 ge Aegipti haud inferior esset. Multa e-
 nim sanctorum Patrum monumeta sua
 manu describebat, quæ in bibliothecam
 reponeret, vt author est Nicephorus lib.
 14. cap. 3. Ex qua Constantinus Imperat.
 in synodo œcumenica 6. sanctorum pa-
 trum libros depromi iussit, vt cõtrouer-
 sia, quam de vna tantùm in Christo sal-
 uatore nostro natura Georgius patriar-
 cha Constantinopolitanus, & Macarius
 Antiochenus instituerant, decideretur,
 vt Platina in vita Agathonis PP. primi.
 & Urspergen. in chronicis scriptum reli-
 querunt.

CORINTHIORVM

VNIVERSITAS.

Corinthus amplissima & opulentis-
 sima ciuitas fuit, inquit Strabo, si-
 ue viros ad rempub. gubernandam aptis-
 simos: siue bonas artes consideres. Fuisse
 verò

verò Corinthiorum *κράτιον* non minus celebre gymnasium, quàm Atheniense lyceû indicat Lucianus in dialogis mortuorum: quando introducit Diogenem, qui Menippo per Pollucem renunciare iubet, vt philosophos in Cranio ridere quidem desinat: sed potius hortetur eos, & moneat à nugis, crocodilis, & cornutis syllogismis abstinere. Etsi Laert. lib. 6. in vita Diogenis probat, ante Corinthum fuisse Craniû in quo Cynici philosopharêtur. Dionysius Syracusanorum Tyrânus, exul Corinthi bonas artes professus est, vt Cicero lib. 3. Tusculanarum quæstionum refert: & Valer. Maximus lib. 6. inter varietates casuum recensuit. Dionysius autem inquit, cum hæreditatis nomine à patre Syracusanorû, ac petisset, maximarum opum dominus, exercituum dux, rector classium, equitatu potentis, propter inopiam, literas pueros Corinthi docuit, eodemq; tempore tantæ nax nimis crederet, magister ludi factus ex Tyrâno monuit. In celeberrimo præterea Corinthiorum gymnasio Decearchus

archus de animo pulcherrimè disseruit, Cicero
 camq; disputationem & prelectiones su- lib. I Tus.
 as, tribus deinde libris cõplexus est. Por- questio-
 rō clarissimos Corinthi philosophos, & num.
 celeberrimum literarū gymnasium fu-
 isse, beatus Paulus Apostolus in priori ad
 ipsos epistola perspicuè satis declarat,
 qui & apimorum immortalitatem, resur-
 rectionemq; carnis pernegarent, & Pau-
 lū ut indoctum, & barbarū fastidirent.
 Aduersus quos capite primo authoritatē
 suam defensus, scriptum est, inquit,
 perdam sapientiam sapientum, & prudē-
 tium prudētiam reprobabo, ubi sapiens,
 ubi scriba, ubi inquisitor huius seculi? Iu-
 dei signa quæerunt, Græci sapientiam de-
 siderant: sed infatuauit deus sapientiam
 huius mundi &c. Quare ut apud doctissi- Actorum.
 mos Atheniēses Arati poetæ hemistichi- 17.
 um, sic in priori ad Corinthios epistola capite 15.
 Menandri uersum usurpat Iambicum.
 Corruptunt mores bonos colloquia ma-
 la, ut rectè notat Diuus Hieronymus in
 caput primum epistole ad Titum. Nimi-
 rū ut proprijs eos, & domesticis testimo- Lactanti-
 nijs quod utilissimū talibus in rebus, est us li. 5. c. 4.
 reprehēderet, Ad hunc modū olim Græ-

cia bonis artibus florebat, vt nulla natio
 in vniuerso terrarum orbe celebrior ha-
 beretur, ad quam omnium gentium lu-
 uentus tanquam mercaturam bonarum
 artium confluebat. Quandiu videlicet
 saluberrimum hocra. cōsiliū recipere,
 qui in orat. de pace eos ad virtutes & con-
 cordiam hortaturus, Florente, inquit, his
 rebus Græciæ statu, setiam augeri & am-
 plicari sapientiæ, & doctrinarū studia
 consueuerunt. Nunc verò postquam sa-
 pientissimi viri præcepta transgressi, om-
 nis ipsorum gloria, eruditio & autho-
 ritas ad Romanos translata est: vt nec in
 ipsa quidem Græcia, vbi nunc est, vnquā
 extitisse videatur. Et rectè Politianus in
 epigrammate quodam, quid mirum, in-
 quit, si nos Latini, olim Græcorum lite-
 ris educati, nunc Græciam velut anum
 atq; effætam iterum suas doceamus, atq;
 iam in ipsa Græcia queramus Græciam.
 Et Aeneas Syluius in dialogo de sacra cō-
 munione, consenuit, inquit, Græcia fri-
 gida est, nec habet qui calefaciat eam, &
 quæ fuit Asianorum Magistra, nunc est
 discipula Latinorum. &c. Hactenus er-
 gò de celebrioribus Græcorum vniuersi-
 tatis

atibus, ne in immensum primæ nostræ
 lucubrationis excurrat oratio, dictum sa-
 tis: de Rhodiorum & Cretensium Aca-
 demia, quæ Græciæ multis nominibus
 coniungenda videbantur, nunc paucis
 perscribemus.

RHODIORVM

ACADEMIA.

RHodus vrbs nobilissima, vndè toti
 insulæ nomen impositum est, ante
 Christū natum annos 740. à Phoroneo
 Arginorum rege condita, & à rosæ capu-
 lo illic inuēto denominata creditur, quæ
 suo splendore tantum alias vrbes ante-
 cellit, vt nullam ei æqualem, nedum præ-
 stantiorē proferre queamus, inquit Stra-
 bo lib. 14. Gymnasium verò Rhodium
 propter incredibilem loci oportunitatē,
 & authoritatem vrbis celeberrimum fu-
 it. Quippè in quo omne doctrinarū ge-
 nus, à viris doctissimis diligentissime ac-
 curatissimeq; tradebatur: vt vel Inuitis-
 simi Romanorum Imperatores eos ibi
 audire desiderarēt. Nam Pompeius Ma-
 gnus ex Asia reuersus, omnes bonarum
 artium professores audiuit. qui cum ipsi
 pro sua eruditioe cumulatissime satisfac-
 erent,

cerent, singulis aurientum obtulit, ut
 author est Sabellicus. Enneade 6. Ipse ve-
 rò Pompeius narrare solebat, ut refert
 Cicero lib. 2. Tusculanarum quæstionū,
 se Possidonium quoq; Stoicum Rhodi
 audire voluisse: sed cum audiret eum gra-
 uiter esse ægrum, voluisse tamen nobilif-
 simum philosophum visere. Quem ut vi-
 disse & salutauisset, honorificisq; verbis
 prosecutus esset, molestè se dixisse ferre,
 quòd eum non posset audire. At ille, tu
 verò, inquit, potes, nec committam, do-
 lor corporis efficiat, ut frustra tantus vir
 ad me venerit. Itaq; narrabat eum graui-
 ter, & copiosè de hoc ipso, Nihil esse bo-
 num, nisi quod honestum esset, cubantè
 disputasse. Sic fasces lictorios submisit is
 philosopho, cui se oriens occidensq; sub-
 miserat, inquit Plinius. Fuit enim tan-
 tæ sapientiæ, & authoritatis Possidonius,
 ut maximus ille Cicero suum de consu-
 latu ὑπόμνημα, corrigendum trans mitte-
 ret, rogans ut is iisdem de rebus ornatius
 scriberet, sicuti in epistola quadam ad At-
 ticum fatetur. Tiberius etiam Imperat.
 Rhodi salubritate delectatus, circa scho-
 las & auditoria professorū, tam assiduus
 fuit,

fuit, ut à plerisque propterea reprehenderetur, authore Traquillo. Et Trasullum insignem matheseos profectorem, in suam familiam assumpsit. Cuius artem percepturus, in ea loca perduxit, quibus si rationem reddere non posset, in mare se precipitandum facile animaduerneret. Interrogatus ergò Trasullus an suam quoque genitalem horam comperisset, quemque tum annum, quem diem haberet: Ille positus siderum ac spacia dimensus, herere primo, deinde pauescere, ac quantum inprospiceret magis ac magis trepidare cepit, postremò exclamauit ambiguum sibi ac propè vltimum discrimen instare. Tum complexus eum Imperator præscium futurorum, inter præcipuos amicos habuit, ut refert Cornelius Tacitus annalium li. 5. Diogenem verò grammaticum, cum extraordinariè Tiberius Imperator audire cuperet, iussus est post septimum diem redire. Quæ res Tiberium vehementer offendit. Diogenes enim vbi intelligeret Tiberium Imperatorem esse creatum, & propterea Rhodo Romam ei gratulaturus venisset, iussus & ipse est post annos septem reuerti. Sabellicus En

nead. 7. lib. 1. Utinam hoc obseruarent, qui cum per eloquentiam, aut eruditionem, mediocrem sibi autoritatem pepererunt, in tantum sese efferunt, ut nobilissimos etiam, & optimos auditores negligant, repudient, & quod turpissimum est, falsas proprias opiniones effutire, & pertinaciter defendere incipiant. Fuit ergo Rhodus propter bonarum artium studia Romanorum Imperat. charissima, multiq; privilegijs & donis exornata, quorum pars maxima in templo Liberi patris, & in gymnasio posita fuit, inquit Strabo lib. 14. Nam cum ex terræmotu Colossus, mœnia, & gymnasium cum bibliotheca corruerant, ipsi eo tempore, quo Antiochus rex aduersus Ptolomæum regem Aegypti bella gerebat, tam prudenter atq; industriè se gerebant, ut non detrimenti, sed utilitatis potius causa extitisse videretur. Quia in mitterendis quotidie legationibus solliciti, in id potentissimos reges, & opulentissimas respub. inducebant, ut maxima ab ipsis munera consequerentur, auri nimirum & argenti multa talentorum millia, preciosissimos lapides, & optima ligna, quibus & urbem

& gymnasium multò splendidius instaurarent, vt scribit Polybius lib. 5. historiarum. In quo Aristodemus Strabonis geographi præceptor duas diuersas scholas habebat. Manè enim Rhetoricam: meridie grammaticam profitebatur. Sed inter cæterarum artium, & disciplinarum professores insignes semper Mathematicos, & clarissimos Oratores Rhodios fuisse, Cornelius Tacitus probat. Nam Aristippus Socraticus, cum ad Rhodensium litus graui naufragio eiectus esset, atque figuras quasdam geometricas, in arena vidisset, bene, inquit, nunc sperandum est, nam & hic vestigia hominum cernim⁹. Et in gymnasium progressus, de mathematicis rebus (quibus eos delectari intelligebat) eruditè, subtiliterq; disseruit, & magnis ob eam rem muneribus ornatus, suam sociorumq; suorum iacturam magna ex parte leuare potuit, vt author est Vitruuius. Et Aeschines Orator maximus apud Rhodios commorans, Demosthenis orationem pro Ctesiphonte, clarissima & suauissima voce recitauit, quam cum vehementer illi admirarentur, quid si, inquit, ipsam beluam

Strabo lib. 14.

Mathematica.

Rhetorica.

dicentem audiretis? Valerius lib. 8. cap.
 10. Hic etiam partim professi, partim e-
 ruditi sunt, Panætius, Stratocles, Andro-
 nicus peripateticus Leonidas Stoicus,
 Eudemius, Pisander qui Heracleam scri-
 psit, Simias grammaticus, Dionysius
 Thrax & Apollonius, qui Argonautas
 composuit. Hieronymus etiam, qui tan-
 tum in dolore posuit mali, ut doloris va-
 cuitatem summum bonum assereret, au-
 thore Cicerone li. 2. Tusculanarum qua-
 estionum. Cùm ergò doctissimi in omni
 literatura philosophi apud Rhodios flo-
 rerent, omnes etiam aliarum vniuersita-
 tum gloriam lógè superauit. Ad quam
 non Romani solum: sed sapientissimi e-
 tiam Athenienses ingenium suum ex-
 culturi confluxisse vident. Narrat enim
 Diogenes Laertius li. 4. quod cùm mul-
 ti Athenienses Rhodi eloquentiæ operã
 darent, Bion Boristhenites philosophiã
 docere cæperit, & causante quodam, cur
 id solus faceret, frumenta, inquit, atuli,
 hordeum vendo. Atq; autoritatẽ sibi præ-
 cæteris Atheniensibus ex auditorum fre-
 quentia paraturus, sæpè nautis Rhodien-
 sibus persuaserit, ut sumpra scholari ve-
 ste, in

ste in gymnasium sequerentur. Et Mar-
 cus Cicero filium suum Ciceronem, cū
 nepote studiorum gratia Rhodum mi-
 sit, sicut ex epistola ad C. Launium Salu-
 stium colligitur. Commoraturum me,
 inquit, nusquam sanè arbitror, Rhodum
 puerorum gratia me accessurum puto.
 Rursus in epistola quadam ad Atticum,
 Rhodum volo puerorū causa, indè quā-
 primū Athenas. &c. C. etiam Matus
 Casaris singularis amicus, epistola qua-
 dam ad Ciceronē, Mihi quidem, inquit,
 si optata contingent, quod reliquum est
 vitæ in ocio Rhodi degam. Ut meritò
 Horatius ode 7. lib. 1. carminum clarā
 Rhodum appellet: quæ propter bonarū
 artium studia, vtilissimos Reipub. viros
 produxit. Sed Solymanus Turcarum
 Imperator anno domini 1523. grauif-
 simo omnium Christianorum dolore, à
 potentissimis Romanorum Imp. serenif-
 simis Regibus hæctenus mirificè hono-
 ratam, crudeliter diripuit. Egregiā quo-
 que bibliothecam habuerūt Rhodij. Re-
 fert enim Athenæus libro primo dipno-
 sophistarum capite primo quòd Prolo-
 mæus Philadelphus in bibliothecam suā

Bibliothecae
 ca. 1115

multos libros ab Atheniensibus & Rhodis acceperit.

CRETENSIS

ACADEMIA.

Creta Iouis magni medio iacet infula ponto,

Mons Idæus ubi, & gentis cunabula nostræ,

Centum vrbes habitant magnas, vberri-
ma regna.

Celebris quoq; apud Cretenses olim Academia fuit. Ephorus enim in lib. de repub. Europæ scriptum reliquit, Crætesium repub. à doctissimis viris, optimis legibus ita institutam fuisse, ut pleeræq; Græcorum ciuitates, eam ferè imitarietur. Leges verò hæcæ ipsis, Radamantus & Minos clarissimi vetustissimiq; Iurisperiti (à Ioue, uti mentiebantur, acceptas) præscripserunt. Vnde ipsam insulam Minoiam vocabant, ut author est Solinus polyhist. cap. 16. Harum verò cognoscendarum gratia, Pythagoras Cretam profectus est. Et Lycurgus Lacedæmoniorum legislator, diuini humaniq; Iuris prudentiam, in Cretensi gymnasium à Thaleto Musico & Iuriscōsuluto per cepit,

Valer. lib.
2. cap. 7.

Strabo li-
bro 10.

cepit, easq; leges postea in Lacedæmoni-
 orum repub. intulit, vt significare vi-
 detur Lucianus Samosatensis in dialo-
 go de gymnasijs. Quas tamen Metellus
 vbi eam insulam Romano Imperio ad-
 iecisset, abrogauit, & leges Romanas in-
 troduxit, vt scribit Vrspergensis in chro-
 nicis. Maximam verò instituendæ iuue-
 tuti operam dabant. Nam qui ingenio
 valere iudicabantur, ex ærario publico a-
 limenta, & singulos præceptores perci-
 piebant, qui præter cæteras bonas artes,
 ipsas etiam leges primò quidem cum cõ-
 centu & melodia adolescentes discere co-
 gebat. Vt ex ipsa musica voluptatem ca-
 perent, studiorum molestias deuoraturi:
 & facilius memoria comprehensas leges
 retinere possent. Secundo loco rythmos
 in honorem deorum, præcipuè verò Io-
 uis (quem in ea insula sepultum esse ai-
 ebant) compositos, ad discendum propo-
 nebant. Postremò fortium, & doctissi-
 morum virorum encomia. vt refert Ac-
 lianus li. 2. Musicam enim ita coluerūt,
 vt pleriq; scriptores eam ipsos reperisse
 probent. Tandem veram philosophiam
 Cretensibus tradidit Paulus Apc stolus
 Iesu

Sabell. Em
 nead. 1. lib.
 4.

Strabo li
 bro 10.

Solinus
 polyhi-
 stor ca. 16

22. Hede
21. h. 507

Iesu Christi, & Titum Episcopum reliquit, qui ad summam eruditionem eos perduceret, & si quid corrigendum videretur emendaret, & in reliquis totius insule civitatibus veros doctores ordina- ret, sicut cap. 1. epist. ad Titum D. Paulus testatur.

11. 0872
21. 076

MACEDONIA.

Quanquam Macedonū barbaries & indoctitas à quibusdam scripto- ribus notat: Stratonicus enim Musicus discipulum quendam ex fidei, & accura- ta institutione nihil percipientem, acriter castigaturus, in Macedonia inquit: Ego de ipsorum gymnasijs nihil ad- huc certi ex veterum scriptis deprehen- dere potui, celebres tamen scholas exti- tisse crediderim. Quoniam doctissimos Reges (quorum studia reliquis popu- lus ferè imitari solet) habuerunt, qui cla- rissimos philosophos, è Græcia magnis præmijs euocarent. Antigonus rex hu- iusmodi literis Zenonem Stoicæ fami- liæ principem allicere cupiebat.

11. 0872
21. 076

REX ANTIGONVS ZE-

NONI PHILOSOPHO SA-
lutem.

Ego

Ego fortuna me quidem & gloria vi-
 tam tuam antequam existimo: ceterum
 disciplinis, studiisque liberalibus, & per-
 fecta felicitate, quam tu possides, longe
 abs te præcellis sentio. Quocirca te orare
 statui, uti ad me proficiscaris, id mihi per-
 suadens te preces meas minimè irritas
 fieri passurum. Tu igitur modis omni-
 bus enitere, ut tuo cõtubernio fruamur,
 certò sciens, non mei tantum, sed omni-
 um Macedonum eruditorem fore. Nam
 qui Macedonia regem erudit, cum &
 subditos quoque instruere ad fortitudinẽ,
 & probitatem certum est. Nam cuiusmo-
 di fuerit dux, tales ut plurimum subditos fi-
 eri necesse est, ut recitat Laertius libro 7.
 Verum quia Zeno octogenarius per æ-
 tatẽ venire non poterat, misit Regi quos-
 dam cõtubernales, qui animi bonis
 non inferiores erant: corporis verò e-
 tiam exuperarent. Sic Philippus Ari-
 stotelem, cuius epistola Gre-
 ca recitatur apud Gellium
 um lib. 9. noctium
 Atticarum ca-
 pite 3. quæ Latine breuiter sic
 redditur.

54 DE ACADEMIIS
PHILIPPVS ARISTO-

TELIS SALVTEM.

Filium mihi genitum scito, quod e-
quidem Dijs habeo gratiam: nō pro
inde quia natus est, quā nasci contige-
rit temporib; vitæ tuæ. Spero enim fore,
ut eruditus, educatusq; abs te dignus exi-
stat & nobis, & rerum istarum successio-
ne. Ipse autem Alexander egregiè ab A-
ristotele institutus cum ἀκροαμάτων ar-
tes ab Aristotele editas, & promulgatas
esse perciperet, grauiter in ipsum inue-
ctus est. quòd ea, quibus ipse eruditus es-
set, omnium faceret communia. Ego ve-
rò inquit, doctrina cæteris anteire ma-
lo, quā copijs atq; opulentijs. Alexan-
dri verò studia Isocrat. in epist. quadam
ad Alexandrum sic expressit. Prædicari
te ab omnibus audio, ut humanum & A-
theniensib; amicū & sapientiæ studiū
sum: in quo profectò prudētissime facis.
Illo quoq; laudem mereris, quòd ex no-
stris ciuib; amare, & magni facere dice-
ris, quorū eruditās disputationes audiēs
nullismolestijs afficiaris. Porro interdō
étrinarū genera nec dialecticas quidem
disputationes im̄pbare diceris: eloquen-
tiæ

Gellius li-
bio 20. ca-
pite 4.

he quoque disciplinam, permagnificere.
 Quare omnibus spem magnam facis, v-
 bi aetate processeris, & in his actionibus
 perseveraueris fore, ut reliquos tantum
 sapientia anteeas, quantum pater tuus
 Philippus omnibus antecellit. Plurimos
 enim Philosophos alere solebat, quorum
 consilijs domi & foris uteretur: Histori-
 cos vero, & Poetas, ut res à se fortiter ge-
 stas literis ad posteritatem transmitten-
 ret. Ad Diogenem Cynicum, quem nul-
 lo premio euocare poterat, ipse profe-
 ctus est. Homeri operib. mirabiliter dele-
 ctabatur, & preciosissimam cistellam Da-
 rij regis, quam alij ad conservandas pre-
 ciosissimas gemmas aptissimam esse aie-
 bant, ipse nihil honestius, quam Home-
 rum in eam reponi posse respondit. Ar-
 chelaus vero in tantum bonarum literarum
 amator fuit, ut Euripidi Tragico
 consiliorum suorum summam crede-
 ret. Quicquid mirificè apud optimum Im-
 perat. promouisse creditur. Sic enim Im-
 perat. eum amavit, ut merorem quem ex
 morte eius conceperat, crinen tonsus
 vultu publicaret, inquit Julius Solinus
 polyhistor capite decimo quinto.

Egre

Egregiam quoque Macedonia reges
 bibliothecam habuisse videntur, refert e-
 nim Sabellicus lib. exemplorum tertio,
 quod P. Aemilius cum omni Macedo-
 num gaza victor potitus esset, regis bibli-
 othecæ libros filijs suis distribuierit. Et

De laudi-
 bus Demo-
 sthenis.

Lucianus, domesticos regum Macedo-
 niæ commentarios, quia maximam vti-
 litatem incredibilemque voluptatem le-
 gentibus afferrent, magno labore se
 comparasse ait. In Dialogo verò,

qui *σικύτης* inscribitur, in Mace-

donia doctissimos semper in

omni literarum genere vi-

ros floruisse te-

statur.

*

IACO-

257
IACOBVS MIDDEN

DORPVS CANDIDO LE^o

Fori Salutem.

Quamquam perfectior aliarum quoque
orbis Christiani Academiarum de
scriptio, & iucunda plerisque & utilis hoc
tempore fore videbatur candido lector: ta-
mēgo ab ea in præsens omninò abstine-
re decreui. Partim quòd ea res plus inge-
nij laboris atque otij, quàm hactenus impē-
dere potui desiderat: partim etiam quia
doctissimi viri superiorib. annis in hoc
argumento vtiliter laborare cœperunt.
Idcirco hunc solummodò catalogum,
qui ex eorum officina prodijt, hic ascri-
bendum putavi. Ut vel ipsi si quid perfe-
ctius interea conscripserint, tam diu de-
siderarum in lucem proferre cogantur:
vel saltem alijs, Ecclesiæ Christianæ, &
bonorum studiorum gratia susce-
ptum qualemcunq; labo-
rem, inuidere non
possint. Vale.

R CATA-

DE ACADEMIIS
 CATALOGVS
 ACADEMIARVM ORBIS
 Christiani.

ANGLIAE Regnum ad fidem Christi conuersum est anno D. 660. Eiusq; primus Christianus Rex fuit Edelbertus. Academias autem habet.

Cantabrigensem. Eius conditor fuit Sigibertus Anglor. Rex, circa annum D. 630. Hec erat ante Oxoniensem annis 265. ut scribit Polidor. lib. 5. Anglor. histor. Sunt qui antiquiorem putant.

Oxoniensem. Quam extruxit Aluredus Occidus, Angliae Rex, anno D. 895. Polidor. lib. 5. Angl. histor.

GALLIAE Regnum suscepit fidem anno d. 499. fuitq; eius primus Christianus rex Clodoueus. Academias uero has habet.

Andegauensem in Comitatu Andegauiesi. Vulgo uocant Angiers.

Auinionensem. Quae iam desijt. Olim autem, cum ibi sedes esset summorum Pontificum, florebat. Hec erat circa annum d. 1216.

Aurlianensem in Ducatu Turonensi. estq; Academia haec erecta anno d. 1312. ut habent Chronica Regum Francie.

Biturigensem in Ducatu Biturigum, extructam ante

ante multos annos à quodam Duce Biturigum, Sed
postea collapsam non ita diu restaurauerunt Re-
ges Francie.

Burdegalensem in Ducatu Auernie.

Cademensem in Neustria seu Northmannie du-

Dolanam in Burgundia. (catu.

Duacensem, iam recens hoc anno quo hæc excu-
debantur, Duaci erecta, & à Pontifice cõfirmatã.

Lugdunensem in Gallia Narbonensi siue Del-
phinatu.

Montem Pessulanum in Prouincia Tolozana.

In qua olim maxime floruit Iuris prudentia, nunc
Medicina.

Nantes in Ducatu Britonum.

Nimeccensem in Gallia Narbonensi, seu Delphi-
natu, erectam hac nostra tempestate.

Parisiensem. Quam extruxit Carolus Magnus
ex Romana anno domini 791. ut habet Volatera-
nus, & Annales Francie. Quam etiam euo nostro
labascentem restaurauit, nullis sumptibus parcens
Christianissimus Rex Franciscus primus.

Pictauiensem in Ducatu Auernie.

Rhemensem in Ducatu Rhemensi. Quam nũ-
per instituit Carolus Lotharingus, Cardinalis Gu-
sanus, Archiepiscopus, & Dux Rhemensis, & pri-
mus Gallici Regni Patritius. Qui hoc sua uirtute,
& munificẽtia apud Gallos suos effecit, ut passim

Academie Parisiensis Camillus, & Rhemensis Romulus praedicetur.

Tolozanam in Prouincia Tolezana, studio Iuris insignem: coepitq; ea proxime post Parisiensem.

GERMANIA quia ampla est, & uarios populos in se continet, non est uno eodemq; tempore conuersa. Habet uero Academiis.

Basiliensem. Quae incepit circiter annum d. 1490. uel paulò post.

Coloniensem ad Rhenum fluuium: erectam anno d. 1398 sub Pont. Urbano.

Coppenhagensem. Vide Hafniensem.

Cracouiensem, uel potiùs Gracchoniensem à Graccho eius urbis conditore, in Polonia Regno. Quod Christi fidem suscepit Metzlaò Rege, anno d. 965. Eam fundauit Vladislaus, Poloniae Rex ex Pragensi anno d. 1406.

Dillinganam. Quam condidit Episcopus Augustanus anno d. 1546. potissimum ex Louaniensi & Ingolstadiensi.

Erphordensem in Turingia Prouincia extructam anno d. 1392.

Francfordiensem in Marchia Brandeburgensi ad Visurgim fluuium ex Lypseni anno d. 1209.

Friburgensem Brisgoiae, quae est crecta ab Alberto Austriaco circa annum d. 1460.

Grisuualdensem in Ducatu Pomeraniae, crecta circa

circa annum D. 1457. ut annotauit Beutherus in
Ephemerid. histor.

Hafniensem, uel, ut uulgo uocant, Coppēhagen
sem in Daniæ Regno. Quod unā cum Suetia sub
Rege Hunoldo Christi fidem suscepit, ut scribit Sa
xo Grammaticus, anno a Christo nato 825.

Heidelbergensem. Quam crexit Rupertus Pa
latinus Rheni an. d. 1346.

Leuenensem. Cuius meminit alibi Iohan. Stigelius,
Conradus Ges. & alij complures Germani scripto
res Neoterici. Sedenim hæc obscura est, ac nescio
num a Pontificibus confirmata

Ingolstadiensem in Ducatu Bavarie. Que coe
pit circa annum Domi. 1210. ex Viennensi au
striaca.

Lypfensem in Misnia. Hæc sumpsit initium ex
Pragenfi, anno d. 1409. propter sectam Hussita
rum in Bohemia.

Louaniensem quam fundauit Iohan. Dux Bra
bantie, anno D. 1426. ex Colonienfi.

Marpurgensem in Hestia, erectam à Philippo
Lantgrauio, anno domini 1535.

Moguntinam. Quam quidem per antiquam esse
constat inter Academiæ Germaniæ.

Montem Regium in Prussia. Erexitq; illam Al
bertus Brandenburgensis, Prussiae Dux anno d.
1544. ex VVittembergensi, ut annotauit Eberus

in Calendario.

Posnensem in Regno Poloniæ. Sed hæc semper obscura fuit, nec unquã a pontificibus confirmata.

Pragensem in Bohemiæ regno. Quod tempore Arnolphi Imperatoris ad fidem conuersum est. Primum deinde Regem habuit Vladislaum. Hanc autem erexit Carolus 4. Imperator anno d. 1370. ut scribit AENEAS SYLVIUS de gestis Bohemorum.

Rostochiensem in Ducatu Megapolitano. Cœpitq; ex Erphordicensi anno, D. 1419.

Treuirensem. Cuius etiamnum hodie reliquæ cernuntur, uel potius uestigia quædam. Est tamen hæc antiquissima omnium Academiæ, totius Germaniæ. Quo tempore autem cœpexit, uix constat, propter insignes iacturas, & mutationes quas sæpe passæ est.

Tubingensem in ducatu VVirttembergensi cœcit. Etiam per Eduardum Comitem VVirttembergensem.

Viennensem in Archiducatu Austriæ. Estq; fundata a Rudolpho Austriaco, anno d. 1363. ut habet descriptio illius urbis.

VVirttembergensem in limitibus Saxonie. Quo cœpit ex Lypsensi, anno D. 1502. sub Frederico Electore Saxonie.

Habet præterea Germania multas truuales scholas, in quibus magna diligentia linguarum, et humanarum

humanarum disciplinarum cognitio traditur: ueluti
 Argentorati. Dauntrie, Leodij, Namurci, Gandai,
 Atrebat, Cameraci, Valencenis, & in quam
 plurimis alijs Belgicæ locis.

HISPANIA similiter nõ uno, & eodem tem
 pore ad fidem est conuersa, sed prius ferè Regnũ
 Nauarræ, deinde Arragoniæ, deinde Lusitaniæ.
 Academiæ autem continet has.

Cæsar augustanam in Arragoniæ Regno. Vrbs
 uerò ipsa iam Saragoz: Hispanis dicitur.

Coymbranam in Lusitaniæ regno erectam hac
 nostra ætate à Iohan. 2. Rege Portugaliæ

Complutensem in Regno Castellæ. Eamq; Archi-
 episcopus Toletanus. Franciscus Ximencs, anno d.
 17 supra millesimum & quingentesimum.

Cõpostellanã in Galliciæ Regno licet obscurã.

Gandianam in Regno Valentino. Quam hac
 nostra tẽpestate Illustrissimus Gandiæ Dux erexit.
 Qui se ipse etiam ad societatem nominis Iesu (uul-
 go Iesuitas uocamus) contulit.

Granatensem in Bætico, seu Granatēsi Regno.

Hispalensem in eodem Regno. urbs ipsa iam
 Hispanis Seuilla dicitur.

Leridensem in Arragoniæ Regno: uetustissi-
 mam eam quidem, ut ex Horat. lib. 1. Epist. ultima
 colligere est. Hanc autem Horat. inibi transpositis
 elementis L. & L. lerdam uocat.

Lullianam Vile subsequentem Maioricanam.
 Maioricanam in ciuitate Maiorca Metropoli
 Insule, & Regni Maiorice, seu Maiorce. Quam
 Lullianam uocant, eo quod in ea Raimundi Lullij
 ars de inueniendo medio in Dialecticis argumen-
 tationibus perpetuo tradatur.

Onnedensem, seu (ut alij uocant) Onnatensem
 in Cantabria. Quam crexit Abulensis Episcopus
 non ante multos annos.

Oscanam in Arragonie Regno, mira uetustas
 tis. Hanc enim, referente Plutarcho in Sertorij ui-
 ta, Sertorius longè ante Christi tempora excitauit,
 ut Arragonie Procerum iuuetutem excoleret.

Ossunensem in Regno Granatensi, erectam hac
 nostra etate à Comite de Vrenna.

Salmanticensem in Regno Castelle. Quam co-
 rexit Papa Luna, aliàs Benedictus 13. appellatus,
 schismate existente circa annum d. 1464.
 Saragozanam. Vide Caesar augustanam.

Seguensanam in Regno Castelle. Alij scribunt
 per C. & I. Cignensanam.

Senillanam. Vide Hispalensem.

Toletanam in Regno Toletano.

Valentinam in Regno Valentino.

Vallisolitanam in Regno Castelle.

ITALIA. Academias habet.

Bononiensem in Romardiola. Eam nonnulli scri-
 bunt

bunt temporibus Caroli Magni cœpisse, sed multo
 antiquior est. & fundata a Theodosio Imperatore,
 ut Volaterranus etiam annotavit, circa annum d.
 447. Postea collapsam restauravit Carolus Ma-
 gnus.

Ferrariensem in Romandiola.

Florentinam in Tuscia.

Mediolanensem in Longobardia. Hæc etiam
 Virgilij tempore fuit. Scribunt enim Virgilium in
 ea operam disciplinis honestis navasse.

Neapolitanam in regno Neapolitano.

Papiensem in Longobardia. Cuius conditor fuit
 idem Carolus Magnus, post erectam Parisien-
 sem, ut Chronica testantur, & Sabellicus libro o-
 ctavo.

Patauinam in Marchia Teruifiana. Quam ere-
 xit Carolus magnus anno D. 791.

Perusinam in Tuscia.

Pisanam in Tuscia, extructam anno d. 1339. ap-
 probante Pontifice, ut scribit Volaterranus.

Romanã. Hanc Annales, & Historici tradunt
 ex Athenarum reliquijs cœpisse, ut apparet, ante
 annum d. 700. Postea Eugenius, eius nominis 4.
 collapsam aliquantulum restituit. Sabellicus testa-
 tur hunc Papam passim in Europa Academias in-
 stituisse.

Salernitanam in regno Neapolitano, quondam

Medicine studio celebrem.

Senensem in Thuscia.

Venetam in celeberrimo illo Venetiarum emporio, iam nuperrimè publicatam, & confirmatâ.

Sunt & plures. Nec habet Italia (ut de Sicilia nihil dixerim) ullam ferè insignem ciuitatem, quæ non etiam studia foueat: ut meritò dici possit parens & alumna studiorum.

Olim Taurinam quoque habuit celeberrimâ academiam.

SCOTIÆ Regnum, Eleuterij Papæ, & M. Antonini Veri temporibus ad fidè conuersum, habet academias.

Albertoniensem.

Glasquensem.

S. Andream.

Meminit illarum Polidorus, angli. historie.

FINIS.

INDEX RERVM ET VERBORVM QVAE IN HIS DVOBVS libris pertractantur.

A.

Academie nomen, quid, & unde ducatur	1	tes erudiuit	102
Academia apud Athenenses omnium gymnasiorum celeberrimum	177	Aegyptij Philosophiam de Deo non omnibus tradebant	104
Academie cur instituantur: & quantum Reip. profint II. & seq.		Aegyptij propter continentiam longevi & fortes	112
Academia locus insaluber fuisse quibusdam creditur	6	Aethicen Socrates introduxit	164
Academias quam impudenter quidam reprehendere, et onugnari aut sint 19 & seq.		Aethiopes quidam simul interrogare et respondere possunt	147
Archimagus et farum restor appellatur, eius usque premium et merces	143	Aethiopia sapientes Balsamati	146
Adrianus utilissimus Imperator predicabatur, quia scholas & bibliothecas curabat	15	Aetius Haereticus alexandrig eruditus	119
Aegyptia ludicras artes accipere	100	Africa a Phenicibus uidentur suas artes accepisse	156
Aegyptij egregij mathematici	109	Africa ingeniosos producit	156
Aegyptij graecam philosophiam repetunt	105	Agestas docere prohibetur	186
Aegyptij in artibus indagandis solertes	101	Alcibiades ludimagistrum uerberat qui nihil honoris habet	196
Aegyptij in conuiuium mortuum circumferunt	12	Alexander Imperator quibus consiliarijs usus	29
Aegyptus orbis sapientiss	114	Alexandri epistola ad Aristotelem	180
		Alexandri magni erga bonas literas uoluntas	181
		Alexandrina bibliotheca	
		Alexan	

INDEX.

Alexandrinum gymnasi- um a Turcis euersum 131	Aristote. obscuritas 182 & seq
Alexandrini professo- res 111	Aristotelis sepulchrum Colonię 67
Alexandrię quę gymna- sia fuerint 106	Artes ab exordio mundi in ecclesia fuerunt 80
Alphonſi regis symbolũ, apertus liber 36	Artes scientiæ militari plurimum cõducit 26
Alphonſus rex Ouidium et Ciceronem honora- uit 36	Athenienses quomodo in cõcionẽ perducti 175
Antexerxis epistola de Hippocrate 144	Athenienses quomodo su- os discipulos institue- runt 200 et seq
Antagoni regis studium 254	Athenienses ueram theo- logiam a D Paulo ac- ceperunt 189
Antiocheni professores 91	Atheniẽsis Academia 174
Antiochena synagoga 91	Atheniẽsis Academię gym- nasia 176
Areopagite 191 et seq	Atheniẽsis Academię pri- uilegia 218
Aristoteles a Iudeis eru- ditus 103	Atheniẽsis bibliotheca a Gotis conseruata: et uersa uero a Turcis 215
Aristoteles primo biblio- thecæ rationem intro- duxit, & Aegyptiorũ reges docuit 114	Atheniẽsium Dii & reli- gio 186
Aristoteles patriã suam conseruauit 24	Atheniẽsium <i>Ισοβελία</i> 203 seq
Aristoteles quare in scho- lis fere tradatur 166	Atheniẽsium professorũ contentiones 177
Aristoteles quare tã fre- quenter mathematica exempla usurpet 198	Athenis priuata collegia studiosi habuerunt 178
Aristotelicorũ librorum partitio 167	Athenis studuisse hone- stum erat 210 et seq.
Aristotelis epistola ad Alexandrum 182	Athenienses quare Græ- corum omnium sapiẽ- tissimi 202
Aristotelis festum 62	Auaricia reipub. pernicio- sa
Aristotelis laus 165	

I N D E X.

- ofa est 209
 Augusti cura circa puero 97
 rum educationem 14
 Augustin. propter petulā 238
 tiā discipulorum scho Bibliotheca Constanti-
 lam reliquit 158 146
 Augustinus vacantias 2 Bibliotheca Persarum
 git 60
 Augustinus sine præcepto Bibliotheca Alexandrinæ
 re Aristotelis Cathego præfæcti 129 & seq
 rias intellexit 157
 Australes Septentriona/ C
 libus sapiētiōres sunt
 S
 B
 Babiloniā a Iudæis eruditi 97
 138
 Babiloni mathētiōs stu- Casariēsiū schola Chri-
 diōsi 134 stiana 97
 Baccalaurei 53
 Barutēses professores e- Calani epistola ad Alexā
 orōes priuilegia 140 drum 152
 Barutēsis uniuersitas Campana scholarum &
 139 ecclesiæ 68
 Barutēsis uniuersitas ter Casariēsis synagoga 95
 rignota interiit 141 Carthaginēses in Sicilia
 Basili magni cura, circa eruditi 158
 puerorum educationē Carthaginēses professo-
 in Cappadocia 40 res 157
 Basilius magnus ex ni- Carthaginēsis uniuersita-
 mio studio morbos tas 157
 contraxit 34 Catiē uiuere non est im-
 Beanorū depositio quo- possibile 189
 modo introducta, & Caraiānorū studium
 qualiter obseruanda 154
 67. seq
 Bibliotheca æthiopum Chalcedorū dogmata &
 148 autoritas 135
 Cicero quomodo Con- Cham magus 79
 sul Ro. effectus sit 29
 Codicib

INDEX.

Codicillares	Doctores	Demetrius	bibliotheca
qui sint	53	instruxit	114
Columnæ Iudæorum	ante	Democritus	80. annos
diluuium	77	studiorum gratia,	pa-
Colutius Pierius plus po-		tria abfuit	33
tuit calamo: quâ mille		Demosthenis egregia	co
equites armis	30	mendatio	17
Comædiæ origo	170	Deorum cultores castira	
Concilij Viennens. Late-		tæ vouisse videtur	188
ranens. & Tridentini		Diffidentia ciuitatib. ne	
de uniuersitatibus con-		cessaria est, ne facile	
seruâdis decretâ	19	credant	207
Consiliarij ueri	31	Dionisius Areopagita	
Cosinæ Medici laus	16	Heliopoli studuit	133
Constantinopoli duode-		D. Marci schola Alexan-	
centurorum collegi-		dric	107
um	30	Docti Dñs chariores	149
Constantinopolitana a-		Docti eruditiois gratia,	
cademia	229 & seq	vt patriam iuuent, exi-	
Constātinus magnus ut		lium suscipiunt	32
religionē Christianā		Docti hæretici plurimū	
propāgaret scholas in-		Ecclesiæ nocent	17
troduxit	15	Docti merito honorân-	
Conuiuiorum egregium		di	31
exemplar	121	Docti si negligāt in alia	
Corinthiorum uniuers-		Loca proficiscuntur	38
tas	239	Docti viri principes im-	
Crates Thebanus uirtu-		mortales reddūt 37. &	
tis acquirendæ gratia		seq.	
omnia reliquit	32	Docti viri etiam apud	
Cyrenēsis Academia	159	barbaros honorati	34
Cyrenēsis synagoga	160	Docti vt patriam conser-	
Cyrenēsis. Plato noluit		uent & promoucant vi-	
leges ferre	159	gillias, famem stimū	
		patiuntur	31
D		Doctiores præ ceteris ho-	
Dabritensis uniuersitas		norandi	56
omnium prima	141	Doctor principis 'autoi	
Darj epistola ad Hera-		tate creatur	3
clitum	144	Docto	

INDEX

Doctores	53	Ius Imperator	28
Doctorem libri propter		Gothi doctos viros se-	
inopiam perunt	39	cum habuerunt	29
Doctorem uirorum ina-		Græciæ sapientes in ægy-	
gines asseruata	34	pto eruditi	102
Doctorem uirorum in ec-		Græcis historicis quare	
clesia utilitas	17 & 18	olim parum fidei tri-	
Doctrina omnium rerū		butum sit	173
præstantissima	181	Græci unde suam philo-	
E		sophiâ acceperint	161
Ecclesiæ reformationē		Græcorum philosophi fu-	
semper ab Academicis		res	161
petitam esse	17	Græcorum philosopho-	
Eleazari pontificis epi-		rum primi extiterunt	
stola ad Ptolomæum		Poetæ	162
	119	Græcorum <i>εὐφοί</i>	163
Enoch liber	78	Gymnasiorum quare uar-	
Epaminōdæ uirtutes	27	ria auditoria & diuer-	
Ephesina synagoga	93	sæ classes erigendæ	7
Epicteti lucerna	35	Gymnosophistæ Alexan-	
Episcopi Basilium imitē		dri quæstiones recte	
tur in curanda Iuuen-		dissoluunt	151
tute quæ ecclesiæ se-		Gymnosophistarum con-	
minarium est	40	stantia	152
Ezdræ libri	89	Gymnosophistarum dog-	
Ezdras libros sacros &		mata	148
synagogas ludæis restitu-		Gymnosophistæ prop-	
it.	13	ter eruditionem Indis	
Euripidis epitaphium	35	utilissimi fuerunt	24
Eusebio sacerdotium de-		H	
precatur	112	Heliopolitanum gymna-	
Examē promouendorum		sium	132
	53	Hermes Trimegistus	110
Exercitia studiosorum		Hierosolymitana biblio-	
Atheniensium	59	theca	87
G		Hierosolymitana syna-	
Gallus mathematicus		goga	86
plus profuit quā Pau-		Hipocrates totam fere	
		Græci	

INDEX.

Græciã conseruauit	24	Iudæi omnium fere ar-	
Historia Græcorum	173	tum inuentores	75
Heretici quo doctiores		Iudæi pro ter legum &	
eo plus nocent	17	religionis contemptu	13
Homeri laus	194 et seq	puniuntur	13
Homerus & Heliodus		Iudæorum sectæ & dog-	
quando uixerint	162	mata	84
Horatius Athenis per se ludicare de ignotis stul-			
tius poeta euasit	197	tum est	94
Hypaciã Imperatrix alex		ludicia atheniensiu	190
and 12 mathematicã		Iulianus Apostata Nico	
professa	110	mediç studuit	99
I		Iulianus ut religionem	
Imagines doctissimi uiri		Christianã euerteret,	
defendant	232	scholas ademit	15
Imperatores Doctos cæ		Iulianus quare monacho	
teris ordinibus prætu		factus & quare aposta	
lerunt	36	ta.	99
Imperator: Rom Acade		Iulius Africanus alexã	
mias honorati sunt et pri		drix studuit	113
uilegijs ornarunt	25	Iulius Cæsar alexandrix	
Incontinentia pestis Au		mathematicã didicit	
diorum	150	Iulio Cæsar Imperij splê	
In conuiujs ægyptij mor		dorem & salutem ab	
tuum circumferunt	122	academijs petendum	
Indi acutiores æthiopi-		consuit	14
bus	148	Iurisprudencia quare in	
Indiã Academiã	153	Maioribus tantum ci	
Iosaphat per bonas artes,		uitatibus tradatur	4
& doctos uiros, reg-		Iustinus Antoninũ: The	
num confirmauit	12	mistocles Valentema	
Ioseph Theologiam in		furore reuocarunt	25
ægyptum intulit	105	Iuuenes qui negligẽtius	
Iudæi alia lingua, alijsq;		tractant quam Bruta,	
litteris utuntur quam		enormiter peccant	43
ægyptij	114	Iuuentutem recte educa	
Iudæi Christianorũ Baiu		ri multũ interest rei	
li	90	pub. m. & seq	
		L. Lacedæ	

INDEX

L

Lacedæmoniorum acadē
 mia 219
 Lacedæmoniorum Re
 stor 220
 Lacedæmonij leges à Ly
 curgo acciperunt 222
 Lacedæmonij qua Musi
 ca sint vsi 226
 Lætantij præclarum fa
 ctum 100
 Laus & præmium excitât
 aduirtutes 50
 Leges Atheniensium 120
 Leges mutare & expone
 re priuato nō licet 192
 Legum sacrarum defen
 sor Deus 82
 Leo Byzantius patriam
 conseruauit 30
 Leo 10. Pōtifex Max. præ
 clare de bonis literis
 & eruditis uiris iudi
 cat 23
 Libri perniciosi exurunt
 79. & 93. & 94
 Libri sacri ludæorum qui,
 & quot fuerint, & quo
 modo conseruati 87.
 & seq.
 Libros 22. certos: 72. ve
 rō Apocryphos miserūt
 ludæi Ptolomæo, aure
 is literis descriptos 116
 Licentiatu 53
 Literarum inuentores lu
 dæi 76
 Literarum in Repub. vti

litas 21. & seq.
 Literas ante diluuium lu
 dæi habuerunt 76
 Locum attendunt Stu
 diosi 6
 Logicē Plato philosophiæ
 addidit 164
 Lycurgus ipse fecit, ante
 quam alijs faciendum
 præciperet 223
 Lycurgus propter Lacedæ
 moniorum suorum
 salutē exilium elegit 32

M.

macedoniæ reges studio
 sissimi 253. & seq.
 Magistratus malus ma
 gnum reip. malum 205
 Magistratus potest ciues
 cogere vt studiosis ce
 dant 7
 mathematicas artes pri
 mo olim discebant A
 thenis 198
 Maximinus famosa car
 mina ludimagistris trās
 misit 45
 Medici Athenis pauci
 fuerunt 193
 Memphiticum gymnasiū
 eiusq; professores 131
 Mithridates rex propter
 artium & linguarum pe
 ritiam grauisima bella
 feliciter confecit 28
 Mortuorum curā gere
 bāt gymnosophistæ 149
 Moses insignis mathema
 S ticus

INDEX.

ticus	109	dio deterrent, in se, &
Moses primus Legisla-		filios, & rep. peccat 47
tor	80	Peripatetica schola Ale-
Moses synagogas insti-		xandrina
tuit vt populum in ve		Persarum & Turcarum
ra religione conserua		comparatio
ret	12	Persarum Magi
Mosis libri ante Alexan		Persarū reges eruditi 145
drū trāslati fuerunt	161	Pharisæi doctis, & potē
Mosis philosophia qua		tissimi Iudæorum 85
druplex	81	Philosophi die Martis
Musæ amœnis locis dele		feriantur
ctantur	5	Philosophi quando corpe
Musicæ origo	79	sunt
Musicam quomodo athe		Philosophi sine lege pos-
nienfes coluerint	198	sunt recte viuere 25
N		
Neapolitana vniuers.	6	Philosophorum duo ge-
Nicomediensis sinagoga		nera
	98	Philosophorū sectæ & di-
Nobilitas diligenter in		uersa nomina
stituenda	45	Phœnices ingeniosi 138
Noe filij cur tam diu vi-		Phormionis egregium
xerint	79	dictum
Noe doctis. Gigas filios		Physiologia
suos docet mathemati		Pisistratus Homerum pri-
cam	78	mus in ordinem rede-
Nota	74	git & c.
O		
Oratione pñ viri remp		Plato Mosen legisse dici-
sæpe conseruant	150	atur
Origenes Antiochiæ do		Platonis carmina
cuit	92	Poetæ Athenis plurimi
Ossænorum scholæ	7	fuere
Oxidrachi sancti philoso		Poetarū lectio utilis 172
phi	150	Poetas Lacedæmonij re-
P		
Parentes qui filios à sur		probarunt
		Poeticæ artis origo 168
		Polybius Hispaniâ, Afric-
		am & Galliam Reip. in
		uadæ causa pagauit 33
		Pompe-

INDEX.

Pompeius Rhodios philosophos honorat	244	Interpres osculatur	127
Pontificum Romae laus maxima, quod bonas literas curarint	16	Pythagoras ante & post mortem à suis ciuibus honoratur	35
Præceptores honorandi	84	R	
Primus, uniuersitatis & seq.	56	Rector Alexandrinus	108
Principis in conseruanda repub. egregium exemplar	27	Rhetoricam Lacedæmonij reprobarunt	227
Principum filij præcipue curandi	45	Rector siue princeps Gymnosophistarum Indiæ	149
Professorum contentio scholæ perniciofa	177	Rectoris uaria electio	9
Professores ordinarij Iudeorum	83	Regnum ipsum: eiusq; recta gubernatio à Deo	118
Promotiones quare repectæ	50 & seq.	S	
Promotionibus non oportet nimis tribuere	55	Sacerdotes Alexandriæ præfecti	108
Promotiones non temere conferendæ	55	Sacerdotij dignitas	112
Promotos qui se esse méciuntur tanquam falsarij puniuntur	54	Sacerdotis ueri exemplar eodem	
Protolani Imperatoris studium	147	Sacerdotij honorum in ecclesia Christiana fructus	113
Protolani epistola qualibros Iudeorum petit	144	Sacrificium offerre pro rege, maximum beneficium putatur apud Iudeos	120
Protolani epistola qua interpretes petit	117	Saducæorum secta	85
Protolorum beneficia in Iudeos	118	Sapientis est errorem agnoscere & agnitum corrigere	93
Protolagus rex prægaulis		Sarron Gallorum rex, ut subditos in officio retineret Academias instituit	13
		Scripturæ interpretatio	

I N D E X.

- nē à multis petendam Synagoga Cyrenensis
 esse arbitratur Ptolomæus rex 160
- Scripturę mysteria celanda 185
- Scripturę obscuritas 184
- Scripturę sacrę vera interpretatio 124 & seq.
- Scripturam qui peruertere & malè interpretari conantur, à Deo puniuntur 128
- Scripturam sacram interpretari Moses senioribus præcepit it ihsq; secretiora quædam mysteria reliquit 83. & 126
- Selimus Turcarum Imperator propter eruditorem Romano Imp. nocentissimus 28
- Septuaginta interpretatio qualis 124
- Septuaginta Interpretes quare non in Vrbe: sed in insula Pharos commorati sint 7. & 123
- Seth primus mathematicus 77
- Sidonienſis Academia 141
- Sigismundus Imperator doctos alijs consiliarijs anteposuit 37
- Studiosis ciues cedere coguntur 7
- Synagoga Alexandrina 108
- Synagoge præfectus 83
- Synagoga septem in monte Sion 87
- Synagogas Moses Iudeis instituit 82
- T
- Tharsensis Academia 6
- Themistocles & Polemone per bonam institutionem corriguntur 44
- Themistoclis virtutes & præconium 26
- Theodorus Chius Alexandriæ Rhetoricam docuit 113
- Theodosii Imperatoris in sacris libris conquirendis studium 15
- Theologi die Iouis feriantur 61
- Typographia Indiæ 155
- Tragædię origo 108
- Traianus Imperator, dicebatur e cælo missus, quia Academijs diligenter restituebat 15
- Turcarum reges indociti 145
- Tiberij Imperat. egregium de philosophia iudicium 22
- V
- Vacantię & ferię quomodo institutę 58
- Vaca

INDEX.

Vacatiões duplices sunt	transfata retinet sua	8
59	privilegia	
Vacationes quomodo	Vniuersitates quibus lo	
transigendæ	63 cis instituendæ:	4
Valerius per philosophi	Vniuersitas vera quæ sit	3
am & eloquentiam Ro	Vniuersitas Vnde dica	
manam rempublicam	tur	2
conseruauit	24 Vniuersitates instituere,	
Virgis & ferula quare, &	instaurare, & defende	
quomodo rectè præce	re præclarum est & v	
ceptores vtantur	70. tile	11
& seq.	Vniuersitatis in vrbe lo	
Vniuersitas in pagum	cus	6

F I N I S.

*Errata grauiora quæ inter excudendum
irreperunt sic corrigunto.*

Pag. 6. vers. 20. sentirent. pag. 18. vers. 23. queant.
 pag. 39. versu. 7. deteret pag. 71. vers. vlti. cædas
 pag. 72. vers. 17. antiquissimam pag. 95. vers. 9. sta
 tuat. pag. 96. ver. vlt. vetabantur pag. 107. vers. 2.
 scholam pag. 119. vers. 1. conuenient pa. 127. vers.
 12 decebat. Pag. 128. vers. antepen. punitos esse. pa.
 129 vers. 1. sunt. pa. 132. vers. 12. Rebus pub. pa. 156
 vers. 1. Nutricula. Africa. pag. 160 vers. vlt. profi
 ciscebantur. Pag. 165 vers. 13 præparatione. pag.
 170 vers. penult. saluberrima. pag. 175. vers. 22. vt.
 pag. 190 vers. 15 præter. pag. 182. vers. 5. regi disci
 pulo pag. 209. vers. 3. pronunciabat pag. 233. vers.
 8. prodiat.

Cætera prudens Lector facile per se
deprehendet.

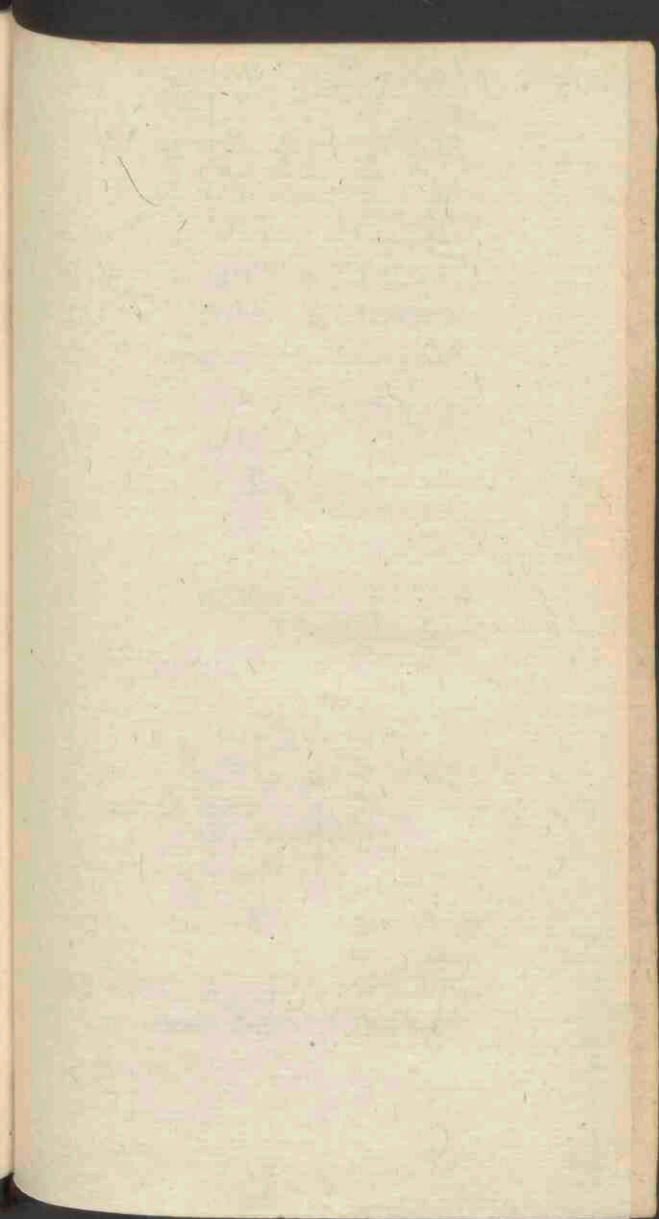

1860648

8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300

OCN 863273980